Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7277

[Total No. of Pages : 4

[5808]-2001

S. Y. B.A.

Group - J : EDUCATION (G - 2)

(2013 Pattern) (2307)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Write the answers in 100 words each (any four) : **[20]**

a) Write the role of education in character development.

b) Write the characteristics of emotional development during adolescence stage.

c) Write characteristics of Basic Education System.

d) Write importance of inclusive Education.

e) Explain the Thorndike's Law's of learning.

f) Explain educational importance of heredity.

munotes.in

Q2) Answer the following questions in 200 words (any two) : **[20]**

a) Explain Dewey's problem solving method.

b) Explain the Educational importance of motivation.

c) Explain the need of education for special needs students.

d) Explain the characteristics of emotional and social development during Infancy level.

P.T.O.

Q3) Answer any one question in 400 words : **[20]**

a) What is for getting? What are the causes of for getting? Suggest remedies to overcome these.

b) What are the problems in secondary education? Suggest remedies to overcome these.

Q4) Write short notes in 50 words each (any four) : **[20]**

a) Importance of secondary education.

b) Educational importance of retention.

c) Rousseau's concept of learning through nature.

d) Educational importance of environment.

e) Characteristics of emotional development in late childhood stage.

f) Role of school to develop International understanding.

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7277

[5808]-2001
S. Y. B.A.
Group - J : EDUCATION (G - 2)
(2013 Pattern) (2307)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3* तास] [एकूण गुण : *80*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) चारित्र्य संवर्धनात शिक्षणाची भूमिका लिहा.

ब) कुमारावस्थेतील भावनिक विकासाची वैशिष्ट्ये लिहा.

क) मुलोद्योगी शिक्षणाची वैशिष्ट्ये लिहा.

ड) सर्वसमावेशक शिक्षणाचे महत्त्व लिहा.

इ) थॉन डाईकचे अध्ययन नियम स्पष्ट करा.

फ) अनुवंशाचे शैक्षणिक महत्त्व स्पष्ट करा.

munotes.in

प्र.*2)* खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) ड्युईची समस्या निराकरण पद्धती स्पष्ट करा.

ब) प्रेरणेचे शैक्षणिक महत्त्व स्पष्ट करा.

क) विशेष गरजा असणाऱ्या विद्यार्थ्यांसाठी शिक्षणाची गरज स्पष्ट करा.

ड) बाल्यावस्थेतील भावनिक व सामाजिक विकासाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) विस्मरण म्हणजे काय? विस्मरणाची कारणे कोणती? ती दूर करण्यासाठी उपाय सूचवा.

ब) माध्यमिक शिक्षणातील समस्या कोणत्या? त्या दूर करण्यासाठी उपाय सूचवा.

प्र.4) प्रत्येकी 50 शब्दांत टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) माध्यमिक शिक्षणाचे महत्त्व.

ब) धारणेचे शैक्षणिक महत्त्व.

क) रूसोची निसर्गातून शिक्षण संकल्पना.

ड) परिस्थितीचे शैक्षणिक महत्त्व.

इ) किशोरावस्थेतील भावनिक विकासाची वैशिष्ट्ये.

फ) आंतरराष्ट्रीय सांमजस्य विकासात शाळेची भूमीका.

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7297

[Total No. of Pages : 3

[5808]-2002
S.Y. B.A. (Regular)
Group-A : COMPULSORY ENGLISH
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any one from (A) and one from (B) of the following in about 150 words each : **[16]**

A) i) How does Gandhiji decide to give up his idea of becoming an English Gentleman?

ii) Does Phatik enjoy his stay at his uncle's house? Explain.

B) i) What lesson do you learn from 'A Letter by Hazlitt to his Son'?

ii) How according to Tharoor are freedom of the press and democracy essential for progress?

Q2) Attempt any one from (A) and one from (B) of the following in about 150 words each : **[16]**

A) i) How does Shakespeare glorify 'mercy' in 'The Quality of Mercy'.

ii) Explain the central idea of the poem 'The Village School master'.

B) i) How does William Wordsworth get impressed by the solitary reaper's song.

ii) Comment on the title of the poem 'O Captain! My Captain!'?

Q3) Attempt any one from (A) and one from (B) of the following in about 150 words each : **[16]**

A) i) Explain the significance of the little box, which Rosemary wished to buy?

ii) Explain the theme of the story 'The Last Leaf'?

P.T.O.

munotes.in

B) i) Briefly explain Kalpana Chawla's educational achievements?

ii) Write a note on Leacoch's efforts to remind his friend about the dollar he owes him?

Q4) Attempt any one from (A) and one from (B) of the following in about 150 words each : **[16]**

A) i) How does Masefield urge us to be cheerful in his poem 'Laugh and Be Merry'?

ii) Discuss the aptness of the title 'Still I Rise'?

B) i) Analyze 'Another Woman' as a poem of social evil and personal traumas?

ii) What is the central idea of Kamala Das's poem 'My Grand Mother's House'?

Q5) A) Attempt any Six : **[6]**

i) Sum works very hard.
(Change in a negative sentence)

ii) They are from Mumbai.
(Change in a negative sentence)

iii) You have hidden the letter.
(Rewrite the sentence adding a question tag)

iv) They live in Pune.
(Rewrite the sentence adding a question tag)

v) The woman put the bag down. The bag was very heavy.
(Combine the sentences, to form a complex sentence)

vi) Mathematics is difficult but it is important.
(State whether it is a simple, compound or complex sentence)

vii) The children are ready to play, isn't he?
(Correct the sentence)

viii) The man who is wearing a white Kurta speaks fluent English.
(Change in a simple sentence)

munotes.in

B) Attempt any two : **[10]**

i) Write a paragraph on 'Importance of keeping our Surroundings Clean'.

ii) Write a brief report on the 'Independence Day Celebrations' in your college

iii) Write a letter to a bank manager to inform him about the change in you address.

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7298

[Total No. of Pages : 2

[5808]-2003
S.Y. B.A.
Group - C : HINDI (हिंदी)
(Special - I)
हिंदी भाषा का विकास
(2013 Pattern) (2098) (Regular)

समय : 3 घंटे] *[पूर्णांक : 80*

सूचनाएँ : *1)* सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्न के पूर्णांक हैं।

munotes.in

प्र.1) अ) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं छह प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए। **[6]**

i) भाषा की कोई एक विशेषता लिखिए।

ii) हिंदी दिवस कब मनाया जाता है?

iii) अवधी बोली के किसी एक कवि का नाम लिखिए।

iv) स्वर किसे कहते है?

v) तत्सम शब्द के दो उदाहरण लिखिए।

vi) दंत्योष्ठय ध्वनि के उदाहरण लिखिए।

vii) राष्ट्रभाषा प्रचार समिति वर्धा का मूलमंत्र क्या है?

viii) अर्थविस्तार किसे कहते है?

आ) निम्नलिखित में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। **[10]**

i) भाषा की एक परिभाषा लिखिए।

ii) राजस्थानी वर्ग की बोलियों के नाम लिखिए।

iii) भोजपुरी बोली के नामकरण का आधार क्या है?

iv) भाषाविज्ञान के प्रमुख अंग कौनसे है?

v) प्रत्यय किसे कहते है?

vi) अर्थ परिवर्तन के दो कारण लिखिए।

vii) व्यंजन किसे कहते है?

P.T.O.

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए। **[10]**

i) अर्थ विस्तार

ii) संबंध तत्व के प्रकार

iii) राजभाषा अधिनियम 1963

प्र.3) निम्नलिखित में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर लिखिए। **[18]**

i) भोजपुरी बोली का सामान्य परिचय दीजिए।

ii) भाषा पूर्ण रूप से सामाजिक वस्तु है स्पष्ट कीजिए।

iii) अर्थ संकोच को सोदाहरण समझाइए।

iv) वाक्य की आधारभूत आवश्यकताओं को स्पष्ट कीजिए।

v) संबंध तत्व का महत्त्व प्रतिपादित कीजिए।

प्र.4) निम्नलिखित में से किसी एक का उत्तर विस्तार से लिखिए। **[12]**

i) हिंदी शब्दसमूह से तत्सम, तद्भव और विदेशी शब्दों का परिचय दीजिए।

ii) राष्ट्रभाषा एवं राजभाषा को सविस्तार समझाइए।

प्र.5) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर विस्तार से लिखिए। **[24]**

i) स्थान और प्रयत्न के आधार पर ध्वनियों का वर्गीकरण कीजिए।

ii) अर्थ परिवर्तन के कारणों पर प्रकाश डालिए।

iii) वाक्य की परिभाषा देकर उसके प्रकारों को स्पष्ट कीजिए।

iv) वर्णनात्मक एवं ऐतिहासिक भाषाविज्ञान का परिचय दीजिए।

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7299

[Total No. of Pages : 4

[5808]-2004

S.Y. B.A.

G-E : POLITICAL SCIENCE

Western Political Thought

(2013 Pattern) (Regular) (Special Paper - I) (2168)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Attempt any four questions (in 100 words each) **[20]**

a) Marx's views on Revolution.

b) Machiavelli's views on Religion.

c) John Locke's views on state of Nature.

d) Thomas Hobbes on Human Nature.

e) Plato's concept of philosopher king.

f) Aristotle's views on property.

Q2) Attempt any two questions (in 200 words each) **[20]**

a) Explain J.S. Mill's concept of Representative Government.

b) Examine Mar'x Theory of class struggle.

c) Explain Thomas Hobbe's Theory of Social Contract.

d) Explain Rousseau's views on General Will.

Q3) Attempt any one question (in 400 words each) **[20]**

a) Explain the duties of the king suggested by Machiavelli.

b) Explain Plato's views on Ideal state.

Q4) Write short notes on (any four) **[20]**

a) Aristotle's views on slavery.

b) Rousseau's views on social contract.

c) J.S. Mill's views on liberty.

d) John Locke's views on Civil Society.

e) Marxian Theory of Surplus value.

f) Plato's views on Education.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7299

[5808]-2004

S.Y. B.A.

G-E : POLITICAL SCIENCE

Western Political Thought

(2013 Pattern) (Regular) (Special Paper - I) (2168)

(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3 तास]* *[एकूण गुण : 80*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 100 शब्दांत) **[20]**

अ) मार्क्सचे क्रांतीविषयक विचार.

ब) मॅकॅव्हलीचे धर्मासंबंधी विचार.

क) जॉन लॉकचे नैसर्गिक अवस्थेविषयी विचार.

ड) थॉम्स हॉब्जचे मानवी स्वभावाचे विचार.

इ) प्लेटोची तत्वज्ञ राजाची संकल्पना.

फ) ॲरिस्टॉटलचे संपतीविषयक विचार.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 200 शब्दांत) **[20]**

अ) जे.एस. मिलची प्रातिनिधीक शासनाविषयीची संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) मार्क्सच्या वर्गसंघर्ष सिद्धातांचे परीक्षण करा.

क) थॉमस हॉब्जचा सामाजिक करार सिद्धांत स्पष्ट करा.

ड) रूसोचे सामूहिक ईहांचे विचार स्पष्ट करा.

munotes.in

प्र.3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 400 शब्दांत) **[20]**

अ) मॅकॅव्हीलीने सांगितलेली राजाची कर्तव्य स्पष्ट करा.

ब) प्लेटोचे आदर्श राज्याविषयी विचार स्पष्ट करा.

प्र.4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) ॲरिस्टॉटलचे गुलामगिरीविषयक विचार.

ब) रूसोचे सामाजिक कराराविषयी विचार.

क) जे.एस. मिलचे स्वातंत्र्यविषयक विचार.

ड) जॉन लॉकचा नागरीसमाजसंबंधीचा विचार.

इ) मार्कसचा अतिरिक्त मूल्यांचा सिद्धांत.

फ) प्लेटोचे शिक्षणाविषयी विचार.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7300

[Total No. of Pages : 2

[5808]-2005

S.Y.B.A.

Group - J : ENGLISH (Special Paper - I)

Appreciating Drama

(2013 Pattern) (2338) (Regular)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Texts Prescribed :

1) 'The Merchant of Venice' by William Shakespeare.
2) 'A Doll's Haye' by Henrik Ibsen.
3) The old stone Mansion' by Mahesh Elkunehwar.

munotes.in

Q1) Answer any four of the following questions. **[16]**

a) What is tragi-comedy? Give examples.

b) Explain the difference between the main plot and sub – plot.

c) Mention the features of a flat character.

d) What is the purpose of a problem play? Give examples.

e) What is unity of action? Explain with an example.

f) Explain the term setting?

Q2) Answer any one of the following questions. **[16]**

a) Discuss the theme of friendship with reference to the characters of Antonio and Basanio.

b) Comment on the title of the play 'The Merchant of Venice'.

P.T.O.

Q3) Answer any two of the following questions. **[16]**

a) Draw a character-sketch of Krogstad.

b) Illustrate 'A Doll's Haye' as a problem play.

c) Discuss in detail the minor characters of the play 'A Doll's Haye'.

Q4) Answer any two of the following questions. **[16]**

a) Comment on the role of female characters in 'Old Stone Mansion'.

b) Examine 'Old stone Mansion' as a social drama

c) How does the play 'Old stone Mansion' present the theme of illusion and reality.

Q5) Answer any eight of the following questions. **[16]**

a) What type of character is Antonio? Explain.

b) Comment on unity of 'action' in 'The Merchant of Venice'.

c) Describe in brief relationship between Nerissa And Gratiano.

d) What role does Dr. Rank play in 'A Doll's Haye'?

e) What is a climax in 'A Doll's Haye'?

f) Who is the protagonist in the play 'A Doll's Haye'?

g) Comment on the unity of 'action' of the play 'Old Stone Mansion'.

h) Explain in brief the role of 'Chandu' in 'Old Stone Mansion'.

i) What is the symbolic significance of the palanquin in 'Old Stone Mansion'?

j) Point of the significance of the opening scene in 'Old Stone Mansion'.

✪ ✪ ✪

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7301

[Total No. of Pages : 4

[5808]-2006

S. Y. B.A.

PUBLIC ADMINISTRATION

Spl - I : Personnel Administration

(2013 Pattern) (Regular) (Group - G) (2448)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each. (any four) **[20]**

a) Write a meaning of personnel administration.

b) State the meaning of civil service.

c) Explain the principles of promotion.

d) Explain the concept of Human Resource development.

e) Explain the right to from association.

f) Whitley council.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Explain the types of Recruitment.

b) State the benefits of Retirement.

c) State causes of corruption.

d) Explain the functions of administrative tribunal.

munotes.in

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words. **[20]**

a) Discuss on meaning, objectives and types of training.

b) Explain the problems of personnel administration.

Q4) Write short notes on (any four). **[20]**

a) Direct recruitment

b) Promotion

c) Features of civil service

d) Right to strike

e) Staff council

f) Motivation

munotes.in

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 4]

P7301

[5808]-2006

S. Y. B.A.

PUBLIC ADMINISTRATION

Spl - I : Personnel Administration

(2013 Pattern) (Regular) (Group - G) (2448)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3* तास] [एकूण गुण : *80*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

munotes.in

प्र.*1)* खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) सेवक प्रशासनाचा अर्थ लिहा.

ब) सनदी सेवेचा अर्थ सांगा.

क) बढतीचे तत्व स्पष्ट करा.

ड) मनुष्यबळ विकास संकल्पना स्पष्ट करा.

इ) संघटना स्थापन करण्याचा अधिकार स्पष्ट करा.

फ) व्हिटले कौन्सील.

प्र.*2)* खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) भरतीचे प्रकार स्पष्ट करा.

ब) सेवानिवृत्तीचे फायदे सांगा.

क) भ्रष्टाचाराची कारणे सांगा.

ड) प्रशासकीय न्यायाधिकरणाची कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) प्रशिक्षणाचा अर्थ, उद्देश व प्रकार यावर चर्चा करा.

ब) सेवक प्रशासनाच्या समस्या स्पष्ट करा.

प्र.4) खालीलपैकी थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) सरळ भरती

ब) बढती

क) सनदी सेवेची वैशिष्ट्ये

ड) संप करण्याचा अधिकार

इ) कर्मचारी परिषद

फ) प्रेरणा

munotes.in

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7302

[Total No. of Pages : 8

[5808]-2007

S. Y. B.A. (Regular & External)
Group - H : PSYCHOLOGY
Abnormal Psychology
(2013 Pattern) (Special Paper - I) (2228)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each. (any four) **[20]**

a) State any two criteria of abnormal behaviour.

b) What is dysthymia?

c) State a cute stress disorder.

d) What is illness anxiety disorder.

e) What is gender dysphonia.

f) Define personality disorder.

munotes.in

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Explain the behaviouristic and cognitive approaches in psychopathology.

b) Illustrate obsessive compulsive disorder.

c) Discuss on factitious disorders.

d) Describe the various types of paraphilia.

P.T.O.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words. **[20]**

a) What is Schizophrenia? Discuss the various treatments for schizophrenia.

b) Define eating disorder. Explain the types of eating disorders.

Q4) Write short notes in 50 words each. (any four). **[20]**

a) Stress model.

b) Bipolar disorder.

c) Post traumatic stress disorder.

d) Pain disorder.

e) Hyperactivity disorder.

f) Avoidant personality disorder.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7302

[5808]-2007

S. Y. B.A. (Regular & External)

Group - H : PSYCHOLOGY

Abnormal Psychology

(2013 Pattern) (Special Paper - I) (2228)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) विकृत वर्तनाचे कोणतेही दोन निकष सांगा.

ब) गंभीर अवसाद विकृती म्हणजे काय?

क) तीव्र ताण विकृती सांगा.

ड) प्रकृती चिंता विकृती म्हणजे काय?

इ) लिंग तादात्मीकरण विकृती म्हणजे काय?

फ) व्यक्तिमत्व विकृतीची व्याख्या द्या.

प्र.2) खालील प्रश्नांची 200 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) मनोविकृती शास्त्रातील वर्णनात्मक आणि बोधनिक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

ब) अनिवार्य विचार-कृती विकृती सोदाहरण स्पष्ट करा.

क) व्याधी ढोंग/बनावटी विकृतीची चर्चा करा.

ड) परालैंगीक विकृतीच्या विविध प्रकारांचे वर्णन करा.

munotes.in

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे 400 शब्दात लिहा. (कोणतेही एक) **[20]**

अ) छिन्न मनस्कता म्हणजे काय? छिन्नमनस्कतेच्या विविध उपचार पद्धतीचीं चर्चा करा.

ब) 'खाण्याची विकृती' व्याख्या द्या. खाण्याच्या विकृतीचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्र.4) प्रत्येकी 50 शब्दात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) ताण प्रारूप

ब) द्वीध्रुवीय विकृती

क) अघात पश्चात ताण विकृती

ड) वेदना विकृती

इ) अतिक्रियाशीलता विकृती

फ) वर्जनात्मक व्यक्तिमत्व विकृती

munotes.in

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 4]

P7302

[5808]-2007

S. Y. B.A. (Regular & External)

Group - H : PSYCHOLOGY

Psychology of Adjustment

(2013 Pattern) (Special Paper - I) (2228)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 80***

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each. (any four) **[20]**

a) State the psychodynamic perspective of Jung in psychology of adjustment.

b) Give evolutionary explanation of gender differences.

c) What is whorkholism?

d) What are the characteristics of paranoid personality disorder?

e) State the emotional responses to stress.

f) State problem focused constructive coping.

munotes.in

Q2) Answer the following questions in 200 words each. (any two) **[20]**

a) Describe the gender similarities and differences.

b) Illustrate the models of career choice.

c) Explain anxiety disorder.

d) Describe the major types of stress.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words. **[20]**

a) Now a day why should one think about alternatives to marriage? Discuss the various alternatives to marriage.

b) What is health psychology? Discuss the psychology's involvement in health.

Q4) Write short notes in 50 words each. (any four) **[20]**

a) Roots of happiness.

b) Changes in gender role.

c) Using psychological tests for career decision.

d) Stress is an every day event.

e) Criteria of abnormal behaviour.

f) Blaming yourself.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7302

[5808]-2007

S. Y. B.A. (Regular & External)

Group - H : PSYCHOLOGY

Psychology of Adjustment

(2013 Pattern) (Special Paper - I) (2228)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) समायोजन मानसशास्त्रातील युंग यांचा मनोगतिक दृष्टिकोन सांगा.

ब) लिंगभेदविषयक उत्क्रांतीवादी स्पष्टीकरण द्या.

क) कार्याभिमुखता म्हणजे काय?

ड) संभ्रातीजन्य व्यक्तिमत्व विकृतीची वैशिष्ट्ये कोणती आहेत?

इ) ताणाला दिल्या जाणाऱ्या भावनिक प्रतिक्रिया सांगा.

फ) समस्या केंद्री रचनात्मक प्रतियोजन सांगा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) लिंगविषयक साधर्म्यांचे (समानता) आणि भेदांचे वर्णन करा.

ब) व्यवसाय निवडीची प्रारूपे सोदाहरण स्पष्ट करा.

क) चिंता विकृती स्पष्ट करा.

ड) ताणाच्या प्रमुख प्रकारांचे वर्णन करा.

munotes.in

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे 400 शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) **[20]**

अ) अलीकडच्या काळात लोक विवाहाला असणाऱ्या पर्यायांचा विचार का करतात? विवाहाला असणाऱ्या विविध पर्यायांची चर्चा करा.

ब) आरोग्य मानसशास्त्र म्हणजे काय? आरोग्य क्षेत्रातील मानसशास्त्रीय योगदानाची चर्चा करा.

प्र.4) प्रत्येकी 50 शब्दांत टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) सुखाचे मुलाधार

ब) लिंगभूमिकेतील बदल

क) कारकीर्दीनिवडीसाठी मानसशास्त्रीय चाचण्यांचे उपयोग

ड) दैनंदिन जीवनातील ताण

इ) मनोविकृत वर्तनाचे निकष

फ) स्व-दोषारोपण

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7303

[Total No. of Pages : 8

[5808]-2008

S.Y. B.A.

GEOGRAPHY

Gg - 220 : Economic Geography (Spl - 1)

(2013 Pattern) (Regular) (2208)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Use of map stencils is allowed.***
4) ***Draw neat diagrams wherever necessary.***

munotes.in

Q1) Answer in 20 words each (any ten): **[20]**

i) Give two study approaches in economic geography.

ii) Mention four names of developed countries.

iii) Define natural resources.

iv) Name the two countries leading in mica production.

v) Give four types of iron ores.

vi) Why solid waste is called future energy?

vii) Which raw material is required for paper production?

viii) Give any four physical factors influencing agriculture.

ix) What climate is required to grow rubber cultivation?

x) Name the region where commercial grain farming is practiced.

xi) WTO stands for?

xii) Why pipelines is called cheapest mode of transportation?

xiii) Who is known as father of Green Revolution?

xiv) What is the basis of Ricardo's classical theory?

xv) Give two demerits of Globalisation.

Q2) Answer in about 50 words each (any two): **[10]**

i) Classify the minerals.

ii) Explain the role of agriculture in Indian economy.

iii) Give an account on automobile industry.

iv) Write about the role of world trade organisation.

Q3) Answer in about 150 words each (any two): **[20]**

i) Explain petroleum energy resources with its production & distribution.

ii) Write about spatial distribution of wheat crop.

iii) Explain economic development in post-independence period.

iv) Explain the impact of economic activities on environment.

Q4) Answer in about 300 words each (any two): **[30]**

i) Illustrate Weber's Industrial location theory in detail.

ii) Explain the characteristics, distribution & production of rice crop.

iii) What are the geographical factors influencing the development of transportation. Explain in detail.

iv) Explain the nature & scope of economic geography.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7303

[5808]-2008

S.Y. B.A.

GEOGRAPHY

Gg - 220 : Economic Geography (Spl - 1)

(2013 Pattern) (Regular) (2208)

(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3 तास]* *[एकूण गुण : 80*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
4) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.*1)* खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 20 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा) **[20]**

i) आर्थिक भूगोलाच्या दोन अभ्यासपद्धती कोणत्या?

ii) विकसित देशांची चार नावे लिहा.

iii) नैसर्गिक साधनसंपत्तीची व्याख्या लिहा.

iv) अभ्रक उत्पादनात अग्रेसर असणारे दोन देश कोणते?

v) लोहखनिजाचे चार प्रकार लिहा.

vi) कचऱ्याला भविष्यातील ऊर्जा म्हणून का संबोधले जाते?

vii) पेपर उत्पादनासाठी कोणता कच्चा माल वापरतात?

viii) शेतीवर परिणाम करणारे चार प्राकृतिक घटक कोणते?

ix) रबराच्या वाढीसाठी कोणते हवामान लागते?

x) व्यापारी धान्य शेती जगात कोणत्या प्रदेशात केली जाते?

xi) डब्ल्यू. टी. ओ. (WTO) चा फूलफॉर्म सांगा.

xii) नळमार्ग वाहतूक सर्वात स्वस्त वाहतूक प्रकार का मानला जातो?

xiii) हरितक्रांतीचे जनक कोणास म्हटले जाते?

xiv) रिकार्डोचा अभिजात सिद्धांत कोणत्या गोष्टींवर आधारलेला आहे?

xv) जागतिकीकरणाचे दोन दुष्परिणाम लिहा.

munotes.in

प्र.2) प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

i) खनिजांचे वर्गीकरण करा.

ii) भारतीय अर्थव्यवस्थेतील शेतीची भूमिका स्पष्ट करा.

iii) वाहन उद्योग थोडक्यात विशद करा.

iv) जागतिक व्यापार संघटनेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.3) प्रत्येकी 150 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

i) खनिजतेल ऊर्जा साधनसंपत्ती उत्पादन व वितरणासह लिहा.

ii) गहू पिकाचे क्षेत्रीय वितरण लिहा.

iii) भारताच्या स्वातंत्र्योत्तर काळातील आर्थिक विकास स्पष्ट करा.

iv) आर्थिक क्रियांचा पर्यावरणावर होणारा परिणाम स्पष्ट करा.

प्र.4) प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **•[30]**

i) उद्योगांच्या स्थानिकीकरणावरील वेबरचा सिद्धांत सविस्तरपणे मांडा.

ii) तांदूळ या पिकाची वैशिष्ट्ये, वितरण व उत्पादन लिहा.

iii) वाहतूकमार्ग विकासावर परिणाम करणारे भौगोलिक घटक कोणते? सविस्तरपणे वर्णन करा.

iv) आर्थिक भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7303

[5808]-2008

S.Y. B.A.
GEOGRAPHY
Gg - 220 : Tourism Geography (Spl - 1)
(2013 Pattern) (Regular) (2208)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Use of map stencils is allowed.***
4) ***Draw neat diagrams wherever necessary.***

munotes.in

Q1) Answer in about 20 words each. (any ten): **[20]**

i) Write the definition of tourist.

ii) Write the concept of "Agrotourism".

iii) Give name any two 'Sea beach' tourist places of Maharashtra.

iv) Give any two names of ideal villages in India.

v) Write the full form of WTO.

vi) State the types of tourism based on number of tourist.

vii) Define Hotel.

viii) Write the names of any two hill stations in India.

ix) In which states Vaishno Devi and Mahabaleshwar are located.

x) Write any two characteristics of Lonar Sarovar.

xi) What is the space tourism.

xii) State any two characteristics of tourist guide.

xiii) State any two effects of tourism on the culture of the local people at the tourist place.

xiv) Write the meaning of 'Dharmashala'.

xv) Write the concept of 'Health Tourism'.

Q2) Answer in 50 words each (any two): **[10]**

i) Importance of tourism.

ii) Religious tourism.

iii) Tourism and Internet.

iv) The environmental impact of tourism.

Q3) Answer in 150 words each (any two): **[20]**

i) Write with examples on culture and festivals.

ii) Give an account on 'Raigadh Fort' as historical tourist place.

iii) Explain "Tourism as a basic need of mankind".

iv) Describe the correlation between geography and tourism.

Q4) Answer in 300 words each. (any two): **[30]**

i) Give an account of importance of relief features in tourism potential assessment.

ii) Explain the classification of tourism based on the purpose.

iii) Give an account of government and religious accomodation in details.

iv) Explain the nature and scope of tourism geography.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7303

[5808]-2008

S.Y. B.A.
GEOGRAPHY
Gg - 220 : Tourism Geography (Spl - 1)
(2013 Pattern) (Regular) (2208)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :-
1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
4) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
5) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 20 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा) **[20]**

i) 'पर्यटक' व्याख्या लिहा.

ii) 'कृषी पर्यटन' संकल्पना स्पष्ट करा.

iii) महाराष्ट्रातील कोणत्याही दोन सागरी पूळणांची नावे लिहा.

iv) भारतातील दोन आदर्श गावांची नावे लिहा.

v) WTO चे पूर्ण रूप लिहा.

vi) प्रवाशांच्या संख्येनूसार पर्यटनाचे प्रकार सांगा.

vii) हॉटेलची व्याक्या लिहा.

viii) भारतातील कोणत्याही दोन पर्वतीय पर्यटन स्थळांची नावे लिहा.

ix) वैष्णोदेवी व महाबळेश्वर कोणकोणत्या राज्यात आहेत.

x) लोणार सरोवराची दोन प्रमुख वैशिष्ट्ये लिहा.

xi) अवकाशीय पर्यटन म्हणजे काय?

xii) पर्यटक मार्गदर्शकाची कोणतेही दोन गूणवैशिष्ट्ये लिहा.

xiii) पर्यटन स्थळाच्या ठिकाणी असणाऱ्या स्थानिक लोकांच्या संस्कृतीवर पर्यटनाचे होणारे कोणतेही दोन परिणाम लिहा.

xiv) 'धर्मशाळा' शब्दाचा अर्थ लिहा.

xv) 'आरोग्य पर्यटन' संकल्पना लिहा.

munotes.in

प्र.2) प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

i) पर्यटनाचे महत्व.

ii) धार्मिक पर्यटन.

iii) पर्यटन आणि इंटरनेट.

iv) पर्यटनाचा पर्यावरणीय परिणाम.

प्र.3) प्रत्येकी 150 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

i) 'संस्कृती' व 'सणमहोत्सव' पर्यटन उदाहरणांसह लिहा.

ii) रायगड किल्ला या ऐतिहासीक पर्यटन स्थळावर सविस्तर वृत्तांत लिहा.

iii) 'पर्यटन मानवाची मूलभूत गरज' स्पष्ट करा.

iv) भूगोल व पर्यटन यांचा सहसंबंध स्पष्ट करा.

प्र.4) प्रत्येकी 300 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **•[30]**

i) पर्यटनक्षमता मूल्यमापनातील भूरूपाचे महत्व या घटकावर वृत्तांत लिहा.

ii) उद्देशावर आधारीत पर्यटनाचे वर्गीकरण सविस्तर स्पष्ट करा.

iii) शासकीय व धार्मिक पर्यटन निवासस्थाना विषयी सविस्तर वृत्तांत लिहा.

iv) पयर्टन भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7304

[Total No. of Pages : 2

[5808]-2009

S.Y. B.A.

Group - B : MARATHI (मराठी)

(Special - I) (विशेष अभ्यासपत्रिका - I)

मराठी साहित्यातील विविध साहित्यप्रकार

(2013 Pattern) (2028)

पाठ्यपुस्तके : i) नाटक व कादंबरीची तात्त्विक मीमांसा

ii) नटसम्राट – वि. वा. शिरवाडकर

iii) फकिरा – अण्णाभाऊ साठे

वेळ *: 3 तास]* *[एकूण गुण : 80*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पुर्ण गुण दर्शवितात.

munotes.in

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे लिहा. **[15]**

अ) कादंबरी म्हणजे काय? ते सांगून कादंबरीची संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) कादंबरीच्या विविध घटकांचा थोडक्यात आढावा घ्या.

क) 'प्रादेशिक कादंबरी' चा वाङ्मय प्रकाराची वाटचाल थोडक्यात विशद करा.

ड) कादंबरी वाङ्मय प्रकाराची वाटचाल थोडक्यात विशद करा.

इ) कादंबरी आणि कविता यातील भेद स्पष्ट करा.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 20 शब्दांपर्यंत लिहा. **[10]**

अ) लाटेगावच्या पाटलांचे नाव लिहा.

ब) 'फकिरा' कादंबरीतील प्रदेशात वाहणाऱ्या नद्यांची नावे लिहा.

क) शिगावहून जोगणी आणण्याचा निर्धार कोणी केला?

ड) 'फकिरा' या कादंबरीत कोणत्या दोन गावांचा संघर्ष चित्रित झाला आहे?

इ) 'फकिरा' कादंबरीतील पुरूष पात्रांची नावे लिहा.

फ) 'फकिरा' कादंबरीत गावाची जत्रा आयोजित करण्याबाबत कोणता रिवाज होता?

य) अण्णाभाऊ साठे यांच्या कोणत्याही चार कादंबऱ्यांची नावे लिहा.

P.T.O.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 50 शब्दापर्यंत लिहा. **[5]**

अ) 'फकिरा' कादंबरीतील बापू खोत ही व्यक्तिरेखा रेखाटा.

ब) फकिराच्या बालपणातील आठवणींचा परामर्श घ्या.

प्र.4) खालीलपैकी प्रत्येक गटातील एका प्रश्नाचे उत्तर 50 शब्दांपर्यंत लिहा. **[20]**

अ) i) 'नटसम्राट' नाटकाचे वेगळेपण स्पष्ट करा.

ii) 'नटसम्राट' नाटकातील नलुची व्यक्तिरेखा रेखाटा.

ब) i) 'फकिरा' कादंबरीतील शंकर पाटिल या व्यक्तिरेखेचा परिचय करून द्या.

ii) फकिराने आपल्या गावासाठी दिलेले योगदान साधार लिहा.

munotes.in

प्र.5) खालीलपैकी प्रत्येक गटातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांपर्यंत लिहा. **[30]**

अ) i) 'नटसम्राट' ही मराठीतील श्रेष्ठ शोकांतिका आहे. नाटकाच्या आधारे सोदाहरण स्पष्ट करा.

ii) 'नटसम्राट' नाटकातील स्त्रीपात्रांचा परिचय करून द्या.

ब) i) तळागाळातील उपेक्षित, वंचित माणसे आणि त्यांची सुख दु:खे अण्णाभाऊ साठे यांनी 'फकिरा' कादंबरीत कशी रेखाटली आहेत?

ii) 'फकिरा' कादंबरीचे कथानक तुमच्या शब्दांत लिहा.

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7305

[Total No. of Pages : 2

[5808]-2010

S.Y. B.A.

SOCIOLOGY

Spl - I : Foundations of Sociological Thoughts

(2013 Pattern) (Regular) (Group - K) (2378)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer any four of the following questions in 100 words each: **[20]**

a) Write the meaning of Industrial Revolution.

b) What is Social Fact?

c) Write the meaning of Alination.

d) What is Ideal type?

e) Write the meaning of Colonialism.

f) What is Sanskritization?

Q2) Answer any two of the following questions in 200 words each: **[20]**

a) Briefly elaborate the period of enlightment.

b) Describe the law of three stages.

c) Explain the theory of class struggle by Marx.

d) Discuss Webers thoughts on Protestant Ethics and spirit of capitalism.

Q3) Answer any one of the following in 400 words: **[20]**

a) Describe the theory of caste by G.S. Ghurye.

b) Explain the social background of Indian Nationalism.

Q4) Write short notes (any four): **[20]**

a) French Revolution.

b) Positivism.

c) Historical Materialism.

d) Dominant Caste.

e) Indological Approach.

f) Egoistic Suceide.

⌘⌘⌘

P.T.O.

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7305

[5808]-2010

S.Y. B.A.
SOCIOLOGY
Spl - I : Foundations of Sociological Thoughts
(2013 Pattern) (Regular) (Group - K) (2378)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 80*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे संपूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. **[20]**

अ) औद्योगीक क्रांतीचा अर्थ लिहा.
ब) सामाजिक तत्थ म्हणजे काय?
क) परात्मतेचा अर्थ लिहा.
ड) आदर्श प्रारूप म्हणजे काय?
इ) वसाहतवादाचा अर्थ लिहा.
फ) संस्कृतीकरण म्हणजे काय?

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा. **[20]**

अ) प्रबोधनकाळाचे संक्षीप्त वर्णन करा.
ब) तीन अवस्थाचा नियम विशद करा.
क) मार्क्सचा वर्गसंघर्षाचा सिद्धांत स्पष्ट करा.
ड) प्रोटेस्टट नितीतत्वे आणि भांडवलशाही याबाबत वेबरच्या विचारांची चर्चा करा.

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे प्रत्येकी 400 शब्दांत उत्तरे लिहा. **[20]**

अ) जी.एस. घुर्ये यांचा जातीबाबतचा सिद्धांत विशद करा.
ब) भारतीय राष्ट्रवादाची सामाजिक पार्श्वभूमी स्पष्ट करा.

प्र.*4)* टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) फ्रेंच राज्यक्रांती
ब) सकारात्मकता
क) ऐतिहासीक भौतिकवाद
ड) प्रभावी जात
इ) प्राच्यविद्या दृष्टिकोन
फ) आत्मकेंद्री आत्महत्या

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. : [ ]

P7306

[Total No. of Pages : 7

[5808]-2011

S.Y. B.A.

G - F : HISTORY

Ancient India (3000 BC to 1206 AD)

(2013 Pattern) (2178) (Special Paper - I)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicates full marks.*

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) State the brief account of 'Saptang Theory'.

b) Discuss on three gems of Jainsim.

c) Write a short note on social life under the Mauryas.

d) Explain the contribution of Gautamiputra Satakarni.

e) Discuss the Administration policy of Samudragupta.

f) Explain the socio-cultural life under the South Indian History.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Discuss on Archaeological sources of Ancient Indian History.

b) Explain the importance of Iron Technology in second Urbanization.

c) Discuss about religious Policy of Ashoka.

d) Write an information about expansion of Chola's.

P.T.O.

Q3) Answer any one of the following question in 400 words : **[20]**

a) Describe in deteled about socio-economical life in Vedic Period.

b) Explain the contribution of Harshavardhan.

Q4) Write short notes (any four) : **[20]**

a) Varnashram

b) Chandragupta Maurya

c) Religious Policy of Satvahana

d) Decline of Gupta's

e) Sangam age

f) Temple Architecture in Rashtrakuta Period.

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7306

[5808]-2011

S.Y. B.A.

G - F : HISTORY

Ancient India (3000 BC to 1206 AD)

(2013 Pattern) (2178) (Special Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3* तास] [एकूण गुण : *80*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) 'सप्तांग' सिद्धांताचा थोडक्यात वृतांत सांगा.

ब) जैन धर्माच्या त्रिरत्नावर चर्चा करा.

क) मौर्य काळातील सामाजिक जीवनावर थोडक्यात टिप लिहा.

ड) गौतमीपुत्र सातकर्णीची कामगिरी स्पष्ट करा.

इ) समुद्रगुप्ताच्या प्रशासकीय धोरणाची चर्चा करा.

फ) दक्षिण भारतीय इतिहासातील सामाजिक–सांस्कृतिक जीवन स्पष्ट करा.

प्र.*2)* खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) प्राचीन भारताच्या इतिहासाची पुरातत्वीय साधनांवर चर्चा करा.

ब) दुसऱ्या नागरीकरणामधील लोह–तंत्रज्ञानाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

क) अशोकाच्या धार्मिक धोरणाविषयी चर्चा करा.

ड) चोलांच्या राज्य विस्तारा संदर्भात माहिती लिहा.

munotes.in

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) वैदिक काळातील सामाजिक व आर्थिक जीवनाविषयी सविस्तर वर्णन करा.

ब) हर्षवर्धनाचे योगदान स्पष्ट करा.

प्र.4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) वर्णाश्रम

ब) चंद्रगुप्त मौर्य

क) सातवाहनांचे धार्मिक धोरण

ड) गुप्तांचा ऱ्हास

इ) संगमयुग

फ) राष्ट्रकूट कालीन मंदिर स्थापत्य

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7306

[5808]-2011
S.Y.B.A.
G - F : HISTORY
Diplomatic History of Marathas (1707 to 1818)
(2013 Pattern) (2178) (Special Paper - I)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer the following questions in 100 words each. (any four) **[20]**

a) Explain the concept of 'Swarajya?

b) Explain the concept of 'Baluta'.

c) Explain the importance of the treaty of Warana.

d) Write a short note on 'Malharrao Holkar'.

e) Explain the importance of the treaty of Bassain.

f) Write a short note on 'Peshwa Narayanrao'.

Q2) Answer the following questions in 200 words each. (Any Two) **[20]**

a) Describe the literary sources for the study of the marathas.

b) Assess the achievements of 'Peshwa Madhavrao-I'.

c) Discuss the importance of first Maratha-British war.

d) Discuss the role of Peshwa Bajirao II in the diplomatic history of the Marathas.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words. **[20]**

a) Discuss the expansion of the Marathas in North during the period of Peshwa Bajirao I.

b) Review the causes of decline the Maratha power.

Q4) Write short notes on (Any Four) **[20]**

a) Gotsabha.

b) Maratha Mandal.

c) Mahadaji shinde.

d) Peshwa Raghunathrao.

e) The Battle of Kharda.

f) Local Administration of the Marathas.

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7306

[5808]-2011
S.Y.B.A.
G - F : HISTORY
Diplomatic History of Marathas (1707 to 1818)
(2013 Pattern) (2178) (Special Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 80*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) 'स्वराज्य' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) 'बलुता' ही संकल्पना स्पष्ट करा.

क) वारणेच्या तहाचे महत्त्व विशद करा.

ड) 'मल्हारराव होळकर' यांच्याविषयी टीप लिहा.

इ) वसईच्या तहाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

फ) 'नारायणराव पेशवे' यांच्याविषयी टीप लिहा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) मराठ्यांच्या इतिहासाच्या अभ्यासाचे साधन म्हणून पुराभिलेखीय साधनांचे वर्णन करा.

ब) 'थोरले माधवराव पेशवे' यांच्या कामगिरीचे परीक्षण करा.

क) मराठा-ब्रिटीश यांच्यातील पहिल्या युद्धाच्या महत्त्वाची चर्चा करा.

ड) मराठ्यांच्या राजनैतिक इतिहासातील दुसऱ्या बाजीराव पेशव्याच्या भूमिकेची चर्चा करा.

munotes.in

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) पहिला बाजीराव पेशवा यांच्या कालखंडातील मराठ्यांच्या उत्तरेकडील सत्ताविस्ताराची चर्चा करा.

ब) मराठा सत्तेच्या ऱ्हासाच्या कारणांचा आढावा घ्या.

प्र.4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) गोतसभा

ब) मराठा मंडळ

क) महादजी शिंदे

ड) पेशवा रघुनाथराव

इ) खड्र्याची लढाई

फ) मराठ्यांचे स्थानिक प्रशासन

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7307

[Total No. of Pages : 4

[5808]-2012
S.Y. B.A. (Regular)
ECONOMICS
2158 : Micro Economics (SLP - I)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Draw neat diagrams wherever necessary.*

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) Write the Importance of micro Economics.

b) Explain the concept of cross Elasticity of Demand.

c) State the law of supply.

d) Explain the concept of variable cost.

e) State the concept of Quasi Rent

f) Write the concept of collective Bargaining.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Explain the Tools of Economic Analysis.

b) Explain the types of price Elasticity of Demad.

c) Explain the law of Return to scale.

d) State the Recardian Theory of Rent.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions in 400 words each (any one) : **[20]**

a) Explain the characteristics of monopoly.Write short Run equilibrium in monopoly.

b) Explain the Law of variable propertion with diagram.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Innovation Theory.

b) Pigovian Welfare Economics.

c) Law of Demand.

d) Production function.

e) Functional Relationship.

f) Consumer Equilibrium.

♣ ♣ ♣

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P7307

[5808]-2012
S.Y. B.A. (Regular)
ECONOMICS
2158 : Micro Economics (SLP - I)
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :
1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.

प्रश्न 1) पुढील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दात द्या. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) सुक्ष्म अर्थशास्त्राचे महत्व लिहा.

ब) मागणीची छेदक लवचिकता संकल्पना स्पष्ट करा.

क) पुरवठ्याचा नियम सांगा.

ड) बदलता खर्च संकल्पना स्पष्ट करा.

इ) आभास खंड संकल्पना सांगा.

फ) सामुहिक सौदाशक्ती संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) पुढील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दांत द्या. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) आर्थिक विश्लेषणाची साधने स्पष्ट करा.

ब) मागणीच्या किंमत लवचिकतेचे प्रकार स्पष्ट करा.

क) प्रमाण फलाचा नियम स्पष्ट करा.

ड) रिकार्डोचा खंड सिद्धांत सांगा.

munotes.in

प्रश्न 3) पुढील प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दात द्या. (कोणताही एक) **[20]**

अ) मक्तेदारीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. मक्तेदारी मधिल अल्पकालीन संतुलन लिहा.

ब) बदलत्या प्रमाणाचा नियम आकृतीद्वारे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) नवप्रवर्तन सिद्धांत.

ब) पिगुचे आर्थिक कल्याण.

क) मागणीचा नियम.

ड) उत्पादन फलन.

इ) फलणात्मक संबंध.

फ) उपभोक्त्याचे संतुलन.

♣ ♣ ♣

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7308

[Total No. of Pages : 4

[5808]-2013
S.Y. B.A. (Regular)
POLITICAL SCIENCE
(Special Paper - II)
2169 : Political Sociology
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

munotes.in

Q1) Attempt any four questions (in 100 words each) : **[20]**

a) What is Legitimacy?

b) What do you mean by behavioural approach?

c) State the meaning of Political Participation.

d) State the meaning of Political Socialization.

e) Describe the concept of Political Development.

f) State the meaning of Political Recruitment.

Q2) Attempt any two questions (in 200 words each) : **[20]**

a) Explain the meaning & scope of political sociology.

b) Describe the types of political culture.

c) State the nature of Political Ideology.

d) Explain the contribution of Karl Marx in Political Sociology.

P.T.O.

Q3) Attempt any one question (in 400 words) : **[20]**

a) Discuss the nature & agencies of Political Socialization.

b) Explain the meaning, nature & types of Political change.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Nature of Political Participation

b) Influence

c) Max weber

d) Importance of Political Recruitment

e) Sub - culture

f) Nature of Legitimacy

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P7308

[5808]-2013
S.Y. B.A. (Regular)
POLITICAL SCIENCE
(Special Paper - II)
2169 : Political Sociology
(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना:

1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 100 शब्दात) **[20]**

अ) अधिमान्यता म्हणजे काय?

ब) वर्तनवादी दृष्टीकोन म्हणजे काय?

क) राजकीय सहभागाचा अर्थ सांगा.

ड) राजकीय सामाजीकरणाचा अर्थ सांगा.

इ) राजकीय विकासाची संकल्पना सांगा.

फ) राजकीय भरतीचा अर्थ सांगा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 200 शब्दांत) **[20]**

अ) राजकीय समाजशास्त्राचा अर्थ व व्याप्ती स्पष्ट करा.

ब) राजकीय संस्कृतीचे प्रकार वर्णन करा.

क) राजकीय विचारप्रणालीचे स्वरूप सांगा.

ड) कार्ल मार्क्स यांचे राजकीय समाजशास्त्रातील योगदान स्पष्ट करा.

munotes.in

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (400 शब्दांत)** **[20]**

अ) राजकीय सामाजीकरणाचे स्वरूप व साधनांची चर्चा करा.

ब) राजकीय बदलाचा अर्थ, स्वरूप व प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) **कोणत्याही चारवर थोडक्यात टिपा लिहा :** **[20]**

अ) राजकीय सहभागाचे स्वरूप

ब) प्रभाव

क) मॅक्स वेबर

ड) राजकीय भरतीचे महत्व

इ) उपसंस्कृती

फ) अधिमान्यतेचे स्वरूप

□□□

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7309

[Total No. of Pages : 4

[5808]-2014

S.Y. B.A. (Regular)

SOCIOLOGY (Spl. - II)

S - 2 : Indian Society : Issues and Problems

(2013 Pattern) (2379) (Group - K)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer any four of the following questions in 100 words each. **[20]**

a) Write the meaning of Social Problem.

b) What is Poverty?

c) What is Female foeticide?

d) Give the meaning of Religious Fundamentalism.

e) Define Civil Society Organization.

f) Write the meaning of Domestic Violance.

Q2) Answer any two of the following questions in 200 words each. **[20]**

a) Describe the role of state to resolve Social Problem.

b) Elaborate various problems of Youths in India.

c) What are the causes of white collar crime?

d) Explain the problems of development in India.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words. **[20]**

a) Describe the various approaches to Social Problems.

b) Explain the causes of Juvenile delinquency in India.

Q4) Write Short Notes (any four) : **[20]**

a) Caste discrimination.

b) Rural Poverty.

c) Psychological Problems of Aged.

d) Religious Fundamentalism.

e) Corporate Crime.

f) Trafficking among women.

▽▽▽▽

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7309

[5808]-2014
S.Y. B.A. (Regular)
SOCIOLOGY (Spl. - II)
S - 2 : Indian Society : Issues and Problems
(2013 Pattern) (2379) (Group - K)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :
1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे संपुर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील कोणत्याही <u>चार</u> प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. **[20]**

अ) सामाजिक समस्येचा अर्थ लिहा.

ब) दारिद्र्य म्हणजे काय?

क) स्त्रीभ्रुणहत्या म्हणजे काय?

ड) धार्मिक मूलतत्ववादाचा अर्थ सांगा.

इ) नागरी समाज संघटनेची व्याख्या करा.

फ) कौटुंबिक हिंसाचाराचा अर्थ लिहा.

प्रश्न 2) खालील कोणत्याही <u>दोन</u> प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा. **[20]**

अ) सामाजिक समस्यांची सोडवणुक करण्यासाठी राज्याची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) भारतातील युवकांच्या विविध समस्यांचे वर्णन करा.

क) पांढरपेशिय गुन्हेगारीची कारणे काय?

ड) भारतात विकासामुळे निर्माण होणाऱ्या समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील <u>एका</u> प्रश्नाचे सुमारे 400 शब्दांत उत्तर लिहा. **[20]**

अ) सामाजिक समस्यां संदर्भात विविध दृष्टीकोन विशद करा.

ब) भारतातील बालगुन्हेगारीची कारणे स्पष्ट करा.

P.T.O.

munotes.in

प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) जातीय भेदभाव.

ब) ग्रामिण दारिद्र्य.

क) वृद्धांच्या मानसिक समस्या.

ड) धार्मिक मूलतत्ववाद.

इ) कॉर्परेट गुन्हे.

फ) महिला विक्रय.

▽▽▽▽

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7310

[Total No. of Pages : 4

[5808]-2015
S.Y. B.A. (Regular)
ECONOMICS
Macro Economics (Special Paper - II)
(2013 Pattern) (Group - D) (2169)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Draw neat diagrams wherever necessary.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (Any Four) : **[20]**

a) Write the limitations of Macro Economics.

b) Explain the concept of Gross National Product.

c) State the features of Trade Cycle.

d) Explain Demand - pull Inflation.

e) Write the primary functions of Money.

f) Explain the Instruments of fiscal policy.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (Any Two) : **[20]**

a) Explain Say's Law of market.

b) State the Importance of Macro Economics.

c) Explain the phases of Trade Cycle.

d) Write the causes of Inflation.

Q3) Answer the following questions in 400 words each (Any One) : **[20]**

a) Explain the objectives of macro economic policy.

b) What is National Income? Write the difficulties in measurement of Naitonal Income.

P.T.O.

Q4) Write Short Notes on (Any Four) : **[20]**

a) Per Capita Income.

b) Consumption function.

c) Autonomous Investment.

d) Deflation.

e) Free Trade.

f) Fisher's Equation of Exchange.

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7310

[5808]-2015
S.Y. B.A. (Regular)
ECONOMICS
Macro Economics (Special Paper - II)
(2013 Pattern) (Group - D) (2169)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) *उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.*
4) *संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) समग्रलक्षी अर्थशास्त्राच्या मर्यादा लिहा.

ब) स्थूल राष्ट्रीय उत्पादन संकल्पना स्पष्ट करा.

क) व्यापार चक्राची वैशिष्ट्ये सांगा.

ड) मागणी ताणनिर्मित चलनविस्तार स्पष्ट करा.

य) पैशाची प्राथमिक कार्ये लिहा.

र) राजकोषीय धोरणाची साधने स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) 'से' चा बाजारविषयक नियम स्पष्ट करा.

ब) समग्रलक्षी अर्थशास्त्राचे महत्त्व सांगा.

क) व्यापारचक्राच्या अवस्था स्पष्ट करा.

ड) चलन वाढीची कारणे लिहा.

P.T.O.

munotes.in

प्रश्न 3) **खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 400 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक)** **[20]**

अ) **समग्रलक्षी आर्थिक धोरणाची उद्दिष्टये स्पष्ट करा.**

ब) **राष्ट्रीय उत्पन्न म्हणजे काय? राष्ट्रीय उत्पन्न मापन करताना येणाऱ्या अडचणी लिहा.**

प्रश्न 4) **थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)** **[20]**

अ) **दरडोई उत्पन्न.**

ब) **उपभोग फलन.**

क) **स्वायत्त गुंतवणुक.**

ड) **चलनसंकोच.**

य) **खुला व्यापार.**

र) **फिशरचे विनिमय समीकरण**

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7311

[Total No. of Pages : 2

[5808]-2016

S. Y. B.A.

मराठी (MARATHI) (Spl.-II)

विशेषस्तर अभ्यासपत्रिका क्र. 2

(अर्वाचीन मराठी वाङ्मयाचा इतिहास : इ.स. 1818 ते 1960)

(2013 Pattern) (2029) (Group-B)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) पुढीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 20 शब्दांपर्यंत लिहा. **[10]**

अ) 'निबंधमाला' कोणी सुरू केली?

ब) लघुनिबंधाचे जनक म्हणून कोणास ओळखले जाते?

क) ना.सी. फडके यांच्या कोणत्याही दोन कादंबऱ्यांची नावे सांगा?

ड) रविकिरण मंडळातील कोणत्याही दोन कवींची नावे लिहा?

इ) 'केशवकुमार' या टोपण नावाने लेखन करणाऱ्या लेखकाचे नाव काय?

फ) भा. वि. वरेरकर यांच्या कोणत्याही दोन नाटकांची नावे लिहा?

य) महर्षी धों. के. कर्वे यांनी स्थापन केलेल्या विद्यापीठाचे नाव सांगा.

प्रश्न 2) पुढीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 50 शब्दांत लिहा. **[15]**

अ) 1920 ते 1945 या कालखंडातील 'कथा' साहित्याच्या प्रेरणा थोडक्यात सांगा.

ब) इ.स. 1921 ते 1945 या कालखंडातील 'नाटक' निर्मिती मागील प्रेरणा स्पष्ट करा.

क) इ.स. 1946 ते 1960 या कालखंडातील कादंबरी निर्मिती मागील प्रेरणांचा परिचय करून दया.

ड) इ.स. 1946 ते 1960 या कालखंडातील 'आत्मचरित्र' या वाङ्मयप्रकाराच्या प्रेरणा स्पष्ट करा.

इ) इ.स. 1946 ते 1960 या कालखंडातील 'काव्य' निर्मिती मागील प्रेरणा स्पष्ट करा.

P.T.O.

munotes.in

प्रश्न 3) पुढीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 50 शब्दांपर्यंत लिहा. **[5]**

अ) इ.स. 1921 ते 1945 या कालखंडातील 'कविता' साहित्य प्रकाराची वैशिष्ट्य कोणती?

ब) इ.स. 1921 ते 1945 या कालखंडातील 'लघुनिबंध' या साहित्य प्रकाराची वैशिष्ट्य कोणती?

क) इ.स. 1946 ते 1960 या कालखंडातील 'कादंबरी' या साहित्य प्रकाराची वैशिष्ट्य लिहा?

ड) इ.स. 1946 ते 1960 या कालखंडातील 'कथा' या साहित्य प्रकाराची वैशिष्ट्य लिहा?

इ) इ.स. 1946 ते 1960 या कालखंडातील 'नाटक' या साहित्य प्रकाराची वैशिष्ट्य कोणती?

प्रश्न 4) पुढीलपैकी प्रत्येक गटातील एका प्रश्नाचे उत्तर 150 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) i) इ.स. 1818 ते 1874 या कालखंडातील 'कथा' वाङ्मय प्रकाराचा आढावा घ्या.

ii) इ.स. 1875 ते 1920 या कालखंडातील 'कादंबरी' या वाङ्मय प्रकाराची वाटचाल स्पष्ट करा.

ब) i) इ.स. 1921 ते 1945 या कालखंडातील 'नाटय' वाङ्मयाची वाटचाल लिहा.

ii) इ.स. 1946 ते 1960 या कालखंडातील 'कविता' या साहित्य प्रकाराची वाटचाल स्पष्ट करा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी प्रत्येक गटातील एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[30]**

अ) i) 1818 ते 1874 या कालखंडातील 'नाटक' या साहित्य प्रकाराची वाटचाल लिहा.

ii) 1875 ते 1920 या कालखंडातील 'कादंबरी' या साहित्य प्रकाराची वाटचाल विशद करा.

ब) i) इ.स. 1921 ते 1945 या कालखंडातील कथेच्या वाटचालीचा आढावा घ्या.

ii) इ.स. 1946 ते 1960 या कालखंडातील 'कविता' या साहित्य प्रकाराची वाटचाल तुमच्या शब्दात लिहा.

❍❍❍❍

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7312

[Total No. of Pages : 4

[5808]-2017
S.Y. B.A. (Regular)
PUBLIC ADMINISTRATION
Local Self-Government of Maharashtra (Special Paper - II)
(2013 Pattern) (Group-G) (2449)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) State the scope of Local self government.

b) State the recommendations of Vasantrao Naik Committee.

c) State the functions of president of Panchayat Samiti.

d) State the functions of Chief Officer of Muncipal council.

e) State the importance of Mahila Bachat gat Mohim.

f) Write the information of Gharkul Yojana.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) State the functions of C.E.O. of Zilla Parishad.

b) Explain the composition and functions of Muncipal corporation.

c) Explain the causes of growing urbanisation.

d) Explain the role of Mahatma Gandhi Tanta Mukti Abhiyan under rural development programme.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words : **[20]**

a) State the composition and functions of Gram Panchayat and Gramsabha.

b) Explain the relation between political and non-political executives in local self Government.

P.T.O.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Balwantrai Mehata Committee.

b) Gramsevak

c) Functions of contonment boards.

d) Importance of 74th Amendment Act.

e) Sant Gadagebaba Gram Swachhata Abhiyan.

f) Problems of Metropolitan cities.

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P7312

[5808]-2017
S.Y. B.A. (Regular)
PUBLIC ADMINISTRATION
Local Self-Government of Maharashtra (Special Paper - II)
(2013 Pattern) (Group-G) (2449)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) **[20]**

अ) स्थानिक स्वशासनाची व्याप्ती सांगा.

ब) वसंतराव नाईक समितीच्या शिफारशी सांगा.

क) पंचायत समिती सभापतीचे कार्ये सांगा.

ड) नगरपालिका मुख्याधिकाऱ्याचे कार्ये सांगा.

इ) महिला बचत गट मोहिमचे महत्त्व सांगा

फ) घरकूल योजनेची माहिती लिहा.

munotes.in

प्रश्न 2) खालील प्रश्नाची उत्तरे 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) जिल्हा परिषदेच्या मुख्य कार्यकारी अधिकाऱ्याचे कार्ये सांगा.

ब) महानगरपालिकेची रचना आणि अधिकार स्पष्ट करा.

क) वाढत्या शहरी करणाची कारणे सांगा.

ड) ग्रामीण विकास कार्यक्रमातंर्गत महात्मा गांधी तंत्रमुक्त अभियानीची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तरे 400 शब्दांत लिहा : **[20]**

अ) ग्रामपंचायत आणि ग्रामसभेची रचना आणि कामे सांगा.

ब) राजकीय आणि अराजकीय प्रमुखांचे स्थानिक स्वशासनातील संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) बलवंतराय मेहता समिती

ब) ग्रामसेवक

क) छावणी मंडळाचे कार्ये

ड) 74 व्या घटनादुरुस्ती कायद्याचे महत्त्व

इ) संत गाडगेबाब ग्राम स्वच्छता अभियान

फ) महानगरातील समस्या

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7313

[Total No. of Pages : 8

[5808]-2018
S.Y. B.A. (Regular)
HISTORY
History of Modern Maharashtra (1818 to 1960)
(2013 Pattern) (Group - F) (2179) (Special Paper - II)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 80***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

i) Explain the concept of 'Democracy'.

ii) Jagannath Shankarsheth - Bombay Association.

iii) What is meant by 'Urbanization'?

iv) Discuss in brief the educational contribution of Karmaveer Bhaurao Patil.

v) Account for the Bhills Uprising in Short.

vi) Explain the importance of the Dalit Movement.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

i) Discuss the socio-political life during the early 19th century Maharashtra.

ii) Discuss the contribution of Maharshi Dhondo Keshav Karve.

iii) Give an account of Quit India Movement in Maharashtra.

iv) Give an account of the Marathwada Muktisangram.

P.T.O.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words : **[20]**

i) Review the contribution of Mahatma Phule to socio-religious reform movement.

ii) Review the peasants movement in the Maharashtra.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

i) Satyagraha

ii) Depressed classes mission.

iii) Satyashodhak Samaj and Rajarshi Chhatrapati Shahu Maharaj.

iv) Abhinav Bharat

v) Babu Genu

vi) Dinkarrao Jawalkar and Keshavrao Jedhe

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P7313

[5808]-2018
S.Y. B.A. (Regular)
HISTORY
History of Modern Maharashtra (1818 to 1960)
(2013 Pattern) (Group - F) (2179) (Special Paper - II)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना: *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : **[20]**

i) लोकशाहीची संकल्पना स्पष्ट करा.

ii) जगन्नाथ शंकरशेठ – बाँबे असोसिएशन

iii) 'नागरीकरण' म्हणजे काय?

iv) कर्मवीर भाऊराव पाटील यांच्या शिक्षण क्षेत्रातील योगदानाची चर्चा करा.

v) भिल्लांच्या उठावाचा थोडक्यात वृत्तांत द्या.

vi) दलित चळवळीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) पुढील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : **[20]**

i) एकोणिसाव्या शतकातील महाराष्ट्रातील सामाजिक व राजकीय जीवनाची चर्चा करा.

ii) महर्षी धोंडो केशव कर्वे यांच्या कार्याची सविस्तर चर्चा करा.

iii) महाराष्ट्रातील छोड़ो भारत आंदोलनाचा वृत्तांत द्या.

iv) मराठवाडा मुक्ती संगामचा वृत्तांत द्या.

munotes.in

प्रश्न 3) पुढीलपैकी कोणताही एका प्रश्नांचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा : **[20]**

i) सामाजिक-धार्मिक सुधारणा चळवळीतील महात्माफुले यांच्या योगदानाचा आढावा घ्या.

ii) महाराष्ट्रातील शेतकरी चळवळीचा आढावा घ्या.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : **[20]**

i) सत्याग्रह

ii) निराश्रित साह्यकारी संस्था

iii) सत्यशोधक समाज आणि राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज

iv) अभिनव भारत

v) बाबू गेनू

vi) दिनकरराव जवळकर आणि केशवराव जेधे

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7313

[5808]-2018
S.Y. B.A. (Regular)
HISTORY
Medieval India (1206-1707) (Special Paper - II)
(2013 Pattern) (Group - F) (2179)

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

i) Explain the Archaeological importance of 'Taj Mahal'.

ii) Explain the term 'Shahna - I - Mandi'.

iii) Discuss in brief the social life during the Yadavas.

iv) Explain the importance of first Battle of Panipat.

v) Explain the importance of Mughal paintings.

vi) Examine the relations between Chhatrapati Sambhaji and Aurangzeb.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

i) Examine the literary sources for the study of Medieval Indian History.

ii) Review the Economic reforms of Allauddin Khilji.

iii) Discuss the Administrative system of the Vijaynagar Kingdom.

iv) Critically examine the Central Administration of the Mughals.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words : **[20]**

i) Explain the importance of the Experiments of Mohammad-Bin-Tughluq.

ii) Critically Examine the Manasabdari System.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

i) Qutab Minar

ii) Mehmud Gawan

iii) Shershah Suri

iv) Akbar

v) Science and Technology during Mughals

vi) Relation between Shahaji Raje and Mughal

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P7313

[5808]-2018
S.Y. B.A. (Regular)
HISTORY
Medieval India (1206-1707) (Special Paper - II)
(2013 Pattern) (Group - F) (2179)
(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 80

सूचना: *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न *1)* खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : **[20]**

i) 'ताजमहल' चे पुरातत्वीय महत्व स्पष्ट करा.

ii) 'शाहना–इ–मंडी' ही संज्ञा स्पष्ट करा.

iii) यादवकालीन सामाजिक जीवनाची थोडक्यात चर्चा करा.

iv) पानीपतच्या पहिल्या लढाईचे महत्व स्पष्ट करा.

v) मुघलकालीन चित्रकलेचे महत्व स्पष्ट करा.

vi) छत्रपती संभाजी आणि औरंगजेब यांच्यातील संबंधाचे परीक्षण करा.

प्रश्न *2)* खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : **[20]**

i) मध्ययुगीन भारतीय इतिहास अभ्यासाच्या वाङमयीन साधनांचे परीक्षण करा.

ii) अल्लाउद्दीन खिलजीच्या आर्थिक सुधारणांचा आढावा घ्या.

iii) विजयनगर साम्राज्यातील प्रशासकीय पध्दतीची चर्चा करा.

iv) मुघलांच्या केंद्रिय प्रशासनाचे टिकात्मक परीक्षण करा.

munotes.in

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांची उत्तर 400 शब्दांत लिहा : **[20]**

i) महामंद-बीन-तुघलकाच्या प्रयोगांचे महत्व स्पष्ट करा.

ii) मनसबदारी पध्दतीचे टिकात्मक परीक्षण करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : **[20]**

i) कुतूबमिनार

ii) महमूद गवान

iii) शेरशहा सूरी

iv) अकबर

v) मुघलकालीन विज्ञान आणि तंत्रज्ञान

vi) शहाजीराजे आणि मुघल यांच्यामधील संबंध

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions: 5]

SEAT No. :

P7314

[Total No. of Pages : 2

[5808]-2019
S.Y. B.A. (Regular)
HINDI (हिंदी)
उपन्यास, नाटक तथा मध्ययुगीन हिंदी काव्य
(2013 Pattern) (Group - C) (Special - II) (2099)

समय : 3 घंटे] *[पूर्णांक : 80*

पाठ्यपुस्तके : *i) समुद्र में खोया हुआ आदमी – कमलेश्वर*

ii) युगे–युगे क्रांति – विष्णु प्रभाकर

iii) मध्ययुगीन हिंदी काव्य – संपा. डॉ. राजेंद्र खैरनार

सूचनाएँ : 1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्नों के पूर्णांक है।

munotes.in

प्रश्न 1) अ) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं छः प्रश्नों के उत्तर एक–एक वाक्य में लिखिए : **[6]**

i) सूरदास कौनसे रस के कवि माने जाते है?

ii) वैज्ञानिकों और नाविकों की टीम कहाँ जा रही थीं?

iii) युगे–युगे क्रांति नाटक में द्वितीय पिढ़ी का प्रतिनिधित्व कौन करता है?

iv) बिहारी की रचना का नाम लिखिए।

v) समुद्र में खोया हुआ आदमी उपन्यास के लेखक कौन है?

vi) भ्रमरगीत में किस रस की सुंदर अनुभूति हुई है?

vii) शामलाल की आर्थिक विपन्नता का फायदा कौन उठाता है?

viii) कबीर की भाषा को कौनसी भाषा कहा जाता है?

आ) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं पाँच प्रश्नों के उत्तर संक्षिप्त में लिखिए : **[10]**

i) रहीम को कौन–कौन सी भाषाओं का ज्ञान था?

ii) युगे–युगे क्रांति नाटक की दो विशेषताएँ लिखिए।

iii) कमलेश्वर के उपन्यासों के नाम लिखिए।

iv) कृष्ण यशोदा से दाऊ की कौनसी शिकायत करते है?

v) सूरदास की रामकथा किससे प्रभावित है?

vi) कबीर की काव्य रचना का मूल उद्देश्य क्या था?

vii) युगे-युगे क्रांति 'नाटक' में चित्रित स्त्री पात्रों के नाम लिखिए।

viii) समुद्र में खोया हुआ आदमी उपन्यास की दो विशेषताएँ लिखिए।

प्रश्न 2) अ) निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं एक की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। **[5]**

i) 'मैं उसका पिता हूँ। उसे मुझसे पूछे बीना विवाह करने का अधिकार नहीं।

ii) पुरूष एक स्त्री के जीते जी दूसरी स्त्री ला सकता है लेकिन नारी भरी जवानी में और जवानी में ही क्यों, बचपन में ही पति के मर जाने पर दूसरी शादी नहीं कर सकती।

आ) निम्नलिखित अवतरणों में से किन्हीं एक की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। **[5]**

i) 'बडे बडाई मनाइए, जौ टूटे सौबार।
रहिमन फिरी फिरी वोहिए टूटे मुक्ताहार ।।'

ii) 'समै-समै सुंदर सबै, रूपु कुरूप न कोइ।
मन की रूचि जेति जितै, तित तेती रूचि होइ।।'

प्रश्न 3) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर आठ-दस पंक्तियों में लिखिए। **[18]**

i) कबीर के सामाजिक विचार स्पष्ट कीजिए।

ii) रहीम के नीति विषयक विचार स्पष्ट कीजिए।

iii) कमलेश्वर का परिचय दीजिए।

iv) युगे-युगे क्रांति नाटक में चित्रित समस्याएँ स्पष्ट कीजिए।

v) समुद्र में खोया हुआ आदमी उपन्यास का कथोपकथन स्पष्ट कीजिए।

vi) बिहारी के काव्य की विशेषताएँ लिखिए।

प्रश्न 4) निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए। **[12]**

i) शामलाल का चरित्र-चित्रण कीजिए।

ii) समुद्र में खोया हुआ आदमी उपन्यास की कथावस्तू की समीक्षा कीजिए।

प्रश्न 5) निम्नलिखित प्रश्नों में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए। **[24]**

i) सूरदास का परिचय दीजिए।

ii) कबीर काव्य की विशेषताएँ लिखिए।

iii) युगे-युगे क्रांति नाटक में चित्रित प्यारेलाल का चरित्र-चित्रण कीजिए।

iv) युगे-युगे क्रांति नाटक में चित्रित समस्याएँ स्पष्ट कीजिए।

♣ ♣ ♣

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7315

[Total No. of Pages : 8

[5808]-2020
S.Y. B.A.
PSYCHOLOGY (Special Paper - II)
Developmental Psychology
(2013 Pattern) (Group - H) (2229)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) State the principles about physical growth in infancy.

b) Describe the physical development in early childhood.

c) Explain the friendship development in middle childhood.

d) State the learning disabilities in middle childhood.

e) What are the effect of stress in early adulthood.

f) What are the strategies for dealing with stress in adulthood.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Describe the language development in infancy.

b) Explain in detail the threats in adolescence.

c) Describe the physical changes as per gender differences in early adulthood.

d) Explain the cognitive development in middle adulthood.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions in 400 words each (any one) : **[20]**

a) What is pre-natal development stage? Explain pre-natal development stages and its hazards.

b) Explain in detail the daily life of late adulthood.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Friendship development in early childhood.

b) Effective parenting style.

c) Sensory difficulties in middle childhood.

d) Puberty in adolescence.

e) Family relationship in adolescence.

f) Unemployment in middle adulthood.

□□□

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P7315

[5808]-2020
S.Y. B.A.
PSYCHOLOGY (Special Paper - II)
Developmental Psychology
(2013 Pattern) (Group - H) (2229)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची 100 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) शैशवावस्थेतील शारिरिक वाढीबाबतची तत्वे सांगा.

ब) पूर्व बाल्यावस्थेतील शारिरिक विकासाचे वर्णन करा.

क) मध्य बाल्यावस्थेतील मैत्रीचा विकास स्पष्ट करा.

ड) मध्य बाल्यावस्थेतील अध्ययन अक्षमता सांगा.

इ) पूर्व प्रौढावस्थेतील ताणाचे परिणाम कोणते?

फ) मध्य प्रौढावस्थेतील ताणाशी समायोजन करण्याच्या पद्धती कोणत्या?

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची 200 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) शैशवावस्थेतील भाषिक विकासाचे वर्णन करा.

ब) किशोरावस्थेतील धोके सविस्तर स्पष्ट करा.

क) पूर्व प्रौढावस्थेतील लिंगभेदानुसार होणाऱ्या शारिरिक बदलांचे वर्णन करा.

ड) मध्य प्रौढावस्थेतील बोधनिक विकास स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खलील प्रश्नांची 400 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **[20]**

अ) जन्मपूर्व विकास अवस्था म्हणजे काय? जन्मपूर्व विकास अवस्था आणि त्यातील धोके सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) उत्तर प्रौढावस्थेतील दैनंदिन जीवनाचे सविस्तर वर्णन करा.

P.T.O.

munotes.in

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) पूर्व बाल्यावस्थेतील मैत्रीचा विकास

ब) प्रभावी पालकत्व शैली

क) मध्य बाल्यावस्थेतील सांवेदनिक समस्या

ड) किशोरावस्थेतील यौवनारंभ

इ) किशोरावस्थेतील कौटुंबिक नातेसबंध

फ) मध्य प्रौढावस्थेतील बेकारी

□□□

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7315

[5808]-2020
S.Y. B.A.
PSYCHOLOGY (Special Paper - II)
Positive Psychology
(2013 Pattern) (Group - H) (2229)

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer any four of following in 100 words : **[20]**

a) What is eudaimonic happiness?

b) What is flourishing?

c) What is the relationship of positive emotions and success?

d) What are the personal goals across cultures?

e) Explain the relationship between genetics and happiness.

f) What is the matching hypothesis.

Q2) Answer any two of the following in 200 words each : **[20]**

a) Explain the measures used to measure subjective well-being in detail.

b) Explain the nature of gender and happiness in detail.

c) Explain sources of resilience in adulthood and later life.

d) Explain relationship between happiness and big five factors of personality.

P.T.O.

Q3) Answer any one of the following in 400 words : **[20]**

a) Discuss mindfulness and well-being in detail.

b) What is positive psychology? Explain different areas of positive psychology that have contributed to positive psychology.

Q4) Write short notes (any four) : **[20]**

a) Hedonic happiness.

b) Self esteem.

c) Growth through trauma.

d) Limits of positive emotions.

e) Consumer culture.

f) Flow experience.

□□□

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P7315

[5808]-2020
S.Y. B.A.
PSYCHOLOGY (Special Paper - II)
Positive Psychology
(2013 Pattern) (Group - H) (2229)
(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) कल्याणकारी आनंद म्हणजे काय?

ब) भरभराट म्हणजे काय?

क) सकारात्मक भावना आणि यश यांचा संबंध काय आहे?

ड) विभिन्न संस्कृतीतील वैयक्तीक ध्येये कोणती?

इ) अनुवंशशास्त्र आणि आनंद यातील सबंध स्पष्ट करा.

फ) जुळवणी गृहीतक म्हणजे काय?

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) खुशालीचे मापन करण्यासाठी उपयोगात आणल्या जाणाऱ्या मापनी सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) लिंग आणि आनंद यातील संबंध स्पष्ट करा.

क) प्रौढावस्थेतील व वृद्धावस्थेतील स्थितीस्थापकतेचे स्त्रोत स्पष्ट करा.

ड) आनंद आणि व्यक्तीमत्वाच्या पंज घटकातील संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 400 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणताही एक) **[20]**

अ) जागृतता आणि खुशाली यांची सविस्तर चर्चा करा.

ब) सकारात्मक मानसशास्त्र म्हणजे काय? सकारात्मक मानसशास्त्रात भर द्यालणाऱ्या मानसशास्त्राच्या विविध शाखा स्पष्ट करा.

P.T.O.

munotes.in

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) वेदन सुखात्मक आनंद

ब) स्व – आदर

क) आघाताच्या माध्यमातून विकास

ड) सकारात्मक भावनांच्या मर्यादा

इ) उपभोक्ता संस्कृती

फ) प्रवाह अनुभव

□□□

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7316

[Total No. of Pages : 2

[5808]-2021
S.Y. B.A. (Regular)
ENGLISH (Special Paper - II)
2339 : Appreciating Poetry
(2013 Pattern) (Group - J)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Text Prescribed : Auroval Musings

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer any four of the following : **[16]**

a) Comment on 'Men Call You Fair' as a Petrarchan Sonnet.

b) What does William Shakespeare Say about the eyes and hair of his beloved. Describe the tone in these similes.

c) Comment on the imagery of violence in 'Batter My Heart' by John Donne.

d) Discuss the pastoral element in the poem 'The Coronet'.

e) Explain the metaphor of light and darkness in the first two lines of the poem, 'On His Blindness'.

f) Discuss the character of Selina, the cat, as portrayed by Thomas Gray.

Q2) Answer any four of the following : **[16]**

a) Analyse the theme of Alexander Pope's "Rape of the Lock, Toilet Scene".

b) Discuss the theme of Edmund Spenser's Sonnet, 'Men Call You Fair'.

c) Explain and Comment on the two-fold definition of love in Andrew Marvell's 'The Definition of Love'.

d) What do you understand of the lover and his beloved from the sonnet, 'O Grammar Rules'?

e) Describe the travails of return voyage of the Scottish Knights under Sir Spen's guidance.

f) Explain the tree of Knowledge and its repercussions as reflected in John Milton's, 'The Invocation'.

P.T.O.

Q3) Answer any two of the following : **[16]**

a) Comment on the characteristics of Ballad as seen in John Keats 'La Belle Dame Sans Merci'.

b) Discuss Alfred Lord Tennyson's, 'Ulysses' as a dramatic monologue.

c) Coleridge is called a 'Poet of the imagination'. Evaluate this using 'Kubla Khan' as an example.

Q4) Answer any two of the following : **[16]**

a) The poem 'Dover Beach' maintains a steady contrast between the beautiful natural world and the doubt ridden human world. Do you agree? Support your answer with examples from the poem.

b) Is the poem 'The Blessed Damozel' spiritual or passionate? Give reasons for your answer.

c) Elaborate the symbolism of music in the poem, 'Sailing to Byzantium'.

Q5) Explain with reference to the context any four of the following : **[16]**

a) Since then - 'tis Centuries - and yet
Feels shorter than the Day
I first Surmised the Horses Heads
Were to ward Eternity

b) And you, O my Soul, where you stand,
Surrounded, Surrounded, in measureless Oceans
of space, ceaselessly musing, venturing, throwing -
seeking the spheres, to connect them.

c) The strong gods pine for my abode,
And pine in vain the sacred seven;
But thou, meek lover of the good!
Find me, and turn thy back on heaven.

d) "In the lonely Barton by yonder coomb
Our childhood used to know",
I should go with him in the gloom,
Hoping it might be so.

e) I gave commands; Then all smiles
Stopped together, There she stands as if alive.
Will't please you rise? We'll meet
The company below, then.

f) I saw pale kings and princes too,
Pale Warriors, death-pale were they all;
They cried. "La Belle Dame Sans Merci
Hath thee in thrall!"

▽ ▽ ▽ ▽

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7317

[Total No. of Pages :2

[5808]-2022
S.Y.B.A.
Group - B : URDU
(New 2013 Pattern) (General Paper - II) (2077)

Time : 3 Hours]

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

1) *Attempt all questions.*

2) *Figures to the left indicate full marks.*

تمام سوالات لازمی ہیں۔

سوال نمبر۱۔ نظیر اکبر آبادی کی حیات وشخصیت پر روشنی ڈالئے۔ [12]

یا

نظیر نے اپنی شاعری میں جن معاشرتی مسائل کو پیش کیا ہے ان کا جائزہ لیجئے۔

سوال نمبر۲۔ سلیمان خطیب کی شاعری کا مکمل احاطہ کیجئے۔ [12]

یا

سلیمان خطیب کی زندگی ان کی شاعری کی عکاس ہے تبصرہ کیجئے۔

سوال نمبر۳۔ اردو نظم نگاری کا آغاز وارتقاء بیان کیجئے۔ [14]

یا

جدید اردو نظم کی نشو نما پر روشنی ڈالئے۔

P.T.O.

munotes.in

سوال نمبر ۴۔ (الف) ذیل میں سے کسی ایک نظم پر تبصرہ کیجیے۔ **[6]**

۱) آدمی نامہ ۲) بنجارہ نامہ ۳) ھولی

(ب) کسی ایک نظم کا مرکزی خیال بیان کرتے ہوئے تشریح کیجیے۔ **[6]**

۱) پگڈنڈی ۲) ساس بہو ۳) الیکشن کا سچ

سوال نمبر ۵۔ (الف) کوئی پانچ اشعار کی تشریح بحوالہ متن کیجیے۔ **[15]**

۱) جب آنکھ سے سورج کی ڈھلا رات کا کجرا جا یار سے مل کر یہ کہا، اے مرے رجرا
۲) ہر دل کو خوشی کا ہوا آہنگ زمیں پر ہوتا ہے کہیں راگ، کہیں رنگ زمیں پر
۳) جو اہلِ فضل، عالم و فضل کہاتے ہیں مفلس ہوئے، تو کلمہ تلک بھول جاتے ہیں
۴) کوڑی ہے جن کے پاس، وہ اہلِ یقین ہیں کھانے کو ان کے نعمتیں سو بہترین ہیں
۵) ان روٹیوں کے نور سے سب دل ہیں پُور پُور آٹا نہیں ہے، چھلنی سے چھن چھن گرے ہے نور
۶) یہ دھوم دھڑکّا ساتھ لیے، یہ کھیپ میاں مت گن اپنی اب کوئی گھڑی، پل، ساعت میں، یہ کھیپ بدن کی ہے کفنی
۷) دنیا میں بادشاہ ہے، سو ہے وہ بھی آدمی اور مفلس و گدا ہے، سو ہے وہ بھی آدمی

(ب) کوئی پانچ اشعار کی تشریح بحوالہ متن کیجیے۔ **[15]**

۱) کھن کھنا کھن کی یہ آواز بھی اللہ کی قسم اس کی آواز پو ہو جاتا ہے پتھر بھی نرم
۲) کیا پھراتی ہے کیسا گھالی ہے ایک لٹّو کی پوری جالی ہے
۳) باتاں باتاں میں اصل بات اڑا دیتا ہے پیسے پوچھے تو فقط شعر سنا دیتا ہے
۴) گرمی میں ٹھنڈا پانی جاڑے میں اک دوشالا تُمے چاند پورے پورے، میں چاند کا ہوں بالا
۵) تیرا سایہ جو اٹھ گیا سر سے کوئی سایہ نہیں ملا اماں
۶) دنیا میں قتل عام ہے روٹی کے واسطے شمشیر بے نیام ہے روٹی کے واسطے
۷) یاد بولے تو دل میں چھپانے کی بات چپ ذرا سوچ کو مسکرانے کی بات

☆☆☆

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7318

[Total No. of Pages : 4

[5808]-2023

S.Y.B.A.

MARATHI (मराठी)

G - 2 : आधुनिक मराठी साहित्य आणि उपयोजित मराठी

(2013 Pattern) (Group - B) (2027)

पाठ्यपुस्तके : 1) जीवनवेध

2) माझी जडणघडण

वेळ *: 3 तास]* *[एकुण गुण : 80*

सूचना : *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* अ) खालील उताऱ्याचे सारांश लेखन करा. **[8]**

वैचित्र्यामुळेच संसाराला खरी लज्जत आलेली आहे. सारीच गुलाबाची फुले, सारख्या स्थळी, सारख्या आकाराची, सारख्या वासाची जर जगात झाली, किंबहुना, फुले म्हटले की, गुलाब असे होऊन जाई, जुई, चमेली, पारिजातक, मोगरा, बकुळ, चाफा इत्यादी सुवासिक, सुंदर, विविध प्रकारची फुले जर नष्ट झाली तर ते आपणास आवडेल काय? प्रचंड पर्वत नाहीसे होऊन सारी पृथ्वी सपाट झाली तर सर्व जगाचे एक आटपाट नगर करता येईल आणि त्यावर चौक पाडून सुंदर डांबरी किंवा बिलोरी रस्ते हजारो मैल सरळ जातील आणि त्यावरून मोटारवेगाने आपण भरकन या टोकाहून त्या टोकाला जाऊ-येऊ. हे चित्र घटकाभर रम्य वाटले तरी असल्या एकनादी, एकरंगी, एकरूपी जगाचा आपणास ताबडतोब कंटाळा येईल, वीट येईल. एकच रस, एकच अन्न एकच फळ, असे एकच एक आपणास रूचेल काय? असो, तर वीट आणणारा एकपणा आपणास नको असतो, हेच खरे!

ब) खालीलपैकी कोणत्याही सात इंग्रजी शब्दांच्या पारिभाषिक संज्ञा लिहा. **[7]**

i) Author
ii) Booklet
iii) Grant
iv) Dean
v) Eligibility
vi) Internet
vii) Head Quarter
viii) Notification
ix) Medical leave
x) Passport
xi) Registration
xii) Office
xiii) Qualification
xiv) Cheque

P.T.O.

munotes.in

प्र.2) खालीलपैकी कोणत्याही पाच प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 20 शब्दापर्यंत लिहा. **[10]**

अ) 'मर्यादशील जीवनाचा आलेख' हा लेख कोणाच्या जीवनावर आधारित आहे?

ब) रा.ग. जाधव यांच्या कोणत्या लेखाचा समावेश 'माझी जडणघडण' या संपादित पुस्तकात केलेला आहे?

क) गिरिजा कीर यांना कोल्हापूर का सोडून जावे लागले?

ड) 'अस्मितादर्श' या नियतकालिकाचे संपादक कोण?

इ) साने गुरूजींच्या कोणत्या पुस्तकामुळे मधु मंगेश कर्णिक यांना विशेष प्रभावित केले?

फ) 'माझी जडणघडण' मध्ये आत्मचरित्रावर किती लेखांचा समावेश केलेला आहे?

य) विश्वास पाटील यांच्या कोणत्याही दोन कादंबऱ्यांची नावे लिहा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही तीन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 50 शब्दापर्यंत लिहा. **[15]**

अ) आत्मचरित्राचे स्वरूप थोडक्यात स्पष्ट करा.

ब) आत्मचरित्रकाराने आत्मचरित्राचे लेखन करताना कोणती पथ्ये पाळली पाहिजे?

क) आत्मचरित्र आणि आत्मकथन यातील साम्यभेद स्पष्ट करा.

ड) आत्मचरित्र लेखनाची गुणवैशिष्ट्ये लिहा?

इ) आत्मचरित्र लेखनापाठीमागील प्रेरणा सांगा.

प्र.4) खालीलपैकी प्रत्येक गटातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 150 शब्दापर्यंत लिहा. **[16]**

अ) i) बाबा भांड यांनी सांगितलेला सयाजीराव गायकवाड यांचा रोमहर्षक प्रवास 'दूरद्रष्टा राजा' या लेखाच्या आधारे स्पष्ट करा.

ii) पदमश्री डॉ. विखे पाटील यांना एकात्मिक ग्रामीण विकासाचे आद्यप्रवर्तक का म्हटले आहे? ते स्पष्ट करा.

ब) i) डॉ. यु.म. पठाण यांचे संत साहित्यातील योगदान 'मी आणि माझे लेखन' या लेखाच्या आधारे स्पष्ट करा.

ii) 'विस्तारणारे क्षितिज' या लेखाच्या आधारे डॉ. तारा भवाळकर यांनी तत्कालीन कुटुंब व्यवस्थेचे सम्यक दर्शन कशा प्रकारे घडविले आहे?

प्र.5) खालीलपैकी प्रत्येक गटातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दापर्यंत लिहा. **[24]**

अ) i) प्रा. हरी नरके यांच्या 'ज्ञानज्योती सावित्रीबाई फुले: स्त्री हक्काच्या प्रणेत्या' या लेखातून प्रकट झालेले सावित्रीबाईंचे शैक्षणिक विचार सविस्तर लिहा.

ii) भाऊराव पाटील यांच्या शैक्षणिक कार्याचा परिचय करून द्या.

ब) i) डॉ. नागनाथ कोत्तापल्ले यांची जडण-घडण 'नैराश्य कधी आले नाही'! या लेखाच्या आधारे स्पष्ट करा.

ii) मधु मंगेश कर्णिक यांची साहित्यिक जडण-घडण 'लेखकाची जडणघडण' या लेखाच्या आधारे स्पष्ट करा.

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 3]

P7318

[5808]-2023

S.Y.B.A.

MARATHI (मराठी)

G - 2 : व्यावहारिक व उपयोजित मराठी

पर्यायी अभ्यासक्रम

(2013 Pattern) (Group - B) (2027)

वेळ : 3 तास] *[एकुण गुण : 80*

सूचना : *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 20 शब्दापर्यंत लिहा. **[20]**

i) कार्यवाहीची टिप्पणी कशास म्हणतात?

ii) अनियतकालिक म्हणजे काय?

iii) घोषणापत्रक कशास म्हणतात?

iv) कागदपत्रांचे वर्गीकरण कोणत्या तत्वांच्या आधारे केले जाते?

v) कार्यालयीन पत्रव्यवहाराचे दोन प्रकार सांगा.

vi) संपादकाचे कोणतेही दोन गुण सांगा.

vii) पत्रकलेखनाचे विविध प्रकार सांगा.

viii) गौरविका संपादन का केले जाते?

ix) टिप्पणी म्हणजे काय?

x) इतिवृत्त म्हणजे काय?

xi) माहितीपत्रकाचे दोन उद्देश सांगा.

xii) निवेदनपत्रक म्हणजे काय?

xiii) समीक्षाग्रंथाची दोन वैशिष्ट्ये लिहा.

xiv) परिपत्रकाची वैशिष्ट्ये लिहा.

प्र.2) खालीलपैकी प्रत्येक गटातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 50 शब्दापर्यंत लिहा. **[10]**

अ) i) कार्यालयीन पत्रव्यवहारात कोणकोणत्या बाबींचा समावेश केला जातो?

ii) पत्रकलेखनाची प्रयोजने सांगा.

ब) i) स्मरणिका प्रकाशनाचे उद्देश लिहा.

ii) धारिकांचे प्रकार सांगून थोडक्यात वैशिष्ट्ये सांगा.

munotes.in

प्र.3) खालीलपैकी प्रत्येक गटातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 150 शब्दापर्यंत लिहा. **[20]**

अ) i) कार्यालयीन टिप्पणी लेखनात नेमकेपणा महत्त्वाचा असतो, कारण सांगून टिप्पणी लेखनाच्या वेगवेगळ्या प्रकारांची माहिती लिहा.

ii) वार्षिक अहवालाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ब) i) संस्था पत्रिका संवादनाचे प्रयोजन व स्वरूप स्पष्ट करा.

ii) धारिकांचे विविध प्रकार सांगून कागदपत्रांचे व्यवस्थापन कोणत्या पद्धतीने केले जाते?

प्र.4) खालीलपैकी प्रत्येक गटातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दापर्यंत लिहा. **[30]**

अ) i) महाविद्यालयात महिला पोलिसांनी बोलविलेला निर्भया उपक्रमाच्या सभेचा इतिवृतांत तयार करा.

ii) जिल्हा परिषद शिक्षक पदासाठी अर्जलेखन करा.

ब) i) वाचन मंचाच्यावतीने आवांतर पुस्तके वाचनासाठी मिळावित यासाठी प्राचार्यांना अर्ज तयार करा.

ii) सुर्योदय रक्तपेठी तर्फे रक्तदान शिबीर आयोजित केले आहे, प्रसिद्धीसाठी मसुदा तयार करा.

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7319

[Total No. of Pages : 4

[5808]-2024

S.Y.B.A.

HINDI (हिंदी)

G - 2 : Prayojanmulak Hindi

G - 2 : प्रयोजनमूलक हिंदी

सामान्य स्तर – 2

(2013 Pattern) (2097)

समय : 3 घंटे] *[पूर्णांक : 80*

सूचनाएँ :

1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्नों के पूर्णांक हैं।

प्र.1) निम्नलिखित में से किन्हीं छह प्रश्नों के संक्षिप्त उत्तर लिखिए। **[12]**

i) मुद्रित माध्यमों के नाम लिखिए।
ii) जनसंचार माध्यमों की भाषा का परिचय लिखिए।
iii) विज्ञापन का अर्थ लिखिए।
iv) अनुवाद में लक्ष्य भाषा से क्या तात्पर्य है?
v) जनसंचार से क्या अभिप्राय है?
vi) सामान्य टिप्पण क्या है?
vii) हिंदी भाषा की किन्हीं दो प्रयुक्तियों के नाम लिखिए।
viii) आलेखन की भाषा का परिचय दीजिए।

प्र.2) अ) निम्नलिखित में से किन्हीं चार की प्रशासनिक प्रयुक्तियाँ लिखिए। **[8]**

i) Call for an explanation
ii) I agree
iii) I have to thank you
iv) Charge handed over
v) Carried forward
vi) During this period
vii) Mentioned above
viii) This is certify

आ) निम्नलिखित अंग्रेजी मुहावरों में से किन्हीं चार के हिंदी पर्याय लिखिए। **[8]**

i) Apple of ones eye
ii) Hold your mouth
iii) To freeze out
iv) To walk on air
v) To look blank
vi) To ask for it

इ) निम्नलिखित शब्द–युग्मों में से किन्हीं चार के अर्थ बताकर वाक्य में प्रयोग कीजिए। **[8]**

i) अन्न – अन्य
ii) अश्व – अश्म
iii) कुल – कूल
iv) भवन – भुवन
v) तरणी – तरूणी
vi) भारती – भारतीय

P.T.O.

munotes.in

प्र.3) अ) निम्नलिखित में किसी एक पत्र का नमूना तैयार कीजिए। **[5]**

संकल्प पुस्तक विक्रेता, पुणे के व्यवस्थापक श्री मणिलाल शहा ने सात्विक प्रकाशन दिल्ली के नाम एजेंन्सी के लिए माँग की है। एजेन्सी माँग–पत्र का नमूना तैयार कीजिए।

अथवा

प्रगति पुस्तक स्टोअर्स, अप्पा बळवंत चौक, पुणे के व्यवस्थापक अरूण कुलकर्णी 'साकल्प पुस्तक विक्रेता' सोलापूर के नाम पुस्तक की 5% प्रतियाँ कम भेजने हेतु शिकायती पत्र लिखिए।

आ) निम्नलिखित में से किसी एक पत्र का नमूना तैयार कीजिए। **[5]**

'सार्तक भंडार' के व्यवस्थापक मोहनदास छाजेड, स्टेट बैंक ऑफ इंडिया, सेनापती बापट मार्ग, पुणे की शाखा में बचत खाता खोलने के लिए आवेदन–पत्र लिखता है।

अथवा

सदाशिव भोसले के नाम, खाता नं. 141516 से पचास हजार रूपए का चेक खो गया है। अत: व्यवस्थापक 'बैंक ऑफ महाराष्ट्र' को चेक भुगतान रोकने के लिए आवेदन पत्र लिखिए।

इ) निम्नलिखित परिच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए। **[6]**

The main protagonist of the story 'Jungal Dah' is 'Mama Son' Mama son in a forest dweller. They live their life living in the forest. He is a famous musician. His fame has spread far and wide. Mama son teaches phonics to the children serve them. Mama son is respected by all the forest dwellers. As good teacher. He not only teacher how to use the bow and arrow, but also informs his disciples about the names of birds, the habits, the seqsons of their arrival. The places to sit, the growth and decrese of their species and their food-inedible.

अथवा

'जंगल दाह' कथेचा मुख्य नायक मामा सोन आहे. मामा सोन वनवासी आहे. जंगलात राहून ते जीवन जगतात. ते प्रसिद्ध धनुर्धर आहेत. त्यांची किर्ति दूरवर पसरली आहे. ते मुलांना धनुर्विधा शिकवत व त्या बदल्यात मुले त्यांची सेवा करतात. ते जितके चांगले धनुर्धर आहेत. त्यापेक्षा चांगले गुरू होते. धनुष्यबाण कसा वापरायचा, याबरोबर पक्ष्यांची नावे, त्यांच्या सवयी त्यांच्या येण्याचा ऋतु, बसण्याची ठिकाणे, त्यांच्या प्रजातींची वाढ आणि घट, त्यांचे अन्न याबद्दलही ते शिष्यांना माहिती देतात.

प्र.4) निम्नलिखित में से किन्हीं चार लघूत्तरी प्रश्नों के उत्तर लिखिए। **[16]**

i) हिंदी भाषा की प्रमुख प्रयुक्तियों का परिचय लिखिए।
ii) टिप्पण के प्रकार संक्षेप में लिखिए।
iii) आलेखन के गुण लिखिए।
iv) फीचर लेखन का संक्षिप्त परिचय दीजिए।
v) जनसंचार माध्यमों में भाषा का महत्त्व स्पष्ट कीजिए।
vi) अनुवाद का स्वरूप स्पष्ट कीजिए।

प्र.5) निम्नलिखित विषयों में से किन्हीं तीन पर टिप्पणीयाँ लिखिए। **[12]**

i) अनुवाद के प्रकार
ii) कहानी लेखन
iii) श्रव्य माध्यमों की भाषा
iv) प्रयोजनमूलक हिंदी संकल्पना
v) टिप्पण लेखन

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

P7319

[5808]-2024
S.Y.B.A.
HINDI (हिंदी)
G - 2 : Khani, Kavya Evm Lekhan
G - 2 : कहानी, काव्य एवं लेखन
सामान्य स्तर – 2
(2013 Pattern) (2097)

पाठ्यपुस्तके : i) कथाधारा – संपा डॉ. अनिता नेरे
डॉ. अशोक धुलधुले
ii) काव्यायन – संपा डॉ. सुरेश साळुंके
डॉ. सुभाष तळेकर

समय : 3 घंटे] [पूर्णांक : 80

सूचनाएँ :
1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।
2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्नों के पूर्णांक हैं।

munotes.in

प्र.1) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए। **[16]**

i) 'उसने कहा था' कहानी के आधार पर लहनासिंह का चरित्र–चित्रण कीजिए।
ii) 'कर्मफल' कहानी की कथावस्तु अपने शब्दों में लिखिए।
iii) 'मीरा नाची' कहानी के शीर्षक की सार्थकता स्पष्ट कीजिए।
iv) 'छप्पन तोले का करधन' कहानी में दादी के साथ उसकी बहुएँ और बेटे किस प्रकार का दुर्व्यवहार करते है?
v) 'बिगडैल बच्चे' कहानी का सारांश अपने शब्दों में लिखिए।

प्र.2) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर लिखिए। **[16]**

i) 'पोस्टर और आदमी' कवित का भावार्थ लिखिए।
ii) 'पेड़' कविता के आधार पर पेड़ की उपयोगिता लिखिए।
iii) 'चुनौती' कविता के आधार पर संस्कृति बनाम सभ्यता का चित्रण कीजिए।
iv) 'बेजगह' कविता का सारांश लिखिए।
v) 'इस रूट की सभी लाइनें व्यस्त हैं' कविता का उद्देश्य लिखिए।

प्र.3) अ) निम्नलिखित अवतरणों में से किसी एक की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। **[8]**

i) ''ए भाई लोग, हमर मुडिया काट लो बाकी बहियाँ मत काटना। इहै तो हमरी आखरी निशानी है।''
ii) ''मेरी सिल्लो रानी को मैं खूब पढाऊँगी। उसे सम्मान के लायक बनाऊँगी।''

आ) निम्नलिखित अवतरणों में से किसी एक की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए। [8]

i) ''तट आते हैं उसके
पक्षी, प्राणी, मनुष्य रोज़
प्यास सबकी बुझाती है
किसी की प्यास पुरानी नहीं
सबको करती है तृप्त
नदी कभी अतीत नहीं होती!''

ii) ''दो हाथियों के
चार दाँतो और आठ पैरों द्वारा
सबसे ज्यादा घायल होती है
बच्चे की नींद
सबसे अधिक असुरक्षित होता है
हमारा भविष्य।''

प्र.4) अ) निम्नलिखित में से किसी एक पर टिप्पणी लिखिए। [8]

i) 'नमक का दारोगा' कहानी के पं. अलोपीदीन।

ii) 'डोमकच' प्रथा का परिचय।

iii) सिलिया का चरित्र-चित्रण।

आ) निम्नलिखित में से किसी एक विषय पर टिप्पणी लिखिए। [8]

i) 'माँझी' कविता का आशय।

ii) बेटे की माँ के प्रति गैर जिम्मेदारी।

iii) नदी के मनुष्य पर संस्कार।

munotes.in

प्र.5) अ) निम्नलिखित में से किन्हीं चार शब्द-युग्मों का अर्थ बताकर वाक्य में प्रयोग कीजिए। [8]

i) अभय - उभय

ii) कुल - कूल

iii) किला - कीला

iv) हरि - हरी

v) जलज - जलद

vi) पवन - पावन

आ) निम्नलिखित में से किसी एक विषय पर साक्षात्कार का नमूना तैयार कीजिए। [8]

i) गाँव के सरपंच से स्वच्छ भारत मिशन पर साक्षात्कार।

ii) युवा क्रिकेट खिलाड़ी ऋषभ पंत से साक्षात्कार।

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7320

[Total No. of Pages : 4

[5808]-2025
S.Y. B.A. (Regular)
ECONOMICS
G - 2 : Modern Banking
(2013 Pattern) (Group - D) (2157)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) Explain the concept of 'Bank'.

b) Explain the principle of safety.

c) Explain the method of opening Bank account.

d) Explain the characteristics of Bill of Exchange.

e) Explain the concept of Mobile Banking.

f) Explain the objectives of NABARD.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Explain the methods of remittances.

b) Explain the process of multiple credit creation.

c) Explain the types of endorsement.

d) Explain the objectives of monetary policy.

P.T.O.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words : **[20]**

a) Explain the functions of Commercial Bank.

b) Explain the instruments of credit controls of RBI.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Recurring Deposit.

b) Minors Bank Account.

c) Balance sheet of Commercial Bank.

d) Automoted Teller Machine.

e) Crossing of cheque.

f) Co-operative Banking.

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P7320

[5808]-2025
S.Y. B.A. (Regular)
ECONOMICS
G - 2 : Modern Banking
(2013 Pattern) (Group - D) (2157)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना:

1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

munotes.in

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) बँक संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) सुरक्षितता तत्त्व स्पष्ट करा.

क) बँक खाते उघडण्याची पद्धती स्पष्ट करा.

ड) विनिमय पत्राची वैशिष्टये स्पष्ट करा.

इ) मोबाईल बँकीग ही संकल्पना स्पष्ट करा.

फ) नाबार्डची उद्दिष्टये स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) पैसे पाठविण्याच्या पद्धती स्पष्ट करा.

ब) बहुविध पतनिर्मितीची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

क) पृष्ठांकनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

ड) चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्टये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) व्यापारी बँकेची कार्ये स्पष्ट करा.

ब) भारतीय रिझर्व्ह बँकेची पतनियंत्रणाची साधने स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) पुनरावर्ती ठेवी.

ब) अज्ञान व्यक्तीचे खाते.

क) व्यापारी बँकेचा ताळेबंद.

ड) स्वयं चलित गणक यंत्र.

इ) धनादेशाचे रेखांकन.

फ) सहकारी बँकींग.

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7321

[Total No. of Pages : 8

[5808]-2026

S.Y. B.A.

Group-E : POLITICAL SCIENCE (General Paper - II)

Political Theory and Concepts

(2013 Pattern) (2167)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Attempt any four questions (in 100 words each) : **[20]**

a) Explain Nature of Political Theory.

b) Sovereignty as an elements of the state.

c) Concept of Power.

d) Types of equality.

e) Indirect Democracy.

f) Concept of Liberty.

munotes.in

Q2) Attempt any two questions (in 200 words each) : **[20]**

a) Explain the types of Rights.

b) State the characteristics of Sovereignty.

c) Write the Liberal concept of the state.

d) Explain the major features of Democracy.

Q3) Attempt any one question in 400 words : **[20]**

a) Explain the meaning, nature and types of Authority.

b) What is meant by Globalization. Explain the Social Political and Economic impact of Globalization on India.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Marxist view on state

b) Economic Equality

c) Concept of Justice

d) Elements of State

e) Positive Liberty

f) Concept of Hegemony

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P7321

[5808]-2026
S.Y. B.A.
Group-E : POLITICAL SCIENCE (General Paper - II)
Political Theory and Concepts
(2013 Pattern) (2167)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) *उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. (100 शब्दांत) **[20]**

अ) राजकीय सिद्धांता चे स्वरुप

ब) 'सार्वभौमत्व' – राज्यांचा एक घटक

क) सत्तेची संकल्पना

ड) समत्तेचे प्रकार

इ) अप्रत्यक्ष लोकशाही

फ) स्वातंत्र्याची संकल्पना

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (200 शब्दांत) **[20]**

अ) हक्कांचे प्रकार सांगा.

ब) सार्वभौमत्वाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

क) राज्याचा उदारमतवादी दृष्टिकोन लिहा.

ड) लोकशाहीची प्रमुख वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एक प्रश्न सोडवा. (400 शब्दांत) **[20]**

अ) अधिसत्तेचा अर्थ, स्वरुप आणि प्रकार स्पष्ट करा.

ब) जागतिकीकरण म्हणजे काय? जागतिकीकरणाचे भारतावरील सामाजिक, राजकीय व आर्थिक परिणाम स्पष्ट करा.

munotes.in

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) मार्क्सचे राज्यविषयक विचार

ब) आर्थिक समता

क) न्यायाची संकल्पना

ड) राज्याचे घटक

इ) सकारात्मक स्वातंत्र्य

फ) ''घुरिणत्व'' – संकल्पना

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7321

[5808]-2026
S.Y. B.A.
Group-E : POLITICAL SCIENCE (General Paper - II)
Government and Politics of U.K, U.S.A
(2013 Pattern) (2167)

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

munotes.in

Q1) Attempt <u>any four</u> questions (in 100 words each) : **[20]**

a) Origin and the development of the constitution.

b) Functions of the British Cabinet

c) Women's Movement in America

d) Slavery in America

e) Local Government in England

f) Party System in England

Q2) Attempt <u>any two</u> questions (in 200 words each) : **[20]**

a) Discuss the powers and position of the British King.

b) Explain the structure and functions of the Senate.

c) Discuss the role of Pressure Group's in England.

d) Explain the structure and functions of the American Judiciary.

Q3) Attempt <u>any one</u> question (in 400 words) : **[20]**

a) Explain the salient features of the constitution of America.

b) Explain the powers and functions of the prime minister of England.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Women's Movement in England.

b) Judicial Review.

c) Judiciary structure in England.

d) Role of Interest Group's in America.

e) Bill of Rights.

f) Structure of the House of Representative.

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P7321

[5808]-2026
S.Y. B.A.
Group-E : POLITICAL SCIENCE (General Paper - II)
Government and Politics of U.K, U.S.A
(2013 Pattern) (2167)
(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 80

सूचना : 1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.*
2) *उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 100 शब्दांत) **[20]**

अ) अमेरिकन राज्यघटनेचा उदय आणि विकास

ब) ब्रिटनमधील कॅबिनेटचे कार्य

क) अमेरिकेतील स्त्रीवादी चळवळ

ड) अमेरिकेतील गुलामगिरी

इ) इंग्लंडमधील स्थानिक शासन

फ) इंग्लंडमधील पक्षपद्धती

munotes.in

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 200 शब्दांत) **[20]**

अ) ब्रिटीश राजाचे अधिकार आणि स्थान यांची चर्चा करा.

ब) सिनेटची रचना व अधिकार स्पष्ट करा.

क) इंग्लंडमधील दबावगटाची भूमिका स्पष्ट करा.

ड) अमेरिकेच्या न्यायमंडळाची रचना व कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (400 शब्दांत) **[20]**

अ) अमेरिकेच्या राज्यघटनेची ठळक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) इंग्लंडच्या पंतप्रधानाचे अधिकार आणि कार्य स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) इंग्लंडमधील स्त्री चळवळ

ब) न्यायालयीन पुनर्विलोकन

क) इंग्लंडमधील न्यायमंडळ रचना

ड) अमेरिकेतील हितसंबंधी गटाची भूमिका

इ) हक्कांची सनद

फ) प्रतिनिधी गृहाची रचना

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7322

[Total No. of Pages : 4

[5808]-2027

S. Y. B.A. (Regular & External)
Group - F : HISTORY (General - II)
Modern India (1857-1950)
(2013 Pattern) (2177)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each. (any four) **[20]**

a) Write the concept of 'Home rule'.

b) Write about the Anushilan Samitee.

c) State the philosophy of moderate.

d) Write about the Khilafat movement.

e) State the provision of Cabinet Mission.

f) Write about the revolt of Santhal.

munotes.in

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Take a review work of Arya Samaj.

b) Write in brief the policy of Press British Government.

c) Write the provisions of provincial Autonomy Act 1935.

d) Write in brief the process of Integration of Princely State Junagad.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions in 400 words. (any one) **[20]**

a) Discuss the causes of rise of Indian National Congress.

b) Review the work of Labour Movement.

Q4) Write short notes one (any four). **[20]**

a) Communalism.

b) Policy of Dalhousie.

c) Strachy Commission.

d) Dandi Satyagraha.

e) Crips mission.

f) Gopal Bua Valangkar.

munotes.in

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 4]

P7322

[5808]-2027

S. Y. B.A. (Regular & External)

Group - F : HISTORY (General - II)

Modern India (1857-1950)

(2013 Pattern) (2177)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) होमरूल संकल्पना लिहा.

ब) अनुशीलन समिती टिप लिहा.

क) मवाळांचे तत्वज्ञान सांगा.

ड) खिलाफत चळवळीविषयी लिहा.

इ) कॅबिनेट मिशनच्या तरतूदी सांगा.

फ) संथाळाचा उठाव लिहा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) आर्य समाजाच्या कार्याचा आढावा घ्या.

ब) ब्रिटीश सरकारचे वृत्तपत्रविषयक धोरण सविस्तर लिहा.

क) 1935 चा प्रांतिक स्वायत्त कायद्यातील तरतूदी लिहा.

ड) जुनागड संस्थानाच्या विलिनीकरणाची प्रक्रिया सविस्तर लिहा.

munotes.in

प्र.*3)* खालील प्रश्नांची उत्तर 400 शब्दांत लिहा. (कोणतेही एक) **[20]**

अ) भारतीय राष्ट्रीय सभेच्या उदयाच्या कारणांची चर्चा करा.

ब) कामगार चळवळीच्या कार्याचा आढावा घ्या.

प्र.*4)* संक्षिप्त टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) जमातवाद

ब) डलहौसीचे धोरण

क) स्ट्रॅची आयोग

ड) दांडी सत्याग्रह

इ) क्रिप्स मिशन

फ) गोपाळ बुवा वलंगकर

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. : [ ]

P8032

[Total No. of Pages : 8

[5808]-2028

S.Y. B.A.

G2 : GEOGRAPHY

Gg - 210 : Geography of Disaster Management

(2207) (2013 Pattern) (Group - G)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 80***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Draw neat diagrams whenever necessary.***
4) ***Use of map stencils is allowed.***

munotes.in

Q1) Answer in about 20 words each (any ten) **[20]**

i) Define the Disaster Management.

ii) Write any two objectives of Disaster Management.

iii) Define the Earthquake.

iv) Write any two functions of Police Department in Disaster Management.

v) Define the Manmade Disaster.

vi) Write any two names of drought prone regions in India.

vii) What is Tsunami?

viii) Write two remedies of Flood.

ix) Define - Acid rain.

x) State any two names of media.

xi) What is depletion of Ozone?

xii) In which state Kedarnath cloudburst occurred?

xiii) Give any two examples of exhaustible resources?

xiv) Write two stages of Disaster Management.

xv) Write any two causes of deforestation.

P.T.O.

Q2) Answer in about 50 words each (any two) : **[10]**

a) Causes of droughts

b) Management of Landslide

c) Role of media in Disaster Management

d) Biological Disaster

Q3) Answer in about 150 words each (any two) : **[20]**

a) Explain the Post-Disaster Management.

b) Explain the causes & effects of Acid-rain.

c) Explain the causes & effects of Tsunami.

d) Explain the relationship between geographical Condition and Disaster.

Q4) Answer in about 300 words each (any two) : **[30]**

a) Explain the causes and effects of Earthquake in detail.

b) Define the cyclone and explain the causes and effects of cyclone.

c) What is Disaster? Explain the classification of Disaster in details.

d) Explain the causes and effects of ozone depletion in detail.

▽▽▽▽

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P8032

[5808]-2028
S.Y. B.A.
G2 : GEOGRAPHY
जी. जी 210 : आपत्ती व्यवस्थापनाचा भूगोल
(2207) (2013 Pattern) (Group - G)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
4) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्रश्न 1) प्रत्येकी सुमारे 20 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा) **[20]**

i) आपत्ती व्यवस्थापनाची व्याख्या लिहा.

ii) आपत्ती व्यवस्थापनाचे कोणतेही दोन उदिष्टे लिहा.

iii) भूकंपाची व्याख्या लिहा.

iv) आपत्ती व्यवस्थापनात पोलीस विभागाची कोणतेही दोन कार्ये लिहा.

v) मानवनिर्मित आपत्तीची व्याख्या लिहा.

vi) भारतातील कोणत्याही दोन अवर्षनग्रस्त प्रदेशांची नावे लिहा.

vii) त्सुनामी म्हणजे काय?

viii) पुराचे दोन उपाय लिहा.

ix) व्याख्या लिहा – आम्ल पर्जन्य.

x) कोणत्याही दोन प्रसारमाध्यमांची नावे लिहा.

xi) ओक्षोनक्षय म्हणजे काय?

xii) केदारनाथ ढगफुटी कोणत्या राज्यात घडली.

xiii) विनाशी साधनसंपत्तीची दोन उदाहरणे द्या.

xiv) आपत्ती व्यवस्थापनाचे दोन टप्पे लिहा.

xv) निर्वनीकरणाची कोणतेही दोन कारणे लिहा.

P.T.O.

munotes.in

प्रश्न 2) प्रत्येकी सुमारे 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

अ) अवर्षनाची कारणे

ब) भूमिपाताचे व्यवस्थापन

क) आपत्ती व्यवस्थापनातील प्रसार माध्यमांची भूमिका

ड) जैविक आपत्ती

प्रश्न 3) प्रत्येकी सुमारे 150 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) आपत्ती नंतरचे व्यवस्थापन थोडक्यात स्पष्ट करा.

ब) आम्ल पर्जन्याचे कारणे व परीणाम स्पष्ट करा.

क) त्सुनामीची कारणे व परीणाम स्पष्ट करा.

ड) भौगोलिक परिस्थिती आणि आपत्ती यांचा संबंध स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) प्रत्येकी सुमारे 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[30]**

अ) भूकंपाची कारणे आणि परीणाम सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) आवर्ताची व्याख्या सांगून, आवर्त निर्मितीची कारणे आणि परीणाम स्पष्ट करा.

क) आपत्ती म्हणजे काय? आपत्तीचे वर्गीकरण सविस्तर स्पष्ट करा.

ड) ओझोनक्षयाची कारणे आणि परीणाम सविस्तर स्पष्ट करा.

▽ ▽ ▽ ▽

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P8032

[5808]-2028

S.Y. B.A.

G2 : GEOGRAPHY

Gg - 210 : Elements of Climatology & Oceanography

(2207) (2013 Pattern) (Group - G)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Draw neat diagrams wherever necessary.***
4) ***Use of map stencils is allowed.***

munotes.in

Q1) Answer in about 20 words each (any ten) **[20]**

i) What is atmosphere?

ii) What is wind?

iii) What is insolation?

iv) Write any two factors affecting on distribution of air pressure.

v) Write any two names of gases in the atmosphere.

vi) Explain the Lapse rate of temperature.

vii) Give two causes of Global Warming.

viii) Define Humidity.

ix) What is sea breezes?

x) What is continental shelf?

xi) What is ocean trench?

xii) Write any two names of world oceans.

xiii) Write any two names of warm ocean currents.

xiv) Give two effects of Tsunamis.

xv) What is Albedo?

Q2) Answer in about 50 words each (any two) : **[10]**

a) Troposphere

b) Density of ocean water

c) Mountain and valley winds

d) Importance of oceanography

Q3) Answer in about 150 words each (any two) : **[20]**

a) Describe the Heat Budget of the earth.

b) Write scope of oceanography.

c) Describe factors affecting on salinity of ocean water.

d) Explain in brief the types of clouds.

Q4) Answer in about 300 words each (any two) : **[30]**

a) Define clamatology and explain Nature and Scope of its.

b) Describe the atmospheric structure with diagrams.

c) Write causes and effects of formation of ocean currents.

d) Write the factors affecting on the horizontal distribution of temperature.

▽▽▽▽

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P8032

[5808]-2028
S.Y. B.A.
G2 : GEOGRAPHY
Gg - 210 : Elements of Climatology & Oceanography
(2207) (2013 Pattern) (Group - G)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न आवश्यक आहेत.*
2) *उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.*
4) *नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.*
5) *संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 20 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा) **[20]**

i) वातावरण म्हणजे काय?

ii) वारा म्हणजे काय?

iii) सौरशक्ती म्हणजे काय?

iv) वायुभाराच्या वितरणावर परिणाम करणारे दोन घटक लिहा.

v) वातावरणातील कोणत्याही दोन वायुंची नावे लिहा.

vi) तापमानाचा लोपदर स्पष्ट करा.

vii) जागतिक तापमानवाढीची दोन कारणे द्या.

viii) व्याख्या लिहा – आर्द्रता.

ix) खारे वारे म्हणजे काय?

x) समुद्रबूड जमिन म्हणजे काय?

xi) सागरी गर्ता म्हणजे काय?

xii) जगातील कोणत्याही दोन महासागरांची नावे लिहा.

xiii) कोणत्याही दोन उष्ण सागरी प्रवाहांची नावे लिहा.

xiv) त्सुनामीचे दोन परिणाम सांगा.

xv) भूधवलता (Albedo) म्हणजे काय?

munotes.in

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

अ) तपांबर

ब) सागरजलाची घनता

क) डोंगर व दरी वारे

ड) सागरशास्त्राचे महत्व

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी सुमारे 150 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) 'भू-औष्णिक संतुलन' स्पष्ट करा.

ब) सागरशास्त्राची व्याप्ती लिहा.

क) सागरजल क्षारतेवर परिणाम करणारे घटक वर्णन करा.

ड) ढगांचे विविध प्रकार थोडक्यात लिहा.

प्रश्न 4) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[30]**

अ) हवामानशास्त्राची व्याख्या सांगून स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

ब) वातावरणाची रचना आकृतीसह स्पष्ट करा.

क) सागरप्रवाहांच्या निर्मितीचे कारणे व परिणाम लिहा.

ड) तापमानाच्या क्षितिज समांतर वितरणांवर परिणाम करणारे घटक लिहा.

▽▽▽▽

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7323

[Total No. of Pages : 4

[5808]-2029
S.Y. B.A. (Regular)
PUBLIC ADMINISTRATION
G2 - Indian Administration
(2013 Pattern) (Group-G) (2447)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (Any Four) : **[20]**

a) State the functions of Prime Minister Office.

b) State the composition of Lok Sabha.

c) Write important functions of Election Commission.

d) Explain the Role of The Chief Minister.

e) State the importance of Legislative Council.

f) State the importance of Right to information.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (Any Two) : **[20]**

a) Explain the powers and functions of President of India.

b) State the powers and functions of Supreme Court of India.

c) Explain the functions of District Collector.

d) Explain the powers and functions of Vidhansabha.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words each. **[20]**

a) Write the salient features of Indian Administration.

b) Explain the structure, power and functions of Gram Panchayat.

Q4) Write short notes on (Any Four) : **[20]**

a) Vice President.

b) Planning Commission.

c) Powers of Rajyasabha.

d) The State Secretariat.

e) Functions of Muncipal Corporation.

f) Lokpal.

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7323

[5808]-2029

S.Y. B.A. (Regular)

PUBLIC ADMINISTRATION

G2 - Indian Administration

(2013 Pattern) (Group-G) (2447)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) पंतप्रधान कार्यालयाचे कामे सांगा.

ब) लोकसभेची रचना सांगा.

क) निवडणूक आयोगाची महत्वाची कामे लिहा.

ड) मुख्यमंत्र्याची भूमिका स्पष्ट करा.

इ) विधान परिषदेचे महत्त्व सांगा.

फ) माहीतीच्या अधिकाराचे महत्त्व सांगा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) राष्ट्रपतीचे अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

ब) सर्वोच्च न्यायालयाचे अधिकार आणि कार्ये सांगा.

क) जिल्हाधिकाऱ्याची कार्ये स्पष्ट करा.

ड) विधानसभेचे अधिकार आणि कार्ये सांगा.

P.T.O.

munotes.in

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 400 शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) **[20]**

अ) भारतीय प्रशासनाची ठळक वैशिष्टये लिहा.

ब) ग्रामपंचायतीची रचना, अधिकार आणि कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) उपराष्ट्रपती

ब) नियोजन आयोग

क) राज्यसभेचे अधिकार

ड) राज्य सचिवालय

इ) महानगर पालिकेची कार्ये

फ) लोकपाल

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7324

[Total No. of Pages : 4

[5808]-2030
S.Y. B.A. (Regular)
PSYCHOLOGY
G - 2 : Social Psychology
(2013 Pattern) (Group-H) (2227)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four). **[20]**

a) Explain the communication skills.

b) Which are the three levels of behaviour?

c) What is the conformity?

d) Explain the components of attitudes.

e) State the motives for pro-social behaviour.

f) Explain the workplace violence.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Which are the research areas of social psychology?

b) State the use of compliance techniques.

c) Explain the causes of Prejudice.

d) Explain the internal and external factor influencing pro-social behaviour.

munotes.in

Q3) Answer the following questions in 400 words each (any one) : **[20]**

a) What is self-concepts? Explain the concepts related to self.

b) Define attraction. Explain the internal and external determinants of attraction.

Q4) Write short notes in 50 words each (any four) : **[20]**

a) Obedience

b) Child sexual abuse

c) Non-verbal communication

d) Group Discussion

e) Control of Aggression

f) Attitudes and behaviour

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7324

[5808]-2030

S.Y. B.A. (Regular)

जी – 2 : सामाजिक मानसशास्त्र

(2013 Pattern) (Group-H) (2227)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न आवश्यक.*
2) *उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) संप्रेषण कौशल्य स्पष्ट करा.

ब) वर्तनाच्या तीन पातळया कोणत्या?

क) अनुसारिता म्हणजे काय?

ड) अभिवृत्तीचे घटक स्पष्ट करा.

इ) समाजभिमुख वर्तनाची प्रेरकाची चर्चा करा.

फ) कामाच्या ठिकाणचा हिंसाचार स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) सामाजिक मानसशास्त्राची संशोधन क्षेत्रे कोणती?

ब) अनुपालनाच्या उपयुक्त तंत्राची चर्चा करा.

क) पूर्वग्रहाची कारणे स्पष्ट करा.

ड) समाजभिमुख वर्तनाचीवर प्रभाव टाकणारे अंतर्गत व बाहय घटक स्पष्ट करा.

munotes.in

P.T.O.

प्रश्न 3) **खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी** 400 **शब्दांत लिहा. (कोणताही एक)** **[20]**

अ) 'स्व' म्हणजे काय? 'स्व' संबंधित संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) आकर्षणाची व्याख्या लिहा. आकर्षणाची अंतर्गत व बाहय नियामके स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) **प्रत्येकी** 50 **शब्दांत थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)** **[20]**

अ) आज्ञाधारकता

ब) बाल लैंगिक शोषण/दुर्व्यवहार

क) गैर-मौखिक संप्रेषण

ड) समूह चर्चा

इ) आक्रमकता नियंत्रण/प्रतिबंध

फ) अभिवृति व वर्तन

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7325

[Total No. of Pages : 7

[5808]-2031

S.Y.B.A. (Regular)

Group - I : DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

D.S.G - 2 (A) : Military Geography

(2013 Pattern) (2277)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) Explain the Concept of Geo-Strategy.

b) Explain the Concept of Military Geography.

c) Explain the Meaning and Concept of Grand Strategy.

d) State the characteristics of Plain Warfare.

e) Explain the Strategic Importance of Jammu and Kashmir.

f) State the meaning and Concept of National Power.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) State the Scope and Uses of Geo-Strategy.

b) State the Impact of Geography on Sea Warfare.

c) What are the Geo-Strategic Minerals? How does its uses for Nation building? Explain.

d) Describe the principles of Logistics.

Q3) Answer the following questions in 400 words each (any one) : **[20]**

a) Explain in detail the Oil Crisis in West Asia.

b) Describe the Characteristics, Arms and Logistics problems in Desert warfare.

Q4) Write short notes (any four) : **[20]**

a) Importance of Geo-Strategy

b) Importance of Military Geography

c) Tactics

d) Characteristics of Jungle Warfare

e) Natural Gas

f) Strategic Importance of Afghanistan

☯☯☯☯

P.T.O.

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7325

[5808]-2031
S.Y.B.A. (Regular)
Group - I : DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES
D.S.G - 2 (A) : Military Geography
(2013 Pattern) (2277)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 80*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) भूयुद्धनितीची संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) लष्करी भूगोलाची संकल्पना स्पष्ट करा.

क) विशाल युद्धनितीचा अर्थ आणि संकल्पना स्पष्ट करा.

ड) मैदानी युद्धपद्धतीची वैशिष्टे स्पष्ट करा.

इ) जम्मू–काश्मीरचे भूसामरिक महत्त्व सांगा.

फ) राष्ट्रीय सत्तेचा किंवा शक्तीचा अर्थ आणि संकल्पना सांगा.

प्र.*2)* खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) भूयुद्धनितीची व्याप्ती आणि उपयोग सांगा.

ब) सागरी युद्धपद्धतीवर भूगोलाचा पडणारा प्रभाव सांगा.

क) भूयुद्धनैतिक खनिजे कोणती? राष्ट्रबांधणीसाठी त्यांचा उपयोग कसा होतो ते स्पष्ट करा.

ड) पुरवठा व्यवस्थेची तत्त्वे विशद करा.

प्र.*3)* खालील प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दात लिहा. (कोणताही एक) **[20]**

अ) पश्चिम आशियातील तेल संघर्ष सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) वाळवंटी युद्धपद्धतीची वैशिष्टे, शस्त्रास्त्रे आणि पुरवठा व्यवस्थेच्या समस्या विशद करा.

प्र.*4)* थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) भूयुद्धनितीचे महत्त्व

ब) लष्करी भूगोलाचे महत्त्व

क) डावपेच

ड) जंगलमय युद्धपद्धतीची वैशिष्टे

इ) नैसर्गिक गॅस

फ) अफगाणिस्तानचे सामरिक महत्त्व

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7325

[5808]-2031
S.Y. B.A. (Regular)
DEFENCE & STRATEGIC STUDIES
D.S. G -2 (B) : Geopolitics
(2013 Pattern) (2277)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) Explain the objectives of Geopolitics.

b) State the importance of Political Geography.

c) What are the Methods of calculating maritime boundaries?

d) Explain the Unified field theory.

e) State the types of Natural Boundaries.

f) What is Landlocked State?

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) What is Buffer State? What are the problems of Buffer State?

b) Explain in detail the basic elements of State.

c) State the Heartland theory of Mackinder.

d) Explain the functions of Territorial water.

Q3) Answer the following questions in 400 words each (any one) : **[20]**

a) Describe in detail the geographical factors affecting war.

b) ‘Political Geography is a dynamic science’ Discuss.

Q4) Write short notes (any four) : **[20]**

a) Importance of Geopolitics

b) Prof. Karl Houshoffer

c) Concept of Nation

d) Factors affecting the sea power

e) Exclusive Economic Zone

f) Concept of boundaries

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7325

[5808]-2031
S.Y. B.A. (Regular)
DEFENCE & STRATEGIC STUDIES
D.S. G -2 (B) : Geopolitics
(2013 Pattern) (2277)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) भूराजनीतीचे उद्दिष्टे स्पष्ट करा.
ब) राजकीय भूगोलाचे महत्त्व सांगा.
क) सागरी सीमा मोजण्याच्या पद्धती कोणत्या?
ड) एकरूप क्षेत्र सिद्धांत स्पष्ट करा.
इ) नैसर्गिक सीमांचे प्रकार सांगा.
फ) भूवेष्टित राष्ट्र म्हणजे काय?

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) आघात शोषक राष्ट्र म्हणजे काय? आघात शोषक राष्ट्रांच्या समस्या कोणत्या?
ब) राज्याचे मूलभूत घटक सविस्तर स्पष्ट करा.
क) मॅकिंडरचा मर्मभूमी सिद्धांत सांगा.
ड) प्रादेशिक जलाशयाची कार्ये स्पष्ट करा.

प्र.3) खालील प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) **[20]**

अ) युद्धावर परिणाम करणारे भौगोलिक घटक सविस्तर वर्णन करा.
ब) 'राजकीय भूगोल एक गतिमान शास्त्र आहे' चर्चा करा.

प्र.4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) भूराजनीतीचे महत्त्व
ब) प्रा. कार्ल हौशोफर
क) राष्ट्राची संकल्पना
ड) सागरी सत्तेवर परिणाम करणारे घटक
इ) आर्थिक निर्बंध क्षेत्र
फ) सीमा संकल्पना

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 4]

P7325

[5808]-2031
S.Y.B.A. (Regular)
DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES
D.S. G - 2 (C) : Industrial Security
(2013 Pattern) (2277)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any Four) **[20]**

a) State the duties of Security Persons.

b) State the importance of Industrial Security.

c) What is the power of arrest?

d) What are the basic principles of security?

e) How do we get warning of fire?

f) Explain the role of department of security.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any Two) **[20]**

a) Describe the fundamental rights.

b) State the functions of security department.

c) Describe in brief Sabotage.

d) State the causes and preventive measures of fire.

Q3) Answer the following questions in 400 words each (any one) **[20]**

a) Describe the security system near the main gate.

b) What is first-aid? Explain the types of first-aid.

Q4) Write short notes (any four) **[20]**

a) Cognisible Crimes

b) Court Procedure

c) Search Room

d) General Security

e) Perimeter wall of Industry

f) Dry chemical equipment

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7325

[5808]-2031
S.Y.B.A. (Regular)
DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES
D.S. G - 2 (C) : Industrial Security
(2013 Pattern) (2277)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पुर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) सुरक्षा अधिकाऱ्याचे कामे सांगा.

ब) औद्योगिक सुरक्षेचे महत्त्व सांगा.

क) अटक करण्याचा अधिकार म्हणजे काय?

ड) सुरक्षेची मुलभूत तत्त्वे कोणती?

इ) आगीची सूचना कशी मिळते?

फ) सुरक्षा विभागाची भूमिका स्पष्ट करा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) मुलभूत अधिकार विशद करा.

ब) सुरक्षा विभागाची कार्ये सांगा.

क) घातपाताचे थोडक्यात वर्णन करा.

ड) आगीची कारणे व प्रतिबंधात्मक उपाय सांगा.

प्र.3) खालील प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) **[20]**

अ) मुख्य प्रवेशद्वारा जवळील सुरक्षा व्यवस्थेचे वर्णन करा.

ब) प्रथमोपचार म्हणजे काय? त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.

munotes.in

प्र.4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) दखलपात्र गुन्हे

ब) न्यायालयीन प्रक्रिया

क) झडती कक्ष

ड) सर्वसाधारण सुरक्षा

इ) कंपनी सभोवतालची भिंत

फ) ड्राय केमीकल उकरण

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P8033

[Total No. of Pages : 4

[5808]-2032
S.Y. B.A.
HISTORY OF CIVILIZATION
Indian Culture (General Paper - II)
(2013 Pattern) (2257)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

munotes.in

Q1) **Answer the following question in 100 words each (any Four) :** **[20]**

a) Briefly write the Geographical features of India.

b) Write information about the Sangam Period.

c) Write the progress in Methematics from ancient Indian History.

d) Write information about cave paitings.

e) Briefly explain the philosophy of Sikhism.

f) Explain the philosophy of Brahmo Samaj.

Q2) **Answer the following question in 200 words each (any Two) :** **[20]**

a) Write the teaching of Jainsm.

b) Explain the reasons for the decline of Harappan culture.

c) Discuss the Architecture of Buddhist.

d) State the work of Sufism.

Q3) **Answer the following question in 400 words each (any One) :** **[20]**

a) Discuss the cultural contribution of Gupta age.

b) Describe the silent features of Harappan civilization.

P.T.O.

Q4) **Write short notes (any Four)** **[20]**

a) Palaeolitic.

b) Cultural contribution of the Ashoka period.

c) Advances in ancient Medicine.

d) Ancient Temple.

e) Muslim Architecture.

f) Philosophy of Shaiva.

g) Philosophy of Arya Samaj.

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P8033

[5808]-2032
S.Y. B.A.
HISTORY OF CIVILIZATION
Indian Culture (General Paper - II)
(2013 Pattern) (2257)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दापर्यंत लिहा (कोणतेही चार) : **[20]**

अ) भारताची भौगोलिक वैशिष्ट्ये थोडक्यात लिहा.

ब) संगम काळाची माहिती लिहा.

क) प्राचीन भारतीयांनी गणितशास्त्रात केलेल्या प्रगतीची माहिती सांगा.

ड) लेणीतील चित्रकलेबद्दल माहिती लिहा.

इ) शीख धर्माचे तत्त्वज्ञान थोडक्यात स्पष्ट करा.

फ) ब्राह्मो समाजाचे तत्त्वज्ञान स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दापर्यंत लिहा (कोणतेही दोन) : **[20]**

अ) जैन धर्माची शिकवण लिहा.

ब) हडप्पा संस्कृतीच्या ऱ्हासाची कारणे स्पष्ट करा.

क) बौद्ध वास्तुशास्त्रावर चर्चा करा.

ड) सुफीपंथाची कार्य सांगा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी प्रश्नांचे उत्तर 400 शब्दापर्यंत लिहा (कोणतेही एक) : **[20]**

अ) गुप्तकाळातील सांस्कृतिक योगदानाची चर्चा करा.

ब) हडप्पा संस्कृतीच्या ठळक वैशिष्ट्यांचे वर्णन करा.

munotes.in

प्रश्न 4) टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : **[20]**

अ) जुणे अश्मयुग.

ब) सम्राट अशोकाचे सांस्कृतिक योगदान.

क) प्राचीन भारतीयांची औषधातील प्रगती.

ड) प्राचीन मंदिरे.

इ) मुस्लीम स्थापत्यकला.

फ) शैव पंथाचे तत्त्वज्ञान.

य) आर्य समाजाचे तत्त्वज्ञान.

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7326

[Total No. of Pages : 2

[5808]-2033
S.Y. B.A. (Regular)
ENGLISH (General Paper - II)
(Group - J) Study of English Language and Literature
(2337) (2013 Pattern)

Texts Prescribed : 1) Rainbow : An Anthology of Short Stories
2) Linguistics : An Introduction

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:
1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

munotes.in

Q1) a) Attempt any one of the following in about 100 words each : **[8]**
   i) What is Short Story? Explain the main elements of Short Story.
   ii) What do you mean by Theme? Explain any one theme with the help of examples.

b) Attempt any one of the following in about 100 words each : **[8]**
   i) Explain the character of Mother in the Short Story, 'Mother of a Traitor'.
   ii) Explain the significance of the title "The Bet".

Q2) Write short notes on any four of the following : **[16]**
a) Organs of speech.
b) Pure Vowels.
c) Weak forms in English.
d) The syllable.
e) Word Accent.
f) Falling Tone.

Q3) Attempt any two of the following in about 100 words each : **[16]**

a) Discuss the plot of the Short Story "The Open Window".

b) Explain the theme of Paternal love in the Short Story 'Kabuliwallah'.

c) Analyse the character of Bobin the Short Story 'After Twenty Years".

d) Comment on the climax of the story "The Signal Man'.

Q4) Write short notes on any two of the following in about 100 words each : **[16]**

a) Types of Morphemes with examples.

b) Prefixation and Suffixation.

c) Morphology as a branch of Linguistics.

d) Morphemes and Allomorphs.

Q5) Write short notes on any two of the following in about 100 words each : **[16]**

a) Features of Indian English.

b) Differences in Syntax in American English and British English.

c) Code Mixing and Code Switching.

d) Multilingualism.

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P8393

[Total No. of Pages : 2

[5808]-2034
S. Y. B.A.
Group - J : PHYSICAL EDUCATION (शारीरिक शिक्षण)
(2013 Pattern) (2477) (General - II)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.*
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) खालील प्रश्नांच्या रिक्त जागा पूर्ण करा. **[5]**

i) खो–खो मध्ये पुरुष गटात एका डावाची एकूण वेळ .... असते.

ii) सीट अप्स या कसोटीमध्ये .... मूल्यमापन केले जाते.

iii) हलासन हे .... शरीर स्थितीत करण्याचे आसन आहे.

iv) खो–खो मध्ये महिला गटाच्या क्रीडांगणात स्तंभापासून पहिली पाटी .... मीटर अंतरावर असते.

v) बॉडी मास इंडेक्स (बी एम आय) काढण्याचे गुणसूत्र .... आहे.

munotes.in

ब) खालीलपैकी कोणत्याही 5 प्रश्नांची उत्तरे 20 शब्दात लिहा. **[10]**

i) नियमित योगक्रिया केल्यास शरीरास कोणता फायदा होतो?

ii) हँडबॉल खेळामधील पुरुषांच्या क्रीडांगणाचे माप लिहा?

iii) अथलेटिक्स मध्ये उड्यांचे कोणकोणते प्रकार आहेत?

iv) कंबर नितंब (WHR) रेशो काढण्यासाठी कोणती पद्धती वापरली जाते?

v) दंड स्थितीतील 4 आसनांची नावे सांगा?

vi) सीट ॲंड रिच ही कसोटी कशासाठी वापरली जाते?

P.T.O.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही 4 प्रश्नांची उत्तरे थोडक्यात लिहा. **[20]**

अ) क्रीडा स्पर्धा आयोजनातील विविध समस्या स्पष्ट करा?

ब) शारीरिक शिक्षणात स्पर्धांची भूमिका स्पष्ट करा?

क) योग म्हणजे काय योगाचे महत्त्व विशद करा?

ड) हँडबॉल खेळातील मूलभूत कौशल्य स्पष्ट करा?

य) शारीरिक सुदृढता विकासासाठीच्या विविध प्रशिक्षण पद्धतींची नावे सांगा.

प्रश्न 3) टिपा लिहा. (कोणतेही 5) **[25]**

अ) वेट ट्रेनिंग

ब) ऑलिंपिक चळवळ

क) योग

ड) सर्किट ट्रेनिंग

य) सूर्यनमस्कार

र) पुश अप्स व पुल अप्स

ल) क्रीडा स्पर्धा

प्रश्न 4) सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही 1) **[20]**

अ) शारीरिक सुदृढता म्हणजे काय सांगून त्याच्या विकासाची तत्वे स्पष्ट करा?

ब) शारीरिक आरोग्य दृष्टीत शारीरिक सुदृढतेचे मूल्यमापन करणाऱ्या कसोट्यांचे वर्णन करून सविस्तर माहिती लिहा?

क) विविध शरीर स्थितीतील आसनांची नावे सांगून त्यांचे फायदे लिहा?

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7327

[Total No. of Pages : 8

[5808]-2035
S.Y. B.A. (Regular)
SOCIOLOGY
G - 2 : Population and Society
(2013 Pattern) (Group - K) (2377)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (Any Four) : **[20]**

a) Meaning of population studies.

b) Biological factors of fertility.

c) Write the importance of census.

d) Family welfare.

e) Pre Independence population policy.

f) Concept of sex education.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (Any Two) : **[20]**

a) Explain the Malthusian theory of population growth.

b) Elaborate the characteristics of Indian population.

c) Explain the factors affecting fertility.

d) Define population education and discuss the needs of population education.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions in 400 words each (Any One) : **[20]**

a) Define mortality. Discuss the factors of infant and maternal mortality.

b) Examine the relation between Population Growth and Economic development.

Q4) Write Short Notes on (Any Four) : **[20]**

a) AIDS Awareness.

b) Types of migration.

c) Marxist perspective of population.

d) Socio cultural factors of population.

e) International source of population data.

f) Health Education.

munotes.in

❄ ❄ ❄

Total No. of Questions : 4]

P7327

[5808]-2035
S.Y. B.A. (Regular)
SOCIOLOGY
G - 2 : Population and Society
(2013 Pattern) (Group - K) (2377)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) लोकसंख्या अभ्यासाचा अर्थ लिहा.

ब) प्रजननाचे जीवशास्त्रीय घटक.

क) जनगणनेचे महत्त्व लिहा.

ड) कुटूंब कल्याण.

य) स्वातंत्र्यपूर्व काळातील लोकसंख्या धोरण लिहा.

र) लैंगिक शिक्षणाची संकल्पना.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) लोकसंख्या वाढीचा माल्यसवादी सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) भारतातील लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये विशद करा.

क) प्रजननास प्रभावित करणारे घटक स्पष्ट करा.

ड) लोकसंख्या शिक्षणाची व्याख्या लिहा आणि लोकसंख्या शिक्षणाची गरज यावर चर्चा करा.

munotes.in

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची 400 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) **[20]**

अ) मर्त्यतेची व्याख्या लिहा. अर्भक आणि माता मृत्युच्या घटकांची चर्चा करा.

ब) लोकसंख्या वाढ आणि आर्थिक विकास यातील संबंधाचे परिक्षण करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) एड्स विषयक जाणीव जागृती.

ब) स्थलांतराचे प्रकार.

क) लोकसंख्येचा मार्क्सवादी दृष्टिकोन.

ड) लोकसंख्येचे सामाजिक, सांस्कृतिक घटक.

य) लोकसंख्या माहितीचे अंतरराष्ट्रीय स्रोत.

र) आरोग्य शिक्षण.

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7327

[5808]-2035
S.Y. B.A. (Regular)
SOCIOLOGY
G - 2 : Social Welfare and Social Legislation in India
(2013 Pattern) (Group - K) (2377)

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (Any Four) : **[20]**

a) Explain the concept of liberalization.

b) Elucidate the Child Labour Act 1986.

c) Explain the nature of mid-day meal.

d) Elucidate the concept of untouchability.

e) Define the civil society.

f) Explain the Health Issues of children.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (Any Two) : **[20]**

a) Discuss the History of Social Welfare in India.

b) Explain the Issues of Dalit in India.

c) Describe the Legal safeguards for persons with disabilities.

d) Explain the nature of welfare state in India.

Q3) Answer the following questions in 400 words each (Any Two) : **[20]**

a) Explain the protection of women from Domestic Violence Act 2005.

b) Describe the constitutional amendments to solve the problem of Adivasis in India.

Q4) Write Short Notes on (Any Four) : **[20]**

a) Social Justice.

b) Role of NGO.

c) Discrimination.

d) Fundamental Duties.

e) Unodeclaration on the Rights of persons with Disability.

f) Role of Civil Society Organization.

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7327

[5808]-2035
S.Y. B.A. (Regular)
SOCIOLOGY
G - 2 : Social Welfare and Social Legislation in India
(2013 Pattern) (Group - K) (2377)
(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 80

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) उदरिकरणाची संकल्पना स्पष्ट करा.

ब) बालकामगार कायदा 1986 चा विशद करा.

क) मध्यान्ह भोजन योजनेचे स्वरूप स्पष्ट करा.

ड) अस्पृश्यता ही संकल्पना विशद करा.

य) नागरी समाज म्हणजे काय.

र) मुलांच्या आरोग्याचे प्रश्न स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) भारतातील सामाजिक कल्याणाच्या इतिहासाची चर्चा करा.

ब) भारतातील दलितांचे प्रश्न स्पष्ट करा.

क) अपंग व्यक्तीच्या संरक्षणासाठी कायदेशीर तरतुदी, स्पष्ट करा.

ड) कल्याणकारी राज्याचे स्वरूप स्पष्ट करा.

P.T.O.

munotes.in

प्रश्न 3) खालील कोणत्याही दोन प्रश्नांचे 400 शब्दांत उत्तर लिहा. **[20]**

अ) घरगुती हिंसाचारापासून स्त्रियांचे रक्षण करणारा कायदा 2005 स्पष्ट करा.

ब) भारतातील आदिवासीच्या समस्या सोडविण्यासाठी घटनात्मक तरतुदीचे वर्णन करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) सामाजिक न्याय.

ब) अशासकिय संघटनाची भूमिका (N.G.O)

क) भेदभाव.

ड) मूळभूत कर्तव्य.

य) अपंग व्यक्तीच्या हक्कांबाबतची युनोची घोषणा.

र) नागरी समाज संघटनेची भुमिका.

munotes.in

❄ ❄ ❄

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7328

[Total No. of Pages : 3

[5808]-2036
S.Y. B.A. (Regular)
MATHEMATICS
(Gen.-II) Discrete Mathematics and Linear Algebra
(2013 Pattern) (2347) (Group-K)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Attempt each of the following : **[16]**

a) Construct a truth table for the statement $p \wedge (p \to q)$.

b) State rule of addition.

c) Write the negation of $\exists x \forall y (x \leq y)$.

d) A fair coin is tossed 10 times then find the total number of outcomes.

e) Show that the subset $S = \{(x, y) \in \mathbb{R}^2 / x^2 + y^2 = 1\}$ is not a subspace of a vector space $\mathbb{R}^2$.

f) Determine whether the subset $S = \{(1,0),(1,1),(2,1)\}$ linearly independent of a vector space $\mathbb{R}^2$? Justify.

g) Define kernel of a linear transformation.

h) Let $\mathbb{R}^3$ be an Euclidean inner product space and $u = (1,2,3), v = (3,4,5) \in \mathbb{R}^3$. Find $\|u - v\|$.

P.T.O.

Q2) a) Attempt any one of the following : **[6]**

i) Prove the following using truth tables.

A) $\neg(p \vee q) \equiv \neg p \wedge \neg q$

B) $\neg(p \wedge q) \equiv \neg p \vee \neg q$

ii) Use the method of contrapositive to show that if *n* is integer and n^3+5 is odd then *n* is even.

b) Attempt any two of the following. **[10]**

i) Four digit numbers are formed by using the digits 1, 2, 3, 4, 5 with possible repetitions. Find how many of them are divisible by 4?

ii) Show that at least four of any 22 days must fall on the same day of the week.

iii) How many numbers greater than 40,00,000 can be formed by using 2, 3, 3, 5, 8, 8, 8 ?

Q3) a) Attempt any one of the following : **[8]**

i) Prove that there are $\binom{n+r-1}{r} = \binom{n+r-1}{n-1}$ r- combinations from a set with *n* elements when repetition of elements is allowed.

ii) Out of 100 cups of coffee 54 are too hot, 32 are too cold, 28 are too bitter, 17are too hot and too bitter, 9 are too cold and too bitter. Find how many cups are just right?

b) Attempt any one of the following: **[8]**

i) Let V be an n-dimensional vector space ($n \geq 1$). Then

A) Prove that any linearly independent subset of V with *n* elements is a basis.

B) Prove that any subset of V with *n* elements which spans V is a basis.

ii) Let $T: V \rightarrow W$ be a linear transformation. Then prove that ker (T) is a subspace of V and Im(T) is a subspace of W.

munotes.in

Q4) a) Attempt any one of the following : **[6]**

i) State and prove cauchy-schwarz inequality.

ii) Verify rank-nullity theorem for a linear transformation $T:\mathbb{R}^2 \to \mathbb{R}^2$ defined by $T(x,y)=(2x-y,-8x+4y)$.

b) Attempt any two of the following : **[10]**

i) State and prove triangle inequality.

ii) Let T:V→W be a linear transformation then prove that T is surjective if and only if Im(T)=W.

iii) Find co-ordinate vector of (1, 1, –1) with respect to basis $B = \{(1,2,1),(2,1,0),(1,-1,2)\}$ of vector space $\mathbb{R}^3$.

Q5) a) Attempt any one of the following : **[6]**

i) If S is nonempty subset of a vector space V, then L(S) is the smallest subspace of V containing S.

ii) Let $\mathbb{P}_2$ over $\mathbb{R}$ have the inner product

$$\langle p,q\rangle = \int_{-1}^{1} p(t)q(t)\,dt,$$

Where p and q are polynomials in $\mathbb{P}_2$. Use Gram-Schmidt process to convert the basis B = $\{1, 1+t, t+t^2\}$ in to an orthonormal basis.

b) Attempt any two of the following. **[10]**

i) Let $T:\mathbb{R}^3 \to \mathbb{R}^2$ be a linear transformation such that T(1,0,0)=(1,1), T(0,1,0)=(3,0), T(0,0,1)=(4,–7). Find T(a,b,c) and hence T(1,–2,3).

ii) In inner product space V, for any $u, v \in$ V, prove that $\|u+v\|^2 + \|u-v\|^2 = 2\|u\|^2 + 2\|v\|^2$.

iii) If $B=\{V_1,V_2,V_3\}$ is a basis for vector space V then show that $B' = \{V_1, V_1+V_2, V_1+V_2+V_3\}$ is also a basis of V.

❍❍❍❍

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7278

[Total No. of Pages :2

[5808] - 3001
T.Y. B.A.
COMPULSORY ENGLISH
Text Prescribed : Literary Pinnacles
(2013 Pattern) (3017)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:
1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any one from (A) and any one from (B) in about 150 words each:**[16]**

A) i) How does Jerome K.Jerome describe the nature and habits of Uncle Podger?

ii) What are the evils of capitalist system according to G.B. Shaw? Discuss.

B) i) Bring out the Significance of the title ‘How Much Land Does a Man Need?’

ii) Discuss ‘A Retrieved Reformation’ as a moral story.

munotes.in

Q2) Attempt any one from (A) and any one from (B) in about 150 words each:**[16]**

A) i) Discuss how Shakespeare compared the world with a stage and all men and women with players.

ii) Explain the aptness of the title ‘La Belle Dame sans Merci’.

B) i) Critically analyze ‘The Charge of the Light Brigade, as a war poem.

ii) Comment on the theme of Love in the Poem ‘How Do I Love Thee?’.

Q3) Attempt any one from (A) and any one from (B) in about 150 words each: **[16]**

A) i) How does A.G. Gardiner concretize the concept of liberty in 'On the Rule of the Road'?

ii) How does Robert Lynd convince that real pleasure lies in ignorance?

B) i) Bring out the significance of the title 'The Selfish Giant'.

ii) Discuss the theme of the story 'The Diamond Necklace'.

Q4) Attempt any one from (A) and any one from (B) in about 150 words each: **[16]**

A) i) Comment on the significance of the title 'Afterwards'.

ii) Discuss 'The Ballad of Father Gilligan' as a ballad.

B) i) What mottos and maxims for life does Kipling discuss in the poem 'If-'?

ii) How does 'A Psalm of Life' deal with virtues of life?

Q5) A) Attempt any one of the following: **[8]**

i) What is presentation? Discuss the different kinds of presentation.

ii) Write a note on the useful expressions of language in presentation.

B) Attempt any one of the following: **[8]**

i) Discuss the tips of 'Time Management'.

ii) Write a detailed note on 'goal setting'.

♦ ♦ ♦

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7329

[Total No. of Pages : 3

[5808]-3002
T.Y. B.A.
हिंदी (HINDI) (Special - III)
हिंदी साहित्य का इतिहास
(आदिकाल से आधुनिक काल तक)
(2013 Pattern) (3098)

समय: 3 घंटे] *[पूर्णांक : 80*

सूचनाएँ : *1)* सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर के अंक प्रश्नों के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1) वीरगाथा साहित्य की विशेषताएँ विशद कीजिए। **[14]**

अथवा

निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए :

अ) रीतिकाल की साहित्यिक परिस्थिति

ब) रामचंद्रिका

क) बिहारी

ड) घनानंद

प्रश्न 2) रामभक्ति शाखा की विशेषताएँ संक्षेप में लिखिए। **[14]**

अथवा

निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए :

अ) भक्तिकाल की धार्मिक परिस्थिति

ब) संत कबीर

क) कवि जायसी

ड) भ्रमरगीत

munotes.in

प्रश्न 3) नई कविता का परिचय देते हुए नई कविता की प्रवृत्तियाँ लिखिए। **[14]**

अथवा

निम्नलिखित में से किन्हीं दो विषय पर टिप्पणियाँ लिखिए :

अ) भवानी प्रसाद मिश्र

ब) नरेश मेहता

क) प्रिय प्रवास

ड) कुकुर मुत्ता

प्रश्न 4) हिंदी निबंध विधा के विकासक्रम को स्पष्ट कीजिए। **[14]**

अथवा

निम्नलिखित में से किन्हीं दो पर टिप्पणियाँ लिखिए :

अ) उपन्यास सम्राट प्रेमचंद

ब) कृषक जीवन का महाकाव्य: गोदान

क) तुम चंदन हम पानी

ड) ममता कालिया

munotes.in

प्रश्न 5) अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दस प्रश्नों के उत्तर एक–एक वाक्य में लिखिए। **[10]**

1. 'गोदान' किसकी रचना है।
2. 'मैला आंचल' उपन्यासकार का नाम लिखिए।
3. प्रेमचंद की किसी एक कहानी का नाम लिखिए।
4. भारतेंदु के किसी एक नाटक का नाम लिखिए।
5. 'झूठासच' किसकी रचना है?
6. अज्ञेय के एक उपन्यास का नाम लिखिए।
7. 'छायावादी काव्य के प्रवर्तक कौन है?
8. 'पंचवटी' खंडकाव्य के रचनाकार कौन है?
9. 'कामायनी' किसकी रचना है?
10. 'कुकुरमुत्ता' के रचयिता कौन है?
11. 'संसद से सडक तक' किसकी काव्यकृति है?
12. 'साकेत' महाकाव्य की रचना किसने की?

ब) निम्नलिखित में से किन्हीं सात प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए : **[14]**

1. छायावाद के चार प्रमुख कवियों के नाम लिखिए।
2. महादेवी वर्मा की किन्हीं दो काव्य कृतियों के नाम लिखिए।
3. भारतेंदु युगीन काव्य की दो प्रवृत्तियाँ लिखिए।
4. 'हरी घास पर क्षण भर' किसकी रचना है।
5. 'गीतफरोश' रचना के रचयिता कौन है?
6. रामचंद्र शुक्ल के किन्हीं दो निबंधों के नाम लिखिए।
7. प्रेमचंद के दो उपन्यासों के नाम लिखिए।
8. 'ममता कालिया' के दो कहानी संग्रह के नाम लिखिए।
9. 'लहरों के राजहंस' किसकी रचना है?
10. यशपाल के ऐतिहासिक उपन्यास का नाम लिखिए।
11. डॉ. धर्मवीर भारती की किसी एक रचना का नाम लिखिए।

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 5

P-7330

SEAT No. [ ]

Total No. of Pages : 2

[5808]-3003
T.Y.B.A.
URDU
3078:Urdu Special Paper-III
(2013-Pattern)

Total Marks : 80] ***[Time : 3 Hours***

Instructions: 1) Attempt all questions.

2) Figures to the left side indicate full Marks.

munotes.in

سوال نمبر1: ادب میں تنقید کی اہمیت کو واضح کیجئے۔ **[16]**

یا

تنقید کے بنیادی اصول و مقاصد کی توضیح کیجئے۔

سوال نمبر2: اردو میں جمالیاتی تنقید کا جائزہ لیجئے۔ **[16]**

یا

مشرقی اقدار نقد کی وضاحت کیجئے۔

سوال نمبر3: غزل کی مقبولیت کے اسباب بیان کیجئے۔ **[16]**

یا

غزل کے لوازمات پر تبصرہ کیجئے۔

سوال نمبر4: کلامِ مومنؔ کی خصوصیات بیان کیجئے۔ **[16]**

یا

مومنؔ کی شاعری کے موضوعات محدود ہیں۔ بحث کیجئے۔

P.T.O.

[16]

سوال نمبر5: ذیل میں سے کوئی آٹھ اشعار کی تشریح کیجئے۔

1) ابر بھی کُھل جاے ہے دریا بھی گہہ تھم جائے ہے۔
دیدۂ پرنم کبھی تو کبھی تو دم بھر خشک ہو۔

2) اے ناصحو آہی گیا وہ فتنۂ ایام لو
ہم کو تو کہتے تھے بھلا اب تم تو دل کو تھام لو۔

3) مومنؔ تم اور عشقِ بتاں اے پیر و مرشد خیر ہے۔
یہ ذکر اور مُنہ آپ کا صاحب خدا کا نام لو۔

4) یہ مایوسی دل و جاں نالۂ شبگیر تو کھینچو۔
کھنچے گا اُس کا دل آہِ فسوں تاشیر تو کھینچو۔

5) اعجاز جاں وہی ہے ہمارے کلام کو۔
زندہ کیا ہے ہم نے مسیحا کے نام کو۔

6) بجائے سبزہ نکلے خاک سے میری زباں ظالم
دل نالاں پسِ مردن جو سرگرم شکایت ہو۔

7) دیا اُس بدگماں کو طعنۂ غیر
غضب ہے کیا کہوں اپنی زباں کو

8) کوئی بات ایسی اگر ہوئی کہ تمہارے جی کو بُری لگی
تو بیاں سے پہلے ہی بھولنا تمہیں یاد ہو کہ نہ یاد ہو۔

9) روز محشر آپ کے اس تشنۂ دیدار کا
حلق تشنہ تر نہ ہو اور حوض کوثر خشک ہو۔

10) وہ آئے یا نہ آئے زیست میری ہو نہ ہو لیکن
ذرا اے چارہ ساز و زحمتِ تدبیر تو کھینچو۔

✔ ✔ ✔ ✔

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7331

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3004
T.Y. B.A.
ECONOMICS (Special Paper - III)
S3 : International Economics (Theory)
(2013 Pattern) (3158)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) Explain the importance of International Economics.

b) Explain the components of Balance of Payments.

c) Explain the concept of Special Economic Zone.

d) Explain the Impact of FEMA.

e) Explain direction of India's Foreign Trade.

f) Explain the Problems of SAARC.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Explain the causes of disequilibrium Balance of Payments.

b) Explain the factors Influencing Term of Trade.

c) Explain the effects of WTO on Indian Economy.

d) Explain the functions of European Economic Community.

P.T.O.

Q3) Answer any one of the following question in 400 words : **[20]**

a) Explain the comparative Cost Advantage Theory.

b) What is meant by Fixed Exchange Rate? Explain merits and demerits of Fixed Exchange Rate.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Scope of International Economics.

b) Importance of Terms of Trade.

c) Types of Tariffs.

d) Growth of India's Foreign Trade.

e) Multinational Companies.

f) Convertibility of Rupee.

munotes.in

□□□

Total No. of Questions: 4]

P7331

[5808]-3004
T.Y. B.A.
ECONOMICS (Special Paper - III)
S3 : International Economics (Theory)
(2013 Pattern) (3158)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना:

1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

munotes.in

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) आंतरराष्ट्रीय व्यापाराचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) व्यवहारतोलाचे घटक स्पष्ट करा.

क) विशेष आर्थिक क्षेत्र (सेझ) संकल्पना स्पष्ट करा.

ड) फेमा कायद्याचा प्रभाव स्पष्ट करा.

इ) भारताच्या परकिय व्यापाराची दिशा स्पष्ट करा.

फ) सार्कच्या समस्या स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन) : **[20]**

अ) व्यवहारतोलाच्या असमतोलाची कारणे स्पष्ट करा.

ब) व्यापारशर्तीवर परिणाम करणारे घटक कोणते.

क) जागतिक व्यापार संघटनेचे भारतीय अर्थव्यवस्थेवरील परिणाम स्पष्ट करा.

ड) युरोपियन आर्थिक समुदायाची कार्ये स्पष्ट करा.

प्रश्न *3)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 400 शब्दांत उत्तर लिहा : **[20]**

अ) तुलनात्मक खर्च लाभ सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) स्थिर विनिमय दर म्हणजे काय? स्थिर विनिमय दराचे गुण व दोष स्पष्ट करा.

प्रश्न *4)* थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : **[20]**

अ) आंतरराष्ट्रीय अर्थशास्त्राची व्याप्ती.

ब) व्यापारशर्तींचे महत्त्व.

क) जकातीचे प्रकार.

ड) भारतीय विदेशी व्यापाराची वाढ.

इ) बहुराष्ट्रीय कंपन्या.

फ) रूपयाची परिवर्तनियता.

□□□

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7332

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3005
T.Y. B.A. (Regular)
SOCIOLOGY
S - 3 : Social Research Methods
(2013 Pattern) (3378) (Special Paper - III)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) Write the applied research.

b) Explain feminist Approach.

c) Write the meaning of Hypothesis.

d) Discuss the meaning of sampling technique.

e) Write the meaning of case study.

f) State the mode method.

munotes.in

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Explain the significance of social research.

b) Describe the secondary sources of Data Collection.

c) Explain the disadvantages of survey.

d) Explain the use of computers in social research.

Q3) Answer any <u>one</u> of the following questions in <u>400</u> words : **[20]**

a) Explain the steps in social research.

b) Describe the advantages and disadvantages of observation method.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Social Research.

b) Positivist Approach.

c) Report Writing.

d) Histogram.

e) Mean.

f) Meaning of survey method.

♣ ♣ ♣

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P7332

[5808]-3005
T.Y. B.A. (Regular)
SOCIOLOGY
S - 3 : Social Research Methods
(2013 Pattern) (3378) (Special Paper - III)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) व्यवहारिक किंवा प्रत्यक्ष संशोधन यावर माहिती लिहा.

ब) स्त्रीवादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

क) गृहितकृत्याचा अर्थ लिहा.

ड) नमुना निवड तंत्राचा अर्थ यावर चर्चा करा.

इ) व्यष्टी अध्ययन पध्द्तीचा अर्थ लिहा.

फ) बहुलक पध्द्ती सांगा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) सामाजिक संशोधनाचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) तथ्य संकलनातील दुय्यम सामुग्री/स्त्रोत याचे वर्णन करा.

क) सर्वेक्षण पध्द्तीचे तोटे स्पष्ट करा.

ड) सामाजिक संशोधनात संगणकाचा उपयोग स्पष्ट करा.

munotes.in

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 400 शब्दात उत्तरे लिहा. **[20]**

अ) सामाजिक संशोधनातील पायऱ्या स्पष्ट करा.

ब) निरिक्षण पध्द्तीचे फायदे-तोटे वर्णन करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) सामाजिक संशोधन.

ब) प्रत्यक्षवादी दृष्टीकोन.

क) अहवाल लेखन.

ड) स्तंभालेख.

इ) मध्यमान/मध्य

फ) सर्वेक्षण पध्द्तीचा अर्थ सांगा.

♣ ♣ ♣

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7333

[Total No. of Pages : 2

[5808]-3006
T.Y. B.A.
HISTORY
Spl - 3 : Introduction to History
(2013 Pattern) (Regular) (3178)

Time : 2 Hours] *[Max. Marks : 50*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any two): **[10]**

a) What is History?

b) Write on ‘Nagpur’ Archives?

c) Define ‘Modernism’.

d) What is Local History?

Q2) Answer any one of the following questions in 200 words. **[10]**

a) Give review of Primary Sources?

b) Discuss the school of Nationalist Historiography.

Q3) Attempt any one of the following questions in 400 words. **[20]**

a) Discuss in detail the process of Internal criticism?

b) Review the contribution or D.D. Kosambi in History Writing?

Q4) Write short notes on (any two) **[10]**

a) Archives

b) Un-Writing Sources

c) Concept of subaltern

d) R.C. Mujumdar.

☯☯☯☯

P.T.O.

Total No. of Questions : 4]

P7333

[5808]-3006
T.Y. B.A.
HISTORY
Spl - 3 : Introduction to History
(2013 Pattern) (Regular) (3178)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास] [एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

अ) इतिहास म्हणजे काय?

ब) 'नागपूर' पुराभिलेखागार संबंधी लिहा?

क) आधुनिकतावाद याची व्याख्या द्या?

ड) स्थानिक इतिहास म्हणजे काय?

प्र.2) खालील कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 200 शब्दांत लिहा. **[10]**

अ) प्राथमिक साधना विषयी विवेचन करा?

ब) राष्ट्रवादी इतिहास लेखनशास्त्राच्या प्रवाहाची चर्चा करा?

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) अतरंग परिक्षणाच्या प्रक्रियेची सविस्तर चर्चा करा?

ब) इतिहास लेखनातील डि.डि. कोसंबी यांचे योगदानाचा आढावा घ्या.

प्र.4) थोडक्यात टिपा द्या. (कोणत्याही दोन) **[10]**

अ) अभिलेखागार

ब) अलिखित साधने

क) सबाल्टर्न संकल्पना

ड) आर. सी. मुजूमदार

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7334

[Total No. of Pages : 2

[5808] - 3007
T.Y. B.A.
OPTIONAL ENGLISH (Special Paper - III)
Appreciating Novel
(2013 Pattern) (3338) (Regular)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

Texts Prescribed : 1) Animal farm : George ormell
2) The old man and the sea : Ernest Heming way.
3) The Guide : R.K. Narayan.

Q1) Answer any four of the following: **[16]**

a) How does psychological novel study the human nature?

b) Explain the term fable in the context of novel.

c) What is novel? Explain the difference between novel and novella.

d) Explain 'Historical novel' with examples.

e) Discuss major elements of novel in brief.

f) Explain the types of plots in a novel with examples.

munotes.in

Q2) Answer any one of the following: **[16]**

a) Explain how 'Animal Farm' is a satire on Russian Revolution.

b) Draw a character sketch of Napoleon.

Q3) Answer any two of the following: **[16]**

a) Explain Santiago as a tragic hero.

b) Discuss 'The old man and the sea' as a fish story.

c) Comment on the role of the sea in 'The old man and the sea'.

Q4) Answer any two of the following: **[16]**

a) Comment on the minor characters in R.K. Narayan's novel 'The Guide'.

b) Attempt a character sketch of Rosie.

c) Consider the novel 'The Guide' as a picaresque novel.

Q5) Answer any four of the following: **[16]**

a) Consider 'Animal Farm' as an allegory.

b) Write a note on the plot construction of 'Animal Farm'.

c) State the element of tragedy in the novel 'The old man and the sea'.

d) Comment on the theme of heroism and pride in 'The old man and the sea'.

e) Discuss the elements of humour in 'The Guide'.

f) Comment on the element of 'indianness' in the novel 'The Guide'.

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7335

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3008
T.Y. B.A. (Regular & External)
POLITICAL SCIENCE
Public Administration (Special Paper - III)
(2013 Pattern) (3168)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 80***

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Attempt any four questions (in 100 words each): **[20]**

a) Nature of Public Administration.

b) Behavioural Approach to study Public Administration.

c) Merits and demerits of Indirect recreitment.

d) Importance of Training.

e) New Public Administration : It's Goals.

f) Nature of Budget.

munotes.in

Q2) Attempt any two questions (in 200 words each): **[20]**

a) Explain the meaning and scope of Public Administration.

b) Explain the types of Training.

c) Explain the importance and methods of administrative accountability.

d) State the Jurisdiction of Judicial control over the administration.

P.T.O.

Q3) Attempt any one question (in 400 words): **[20]**

a) What is meaning of Good - Governance? Explain the conditions and features of Good - Governance.

b) Define Bureaucracy. Explain the features, importance and various functions of Bureaucracy.

Q4) Write short notes on (any four) **[20]**

a) Public - private partnership.

b) Legislative control over Administration.

c) Importance of recreitment in Personal Administration.

d) Types of Budget.

e) Seniority principle in promation.

f) Need of administrative reforms.

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7335

[5808]-3008
T.Y. B.A. (Regular & External)
POLITICAL SCIENCE
Public Administration (Special Paper - III)
(2013 Pattern) (3168)

(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3 तास]* *[एकूण गुण : 80*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 100 शब्दांत) **[20]**

अ) लोकप्रशासनाचे स्वरूप.

ब) लोकप्रशासनाच्या अभ्यासाचा वर्तनवादी दृष्टिकोन.

क) अप्रत्यक्ष भरतीचे गुणदोष.

ड) प्रशिक्षणाचे महत्त्व.

इ) नवीन लोकप्रशासनाचे लक्ष्य.

फ) अंदाजपत्रकाचे स्वरूप.

प्र.*2)* खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 200 शब्दांत) **[20]**

अ) लोकप्रशासनाचा अर्थ सांगून व्याप्ती स्पष्ट करा.

ब) प्रशिक्षणाचे प्रकार स्पष्ट करा.

क) प्रशासकीय उत्तरदायित्वाचे मार्ग सांगून आवश्यकता स्पष्ट करा.

ड) प्रशासनावरील न्यायालयीन नियंत्रणाचे अधिकारक्षेत्र स्पष्ट करा.

munotes.in

प्र.3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 400 शब्दांत) **[20]**

अ) सुशासन म्हणजे काय? हे सांगून सुशासनाचे निकष आणि वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) नोकरशाहीची व्याख्या लिहा. नोकरशाहीचे महत्त्व, वैशिष्ट्ये आणि विविध कार्य स्पष्ट करा.

प्र.4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) सार्वजनिक-खाजगी क्षेत्र भागीदारी

ब) प्रशासनावर विधीमंडळाचे नियंत्रण

क) सेवक प्रशासनातील भरतीचे महत्त्व

ड) अंदाजपत्रकाचे प्रकार

इ) बढतीचे जेष्ठता तत्व

फ) प्रशासकीय सुधारणांची गरज

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

P7336

[Total No. of Pages : 8

[5808]-3009

T.Y. B.A.

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

D.S. S-3(A) : International and Regional Organisation

(2013 Pattern) (3278) (Regular)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four): **[20]**

a) Explain the functions of UN.

b) State the functions of UN in social field.

c) Explain the International Bill of Human Rights.

d) Explain the aims of E.U.

e) Explain the structure of NAFTA.

f) State the objectives of W.T.O.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two): **[20]**

a) State the powers and functions of security council.

b) Explain the functions of UN peace keeping forces.

c) Describe the objectives and functions of NAFTA.

d) Explain the structure and objectives of SAARC.

Q3) Answer the following question in 400 words (any one): **[20]**

a) Explain in detail the UN role in International peace and security.

b) Describe the objectives and functions of E.U.

Q4) Write short notes (any four): **[20]**

a) Functions of ASEAN.

b) Enforcement action by UN.

c) Human Rights.

d) SAARC and India.

e) Future of UN.

f) Objectives of UN

munotes.in

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 4]

P7336

[5808]-3009

T.Y. B.A.

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

D.S. S-3(A) : International and Regional Organisation

(2013 Pattern) (3278) (Regular)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) संयुक्त राष्ट्राची कार्ये स्पष्ट करा.

ब) संयुक्त राष्ट्राची सामाजिक क्षेत्रातील कार्ये सांगा.

क) मानवी हक्काचे आंतरराष्ट्रीय विधेयक स्पष्ट करा.

ड) युरोपियन युनियनचे उद्देश स्पष्ट करा.

इ) नाफ्ताची रचना स्पष्ट करा.

फ) जागतिक व्यापार संघटनेची उद्दिष्टे सांगा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) सुरक्षा परिषदेचे अधिकार आणि कार्ये सांगा.

ब) संयुक्त राष्ट्रांच्या शांती सेनेच्या मोहिमेची कार्ये स्पष्ट करा.

क) नाफ्ताची उद्दिष्टे आणि कार्ये विशद करा.

ड) सार्कची रचना आणि उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

munotes.in

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तर 400 शब्दात लिहा. (कोणताही एक) **[20]**

अ) आंतरराष्ट्रीय शांतता व सुरक्षितता टिकविण्यातील संयुक्त राष्टाची भूमिका सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) युरोपियन युनियनची उद्दिष्टे आणि कार्ये विशद करा.

प्र.4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) आशियानचे कार्ये

ब) संयुक्त राष्ट्रांची कार्यवाहीची कृती

क) मानवी हक्क

ड) सार्क आणि भारत

इ) युनोचे भवितव्य

फ) युनोची उद्दिष्टे

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7336

[5808]-3009

T.Y. B.A.

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

D.S. S-3(B) : Terrorism and Counter Terrorism

(2013 Pattern) (3278) (Regular)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four): **[20]**

a) Explain the International terrorism.

b) Explain the resources of terrorism.

c) State the preventive measures for terrorism.

d) Describe the nature of terrorism.

e) State the objective of terrorism.

f) Explain the concept of counter-terrorism.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two): **[20]**

a) State the impact of terrorism on national development.

b) Describe the role of Non-state factor in terrorism.

c) State the organisations of Indian terrorism?

d) Explain the meaning of terrorism.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words. **[20]**

a) Explain the definition and causes of terrorism.

b) Explain the different approaches to understanding of terrorism.

Q4) Write short notes on (any four): **[20]**

a) Response to terrorist threat.

b) Effects of terrorism.

c) Terrorism and International Law.

d) Types of terrorism.

e) Terrorism in Jammu and Kashmir

f) Terrorism and National law.

munotes.in

⌘⌘⌘

Total No. of Questions : 4]

P7336

[5808]-3009

T.Y. B.A.

DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES

D.S. S-3(B) : Terrorism and Counter Terrorism

(2013 Pattern) (3278) (Regular)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पुर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) आंतरराष्ट्रीय दहशतवाद स्पष्ट करा.

ब) दहशतवादाची साधने स्पष्ट करा.

क) दहशतवादावर प्रतिबंधक उपाय सांगा.

ड) दहशतवादाचे स्वरूप विशद करा.

इ) दहशतवादाची उद्दिष्ट्ये सांगा.

फ) प्रतिदहशतवाद संकल्पना स्पष्ट करा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) दहशतवादाचा राष्ट्रीय विकासावरील परिणाम स्पष्ट करा.

ब) दहशतवादातील अराज्य घटकाच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

क) भारतातील दहशतवादी संघटना स्पष्ट करा.

ड) दहशतवादाचा अर्थ स्पष्ट करा.

munotes.in

प्र.3) खालील प्रश्नांचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) **[20]**

अ) दहशतवादाची व्याख्या आणि कारणे स्पष्ट करा.

ब) दहशतवाद समजवून घेण्याचे विविध दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

प्र.4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) दहशतवादी धमक्यांना प्रतिउत्तर

ब) दहशतवादाचे परिणाम

क) दहशतवाद आणि आंतरराष्ट्रीय कायदा

ड) दहशतवादाचे प्रकार

इ) जम्मू-काश्मीरमधील दहशतवाद

फ) दहशतवाद आणि राष्ट्रीय कायदा

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

P7337

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3010

T.Y. B.A.

PSYCHOLOGY

Spl - 3 : Scientific Research and Experimental Psychology

(2013 Pattern) (3228)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words, each (Any four): **[20]**

a) Explain the goals of research.

b) Write the characteristics of Psychological test.

c) State the errors in psychophysics.

d) State the nature of perceptual process.

e) Explain the types of learning.

f) Explain the process of problem solving.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (Any two): **[20]**

a) Explain the types of research.

b) State the types of non-probability sampling.

c) Define retention. Explain the methods of retention.

d) Explain the theories of thinking process.

P.T.O.

Q3) Answer the following questions in 400 words (Any One): **[20]**

a) Define variable. Describe the types of variables.

b) Define psychophysics. Explain the method of limits with examples.

Q4) Write short notes on (any four): **[20]**

a) Questionnaire method.

b) Reliability.

c) Attention.

d) Transfer of training.

e) Perceptual illusion.

f) Decision making process.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7337

[5808]-3010

T.Y. B.A.

PSYCHOLOGY

Spl - 3 : Scientific Research and Experimental Psychology

(2013 Pattern) (3228)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :– 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) संशोधनाचे उद्देश स्पष्ट करा.

ब) मानसशास्त्रीय चाचणीची वैशिष्ट्ये लिहा.

क) मनोभौतिकीतील प्रमाद विशद करा.

ड) संवेदन प्रक्रियेचे स्वरूप सांगा.

इ) अध्ययनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

फ) समस्या परिहार प्रक्रिया स्पष्ट करा.

प्र.2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) संशोधनाचे प्रकार स्पष्ट करा.

ब) विना–संभाव्यता नमुनाचयनाचे प्रकार विशद करा.

क) धारणेची व्याख्या सांगून धारणा मापनाच्या पद्धती स्पष्ट करा.

ड) विचार प्रक्रियेचे सिद्धांत स्पष्ट करा.

munotes.in

प्र.3) खालील प्रश्नांची उत्तरे 400 शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) **[20]**

अ) परिवर्त्यांची व्याख्या सांगून परिवर्त्यांचे प्रकार वर्णन करा.

ब) मनोभौतिकीची व्याख्या लिहा. मर्यादा पद्धत उदाहरणासह स्पष्ट करा.

प्र.4) टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) प्रश्नावली पद्धत

ब) विश्वसनियता

क) अवधान

ड) अध्ययनाचे संक्रमण (प्रशिक्षणाचे)

इ) सांवेदनिक भ्रम

फ) निर्णय प्रक्रिया

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7338

[Total No. of Pages : 2

[5808]-3011

T.Y. B.A.

MARATHI (मराठी)

Spl - 3 : विशेषस्तर अभ्यासपत्रिका

साहित्य विचार

(2013 Pattern) (3028)

वेळ : *3 तास]* *[एकुण गुण : 80*

सूचना : *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे 20 शब्दापर्यंत लिहा. **[20]**

i) आस्वाद म्हणजे काय?

ii) 'रसग्रहण: कला व स्वरूप' हा ग्रंथ कोणी लिहिला?

iii) आस्वादासाठी आवश्यक असणाऱ्या दोन गुणांची नावे लिहा.

iv) 'सौंदर्यमीमांसा' या ग्रंथाचे लेखक कोण?

v) 'तेन' यांनी समाजशास्त्रीय समीक्षा पद्धतीत कोणते घटक सांगितले?

vi) कोणत्या इंग्रजी शब्दावरून मराठीत 'बांधिलकी' हे रूप तयार झाले?

vii) साहित्याच्या वर्गीकरणाची तत्त्वे कोणती?

viii) अभिरूची म्हणजे काय?

ix) साहित्याचे ठळक प्रकार कोणते?

x) अभिरूची भिन्नतेचे घटक लिहा.

xi) कथेचे घटक लिहा.

xii) औचित्य म्हणजे काय?

xiii) स्व-पर-गत-देश-काल-विशेषावेश म्हणजे काय?

प्र.2) खालीलपैकी दोन प्रश्नांची उत्तरे 50 शब्दांत लिहा. **[10]**

i) 'अप्रधानता' या आस्वादातील अडथळ्याचे स्वरूप लिहा.

ii) भाषेची सामाजिकता थोडक्यात विशद करा.

iii) सांस्कृतिक पर्यावरणाचे थोडक्यात विवेचन करा.

iv) साहित्याच्या अर्थबोध सिद्धांताचे महत्त्व सांगा.

P.T.O.

munotes.in

प्र.3) खालीलपैकी प्रत्येक गटातील एका प्रश्नांचे उत्तर 150 शब्दांत लिहा. **[20]**

i) शास्त्रीय साहित्याची संकल्पना स्पष्ट करा.

किंवा

मम्मट यांनी साहित्याची सांगितलेली प्रयोजने लिहा.

ii) ''आस्वाद प्रक्रियेत साहित्य आणि साहित्य प्रकाराचे ज्ञान आवश्यक असते'' थोडक्यात लिहा.

किंवा

'साहित्य हा समाजाचा आरसा असतो' कसे ते लिहा.

प्र.4) खालीलपैकी प्रत्येक गटातील एका प्रश्नांचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[30]**

i) साहित्याच्या निर्मिती प्रक्रियेत प्रतिभा शक्तीचे महत्त्व अधोरेखित करा.

किंवा

शैली म्हणजे काय ते सांगून 'लेखक तशी शैली' या घटकाचे सोदाहरण विवेचन करा.

ii) अभिरूची म्हणजे काय? ते सांगून अभिरूची नियत करणारे घटक लिहा.

किंवा

साहित्याच्या वर्गीकरणाची आवश्यकता स्पष्ट करून साहित्याच्या वर्गीकरणाचे सिद्धांत लिहा.

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7339

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3012

T.Y. B.A.

GEOGRAPHY

Gg - 320 : Agricultural Geography

(2013 Pattern) (Special Paper - III) (3208)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Use of Map stencill is allowed.*
4) *Draw neat diagram wherever necessary*

munotes.in

Q1) Answer in about 20 words each (Any ten) **[20]**

i) Define Agricultural Geography.

ii) State any two approaches of Agricultural geography.

iii) Write any two names of physical Determinants of Agriculture.

iv) What is Economical Land holding Area?

v) Write any two names of crop in shifting cultivation.

vi) Write any two characteristics of Indian Dry Land Farming.

vii) Write any two natural problems of Agriculture.

viii) What is W.T.O?

ix) Define Irrigation.

x) Write types of well Irrigation.

xi) What is watershed?

xii) What is C.C.T.?

xiii) What is white Revolution?

xiv) Write any two characteristics of poultry farming.

xv) What is waste Land Management?

P.T.O.

Q2) Answer in about 50 words each (any two) **[10]**

i) Commodity Approach.

ii) Truck Farming

iii) Canal Irrigation

iv) Agro-Tourism.

Q3) Answer in about 150 words each (any two) **[20]**

i) State the importance of Land division and fragmentation as determinant of Agriculture.

ii) With reference to problem of Indian Agriculture explain the capital and market as the economic factor.

iii) Give the different methods of watershed management, Explain in detail any two of them

iv) Give the importance of organic farming with respect to Ecological conservation.

Q4) Answer in about 300 words each (any two) **[30]**

i) Explain the nature and scope of Agricultural geography.

ii) Write a detail note on Intensive subsistance Agriculture.

iii) Explain in detail methods of Irrigation and give importance of Irrigation.

iv) What are allied areas in Agriculture? Discuss allied areas in agriculture from Geographical view point.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7339

[5808]-3012
T.Y. B.A.
GEOGRAPHY
Gg - 320 : Agricultural Geography
(2013 Pattern) (Special Paper - III) (3208)
(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3 तास]* *[एकूण गुण : 80*

सूचना :- *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.
4) आवश्यक तेथे सूबक आकृत्या काढा.

प्र.*1)* प्रत्येकी सूमारे 20 शब्दापर्यंत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा) **[20]**

i) कृषी भूगोलाची व्याख्या लिहा.

ii) कृषी भूगोलाच्या कोणत्याही दोन अभ्यास पद्धती सांगा.

iii) कोणत्याही दोन कृषीभूमि विनियोग नियमनकारी प्राकृतीक घटकांची नावे लिहा.

iv) आर्थिक भूधारणा क्षेत्र म्हणेज काय?

v) स्थलांतरीत शेतीतील कोणत्याही दोन पिकांची नावे लिहा.

vi) भारतातील कोरडवाहू शेतीची कोणतेही दोन वैशिष्टे लिहा.

vii) शेतीच्या कोणत्याही दोन नैसर्गिक समस्यांची नावे लिहा.

viii) W.T.O. म्हणजे काय?

ix) जलसिंचनाची व्याख्या द्या.

x) विहीर जलसिंचनाचे प्रकार लिहा.

xi) पाणलोट क्षेत्र म्हणजे काय?

xii) सलग समतल चर म्हणजे काय?

xiii) धवलक्रांन्ती म्हणजे काय?

xiv) कुक्कुट पालनाची कोणतीही दोन वैशिष्टे लिहा.

xv) ओसाड भूमि व्यवस्थापन म्हणजे काय?

munotes.in

प्र.2) प्रत्येकी सुमारे 50 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

i) विक्रेय वस्तू अभ्यासपद्धती

ii) ट्रक फार्मिंग

iii) कालवे जलसिंचन

iv) कृषी पर्यटन

प्र.3) प्रत्येकी सुमारे 150 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

i) जमीन विभाजन व तुकडीकरण यांचे शेती नियमक घटक म्हणून महत्व सांगा.

ii) भारतीय शेतीच्या समस्यांच्या संदर्भात भांडवल व बाजारपेठा या आर्थिक घटकांचे वर्णन करा.

iii) पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापनाच्या विविध पद्धती सांगून त्यापैकी कोणत्याही दोन पद्धतींचे सविस्तर वर्णन करा.

iv) पारिस्थितीकी संवर्धनातील सेंद्रीय शेतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

प्र.4) प्रत्येकी सुमारे 300 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[30]**

i) कृषी भूगोलाची स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

ii) सघन निर्वाही शेतीचा सविस्तर वृतांत लिहा.

iii) जलसिंचनाच्या पद्धतींचे सविस्तर वर्णन करा व जलसिंचनाचे महत्व स्पष्ट करा.

iv) शेती पुरक व्यवसाय म्हणजे काय? शेती पुरक व्यवसायांवर भौगोलिक चर्चा करा.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions :4]

SEAT No. :

P7340

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3013

T.Y. B.A.

PUBLIC ADMINISTRATION

S - 3 : Administrative Thinkers

(2013 Pattern) (3448) (Regular)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each. (any four) **[20]**

a) State Kautilya's principles of Administration.

b) Explain Pandit Nehru Views on Socialism

c) State Herbert Simon's views on Traditional Administration.

d) Woodrow Wilson's views on Administration

e) Explain Rigg's views on Ecological Approach.

f) State Max Weber views on Authority.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) **[20]**

a) State Kautilya View on Machinery of Administration.

b) Explain Nehru's views on Decentralization.

c) State Taylor Concept and objectives of scientific management.

d) Explain Simon's views on decision making model.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words. **[20]**

a) State kautilya's view on Administrative corruption.

b) Explain Rigg's structural - functional Approach.

Q4) Write short notes on (any four): **[20]**

a) State Max weber views on legitimacy.

b) Riggs views on SALA Model.

c) Herbert Siman views on Behaviouralism

d) Chester Barnard view on function of Executive

e) State Pandit Nehru views on Bureaucracy

f) Woodrow Wilson views on Politics.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7340

[5808]-3013

T.Y. B.A.

PUBLIC ADMINISTRATION

S - 3 : Administrative Thinkers

(2013 Pattern) (3448) (Regular)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : *3 तास]* *[एकूण गुण : 80*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) कौटिल्यांची प्रशासकीय तत्वे सांगा.

ब) पंडित नेहरूची समाजवादासंबंधी मते स्पष्ट करा.

क) हर्बर्ट सायमनची पारंपारिक प्रशासनासंबंधी मते सांगा.

ड) वुड्रो विल्सनची प्रशासनासंबंधी मते.

इ) रिग्जचा पर्यावरणात्मक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

फ) मॅक्स वेबरचे अधिकारासंबंधी मते सांगा.

प्र.*2)* खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) कौटिल्याचे प्रशासकीय यंत्रणेसंबंधी मते सांगा.

ब) नेहरूंचे विकेंद्रीकरणासंबंधी मते स्पष्ट करा.

क) टेलरची शास्त्रीय व्यवस्थापन संकल्पना आणि तत्वे सांगा.

ड) सायमनचा निर्णय प्रक्रिया प्रारूप स्पष्ट करा.

munotes.in

प्र.*3)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) कौटिल्याची भ्रष्टाचारा बाबतची मते सांगा.

ब) रिग्जचा रचनात्मक-कार्यात्मक दृष्टिकोन स्पष्ट करा.

प्र.*4)* थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) मॅक्स वेबरचे अधिमान्यते बाबतचे मते सांगा.

ब) रिग्जचे साला प्रारूपासंबंधी मते.

क) हर्बर्ट सायमनची वर्तनवादासंबंधी मते.

ड) चेस्टर बनार्डचे प्रशासकीय कार्याबाबतची मते.

इ) पंडित नेहरूची नोकरशाही बाबतची मते.

फ) वुड्रो विल्सनची राजकारणासंबंधी मते.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7341

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3014

T.Y. B.A.

PUBLIC ADMINISTRATION

Spl - 4 : Development Administration

(2013 Pattern) (Regular) (3449)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) Explain the significance of development administration.

b) Explain the District level planning.

c) State the functions of bureaucracy.

d) Explain the term 'Corruption'.

e) Discuss the concept of social welfare in India.

f) Explain public private partnership.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Explain central level planning.

b) Explain the features of bureaucracy.

c) Discuss people participation in development.

d) Explain the relations between development and public administration.

munotes.in

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words : **[20]**

a) Explain the nature and scope of development administration.

b) Discuss Role of Panchayati Raj in Rural Development.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) State level planning.

b) Administrative Neutrality.

c) District Rural Development Agency.

d) Population explosion.

e) Sant Gadgebaba Gram Swachata Abhiyan.

f) Concept of Rural Development.

munotes.in

☯☯☯☯

Total No. of Questions : 4]

P7341

[5808]-3014

T.Y. B.A.

PUBLIC ADMINISTRATION

Spl - 4 : Development Administration

(2013 Pattern) (Regular) (3449)

(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3* तास*]* *[*एकूण गुण *: 80*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.*1)* खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) विकास प्रशासनाचे महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) जिल्हा पातळीवरील नियोजन स्पष्ट करा.

क) नोकरशाहीचे कार्ये सांगा.

ड) भ्रष्टाचार संकल्पना स्पष्ट करा.

इ) भारतातील समाज कल्याण संकल्पनेवर चर्चा करा.

फ) सार्वजनिक–खाजगी भागीदारी स्पष्ट करा.

munotes.in

प्र.*2)* खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) केंद्रीय पातळीवरील नियोजन स्पष्ट करा.

ब) नोकरशाहीची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

क) विकासात लोकसहभाग चर्चा करा.

ड) लोकप्रशासन व विकास यांचा संबंध स्पष्ट करा.

प्र.3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) विकास प्रशासनाचे स्वरूप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

ब) ग्रामीण विकासात पंचायत राजची भूमिका चर्चा करा.

प्र.4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) राज्य पातळीवरील नियोजन.

ब) प्रशासकीय तटस्थता.

क) जिल्हा ग्रामिण विकास अभिकरण.

ड) लोकसंख्या विस्फोट.

इ) संत गाडगेबाबा ग्राम स्वच्छता अभियान.

फ) ग्रामीण विकास संकल्पना.

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7342

[Total No. of Pages : 2

[5808]-3015
T.Y. B.A.
HINDI (हिंदी)
Hindi Special - IV (हिंदी विशेष - IV)
काव्यशास्त्र
(2013 Pattern) (3099) (Regular)

समय: 3 घंटे] *[पूर्णांक : 80*

सूचनाएँ : *1)* सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्नों के पूर्णांक हैं।

प्र.*1)* निम्नलिखित में से किन्हीं दस प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए। **[10]**

i) कहानी की परिभाषा लिखिए।

ii) रेखाचित्र किसे कहते हैं?

iii) माध्यम के आधार पर नाटक के भेद लिखिए।

iv) श्रव्य काव्य किसे कहते हैं?

v) आलोचना के लिए पर्यायी शब्द लिखिए।

vi) हास्य रस का स्थायी भाव बताइए।

vii) 'नाट्यशास्त्र' किसकी रचना है?

viii) गीतिनाट्य किसे कहते हैं?

ix) निबंध शब्द का अर्थ लिखिए।

x) उपन्यास की कोई एक परिभाषा लिखिए।

xi) एकांकी किसे कहते हैं?

xii) मात्रिक छंद किसे कहते हैं?

प्र.*2)* निम्नलिखित में से किन्हीं दस प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। **[20]**

i) काव्य की कोई एक परिभाषा लिखिए।

ii) 'साहित्य' शब्द का अर्थ बताइए।

iii) महाकाव्य किसे कहते हैं?

iv) काव्य के भेद लिखिए।

v) खण्डकाव्य के दो लक्षण लिखिए।

vi) शब्दशक्ति के तीन भेद बताइए।

munotes.in

vii) आलोचक के दो गुण लिखिए।

viii) निबंध की दो विशेषताएँ बताइए।

ix) छंद किसे कहते हैं?

x) एकांकी के दो तत्व लिखिए।

xi) गीतिनाट्य की दो विशेषताएँ बताइए।

xii) आलोचना की परिभाषा लिखिए।

प्र.3) निम्नलिखित में से किन्हीं दो छंदों के लक्षण बताकर सोदाहरण स्पष्ट कीजिए। **[10]**

i) द्रुत विलंबित

ii) दोहा

iii) कवित

iv) रोला

प्र.4) निम्नलिखित में से किन्हीं चार प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए। **[20]**

i) काव्य में अलंकारों का महत्त्व बताइए।

ii) अभिधा शब्दशक्ति का परिचय दीजिए।

iii) आलोचना की आवश्यकता पर प्रकाश डालिए।

iv) रेडियो नाटक का परिचय दीजिए।

v) गीतिनाट्य का स्वरूप लिखिए।

vi) श्रृंगार रस का सोदाहरण परिचय दीजिए।

प्र.5) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर विस्तार से लिखिए। **[20]**

i) उपन्यास के तत्व विस्तार से लिखिए।

ii) भारतीय आचार्यों द्वारा प्रतिपादित काव्य प्रयोजनों का विवेचन कीजिए।

iii) महाकाव्य के तत्वों पर प्रकाश डालिए।

iv) रस के विभिन्न अंगों का परिचय दीजिए।

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7343

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3016
T.Y. B.A.
SOCIOLOGY
Spl - 4 : Contemporary Indian Society
(2013 Pattern) (Regular) (3379)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicates full marks.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) Write the concept of modernization.

b) Elaborate the concept of economic development.

c) Discuss the changing role of media.

d) State the reasons for high dropouts of girls in education in India (any two).

e) Changing nature of urban society.

f) Write in brief on ethics of doctors.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Explain impact of globalization on the public health sector.

b) Discuss the impact of green revolution on agriculture.

c) Elaborate important civic problems in urban society.

d) Discuss in detail debates around LGBTQ.

munotes.in

Q3) Answer the following questions in 400 words (any one) : **[20]**

a) Define democracy. Discuss the strengths and weaknesses of Indian democracy.

b) Discuss the issues and challenges faced by higher education in contemporary India.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Colonialism.

b) MGNREGA

c) Land reforms

d) Commercialization of Media

e) Nation building

f) Changing nature of marriage

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7343

[5808]-3016
T.Y. B.A.
SOCIOLOGY
Spl - 4 : Contemporary Indian Society
(2013 Pattern) (Regular) (3379)

(मराठी रूपांतर)

वेळ *: 3* तास*]* *[*एकूण गुण *: 80*

सूचना :– *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.*1)* खालील प्रश्नांची 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) अधुनिकीकरणाची संकल्पना लिहा.

ब) आर्थिक विकासाची संकल्पना विशद करा.

क) प्रसार माध्यमांच्या बदलत्या स्वरूपाची चर्चा करा.

ड) भारतातील मुलींच्या शिक्षणातील गळतीची कारणे सांगा. (कोणतेही दोन)

इ) नागरी समाजाचे बदलते स्वरूप.

फ) डॉक्टरांच्या नितिमत्तेवर थोडक्यात लिहा.

munotes.in

प्र.*2)* खालील प्रश्नांची 200 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) सार्वजनिक आरोग्यक्षेत्रावर जागतिकीकरणाचे परिणाम स्पष्ट करा.

ब) हरित क्रांतीचे शेतीवरील परिणामांची चर्चा करा.

क) शहरी समाजातील महत्त्वाच्या नागरी समस्या विशद करा.

ड) LGBTQ संबंधी वादप्रतिवादाची सविस्तर चर्चा करा.

प्र.3) खालील प्रश्नाचे 400 शब्दात उत्तर लिहा. (कोणतेही एक) **[20]**

अ) लोकशाहीची व्याख्या लिहा. भारतीय लोकशाहीची बलस्थाने आणि मर्यादांची चर्चा करा.

ब) समकालीन भारतातील उच्च शिक्षणापुढील प्रश्न आणि आव्हानांची चर्चा करा.

प्र.4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) वसाहतवाद

ब) मनरेगा

क) जमिन सुधारणा

ड) प्रसारमाध्यमांचे व्यापारीकरण

इ) राष्ट्रबांधणी

फ) विवाहाचे बदलते स्वरूप

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7344

[Total No. of Pages : 10

[5808]-3017

T.Y. B.A. (Regular)

ECONOMICS (Special Paper - IV)

S - 4 : Elementary Quantitative Technique

(2013 Pattern) (3159)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Use of calculator is allowed.*

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) Explain the scope of statistics.

b) Explain the methods of collecting secondary data.

c) Explain the merits & demerits of mean.

d) Calculate the median from the following data.

'x'	'F'
50	4
60	5
70	10
80	8
90	1
100	2

e) Find the simple interest rate on Rs. 20,000 for 4 years at the 11% p.a. rate of interest.

P.T.O.

f) Calculate the mean deviation from the following data.

'X'	'F'
0 - 10	8
10 - 20	10
20 - 30	15
30 - 40	7
40 - 50	45

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Explain the various methods of sampling.

b) What is the correlation? Explain the significance of correlation.

c) Calculate the standard deviation coefficient from the following data.

No. –	1	2	3	4	5	6	7	8	9
X. –	10	12	18	20	27	30	40	45	50

d) Calculate the mode from the following data.

'X' –	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80
'F' –	5	8	12	15	10	6	3

Q3) Answer the following questions in 400 words (any one) : **[20]**

a) What is the statistics? Explain in details the nature, functions and importance of statistics.

b) Calculate the median & mode from the following data.

'X' –	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90
'F'	1	3	5	7	15	9	5	3	2

munotes.in

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Limitations of statistics

b) Sources of primary data

c) Total, Marginal & Average function

d) Merits of variation

e) Types of correlation

f) Formulation of hypothesis

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P7344

[5808]-3017
T.Y. B.A. (Regular)
ECONOMICS (Special Paper - IV)
S - 4 : Elementary Quantitative Technique
(2013 Pattern) (3159)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना:

1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) गणकयंत्राचा वापर करण्यास परवानगी आहे.
4) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

munotes.in

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) सांख्यिकीची व्याप्ती स्पष्ट करा.

ब) द्वितीय माहीती संग्रहनाच्या पद्धती स्पष्ट करा.

क) मध्याचे गुण आणि दोष स्पष्ट करा.

ड) खालील माहीतीच्या आधारे मध्यगा काढा.

'x'	'F'
50	4
60	5
70	10
80	8
90	1
100	2

इ) द.साद.शे. 11% दराने ₹. 20,000 मुद्दलाचे 4 वर्षाचे सरळ व्याज काढा.

फ) खालील माहीतीच्या आधारे मध्य विचलन काढा.

'X'	'F'
0 - 10	8
10 - 20	10
20 - 30	15
30 - 40	7
40 - 50	45

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) नमुना निवडीच्या विविध पद्धती स्पष्ट करा.

ब) सहसंबंध म्हणजे काय? सहसंबंधाचे महत्व स्पष्ट करा.

क) खालील माहीतीच्या आधारे प्रमाण विचलन गुणांक काढा.

No. –	1	2	3	4	5	6	7	8	9
'X'.	10	12	18	20	27	30	40	45	50

ड) खालील सारणीच्या आधारे बहुलक काढा.

'X' –	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80
'F' –	5	8	12	15	10	6	3

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे उत्तर 400 शब्दात लिहा : **[20]**

अ) संख्याशास्त्र म्हणजे काय? संख्याशास्त्राचे स्वरूप, कार्ये आणि महत्व सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) खालील सारणीच्या आधारे मध्यगा आणि बहुलक काढा.

'X' –	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60	60-70	70-80	80-90
'F' –	1	3	5	7	15	9	5	3	2

munotes.in

प्रश्न *4)* थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) संख्याशास्त्राच्या मर्यादा

ब) प्राथमिक माहीतीचे (तथ्य) स्त्रोत

क) एकुण, सीमांत आणि सरासरी फलन

ड) विचरणाचे गुण

इ) सहसंबंधाचे प्रकार

फ) गृहितके (परिकल्पना) सुत्रीकरण

□□□

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7344

[5808]-3017

T.Y. B.A.

ECONOMICS

Public Finance (Special Paper - IV)

(2013 Pattern) (3159)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 80***

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) Explain the scope of Public Finance.

b) Explain the benefit approach of Tax.

c) State the Sources of Public Debt.

d) Explain the nature of Budget.

e) Explain the role of Finance Commission.

f) Explain the limitations of Fiscal Policy.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Explain the role of Government in an economy.

b) Explain the Sources of Public Revenue.

c) Explain the types of Budget.

d) Explain the Constitutional Provisions.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words. **[20]**

a) Explain the causes of Public Expenditure.

b) Explain the objectives of Fiscal Policy.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Principle of Maximum Social Advantage.

b) Recommendations of 14th Finance Commission.

c) Gender Budget.

d) Causes of Deficit Financing.

e) Objectives of Deficit Financing.

f) Impact of Tax and Incidence Tax.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7344

[5808]-3017
T.Y. B.A.
ECONOMICS
Public Finance (Special Paper - IV)
(2013 Pattern) (3159)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा (कोणतेही चार) : **[20]**

अ) सार्वजनिक आयव्यायाची व्याप्ती स्पष्ट करा.

ब) कराचा लाभ दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

क) सार्वजनिक कर्ज उभारणीचे मार्ग सांगा.

ड) अंदाजपत्रकाचे स्वरुप स्पष्ट करा.

इ) वित्तआयोगाची भूमिका स्पष्ट करा.

फ) राज्यवित्तीय धोरणाच्या मर्यादा स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) अर्थव्यवस्थेत सरकारची भूमिका स्पष्ट करा.

ब) सार्वजनिक उत्पन्नाचे मार्ग स्पष्ट करा.

क) अंदाजपत्रकाचे प्रकार स्पष्ट करा.

ड) संविधानात्मक तरतुदी स्पष्ट करा.

munotes.in

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) सार्वजनिक खर्च वाढीची कारणे स्पष्ट करा.

ब) राज्यवित्तीय धोरणाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : **[20]**

अ) महत्तम सामाजिक लाभ तत्व

ब) 14 व्या वित्त आयोगाच्या शिफारशी

क) लिंगाधारित अंदाजपत्रक

ड) तुटीच्या अर्थभरण्याची कारणे

इ) तुटीच्या अर्थभरण्याची उद्दिष्टे

फ) करघात आणि करभार

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7345

[Total No. of Pages : 3

[5808]-3018

T.Y. B.A. (Regular)

OPTIONAL ENGLISH (Special Paper - IV) (3339)

S - 4 : Introduction to Literary Criticism

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Attempt any two of the following : **[16]**

a) Differentiate between Plato's theory of imitation and Aristotle's theory of imitation.

b) Write a note on Alexander Pope's views on wit and nature.

c) Discuss Walter Pater's concept of 'art for art's sake'.

d) Elaborate the definition of poetry by S.T. Coleridge.

Q2) Attempt any two of the following : **[16]**

a) How, according to Eliot, the historical sense contributes to the continuity of the literary tradition?

b) What, according to Richard; are the four kinds of meanings?

c) Explain George Lukacs' idea of realism.

d) Illustrate Allen Tate's concept of 'tention' in poetry.

Q3) A) Attempt any one of the following : **[8]**

i) How does Eugenius defend modern drama against the arguments of Crites favouring ancient drama?

ii) What, according to Dryden, are merits and demerits of the French and English drama?

iii) How does Dryden track the change in the rules of three unities in ancient and modern drama?

B) Attempt any one of the following : **[8]**

i) Which two important aspects of poetry are discussed by Coleridge in the chapter 14 of 'Biographia Literaria'. Elaborate them.

ii) "A poem of any length neither can be nor ought to be all poetry". Discuss this remark with help of the critical ideas of S.T. Coleridge.

iii) Write a note on Coleridge's views on nature poems.

Q4) A) Attempt any one of the following : **[8]**

i) In what way, according to Gardner, torch is the symbol for a critic. Discuss.

ii) Comment on Helen Gardner's views on comparison as literary critical method.

iii) Write a note on the allegory of the title 'The Sceptre and the Torch.

B) Attempt any one of the following : **[8]**

i) How does Northrop Frye react to different schools of criticism today?

ii) Write a note on criticism as evaluation with reference to Northrop Frye's critical ideas.

iii) What does Northrop Frye imply by the idea that literature cannot be taught?

Q5) A) Explain any four of the following literary and critical terms : **[8]**

i) Three Unities

ii) Subjective and objective

iii) Text

iv) Irony

v) Ambiguity

vi) Satire

munotes.in

B) Read the following poem and answer the questions that follow (any four): **[8]**

What is god
and what is stone
the dividing line
if it exists
is very thin
at jejuri
and every other stone
is god or his cousin
there is no crop
other than god
and god is harvested here
around the year
and round the clock
out of the bad earth
and the hard rock
that giant hunk of rock
the size of a bedroom
is Khandoba's wife turned to stone

Questions :

i) What idea of religion does the poet convey?

ii) Comment on the central idea of the poem.

iii) Is the poem metaphysical or religious? Comment.

iv) Write a brief note on the symbolism in the poem.

v) How does poet questions superstitions and beliefs?

vi) Explain, briefly, the last three lines of the poem.

▽▽▽▽

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7346

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3019
T.Y. B.A. (Regular)
DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES (SPL. Paper - IV)
DS - S - 4 (A) : Defence Economics
(2013 Pattern) (3279)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (Any Four) : **[20]**

a) State the Estimate committee.

b) Explain the concept of Defence.

c) State the nature of economic warfare.

d) Explain the effects of war on industry.

e) Explain the internal threats of India's security.

f) What are the characteristics of Wartime Economy.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (Any Two) : **[20]**

a) Describe the procedure of Defence Budgetary.

b) "Defence and development are Co-related to each other" Discuss.

c) Explain the effects of war on economic structure.

d) Explain salient features of Indian economic system.

Q3) Answer the following questions in 400 words each (Any One) : **[20]**

a) Describe the sources, importance and effects of war finance.

b) Analyze the defence expenditure of India form 1947 to update.

P.T.O.

Q4) Write Short Notes (Any Four) : **[20]**

a) Strategic minerals.

b) Scope of economic warfare.

c) Planning of India's defence budget.

d) Problems of wartime economy.

e) Post-War problems.

f) Public accounts committee.

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7346

[5808]-3019
T.Y. B.A. (Regular)
DEFENCE AND STRATEGIC STUDIES (SPL. Paper - IV)
DS - S - 4 (A) : Defence Economics
(2013 Pattern) (3279)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) अंदाज समिती सांगा.

ब) संरक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा.

क) आर्थिक युद्धपद्धतीचे स्वरूप सांगा.

ड) युद्धाचे औद्योगिक क्षेत्रावरील परिणाम स्पष्ट करा.

य) भारताच्या सुरक्षेचे अतर्गत धोके स्पष्ट करा.

र) युद्धकालीन अर्थव्यवस्थेची वैशिष्टे कोणती?

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) संरक्षण अंदाजपत्रकाची तयारी विशद करा.

ब) 'संरक्षण आणि विकास परस्पर पूरक आहे' चर्चा करा.

क) युद्धाचे आर्थिक संरचनेवरील परिणाम स्पष्ट करा.

ड) भारतीय अर्थव्यवस्थेची मुख्य वैशिष्टे स्पष्ट करा.

munotes.in

P.T.O.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 400 शब्दात लिहा. (कोणतेही एक) **[20]**

अ) युद्ध वित्ताची साधने, महत्व व परिणाम विशद करा.

ब) 1947 पासून ते आजपर्यंतच्या भारताच्या संरक्षण खर्चाचे विश्लेषण करा.

प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) सामरिक खनिजे.

ब) आर्थिक युद्धपद्धतीचे स्वरूप.

क) भारताच्या संरक्षण अंदाजपत्रकाचे नियोजन.

ड) युद्धकालीन अर्थव्यवस्थेच्या समस्या.

य) युद्धोत्तर समस्या.

र) सार्वजनिक लेखा समिती.

munotes.in

❄ ❄ ❄

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7347

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3020
T.Y. B.A. (Regular)
HISTORY
History of Asia in 20th Century (1914 to 1992)
(2013 Pattern) (Special Paper - IV) (3179)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each. (any four) **[20]**

a) Write a note on Atlantic charter.

b) Explain the concept of welfare Dictatorship.

c) What is meant by white paper.

d) Write a note on Peal commission

e) Explain the Wahabi Movement.

f) State the structure Aasiyan organization.

Q2) Answer the following questions in 200 words each : (any two) **[20]**

a) Write the causes of the India-China War of 1962.

b) Take a review of the Japan forgin policy.

c) Evaluate the achievement of Ibn-Soud.

d) Give an account of Arab Israel conflict 1948 to 1973.

P.T.O.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words. **[20]**

a) Explain the Dr. Sun-Yet-Sen's contribution in History of China.

b) Explain the role of Turkastan in Word War first.

Q4) Write Short notes on (any four) **[20]**

a) Long March.

b) Pan-Islamism.

c) Rashid Ali

d) Arab Nationalism

e) Zoonist movement

f) Third World

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7347

[5808]-3020
T.Y. B.A. (Regular)
HISTORY
History of Asia in 20th Century (1914 to 1992)
(2013 Pattern) (Special Paper - IV) (3179)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) अटलांटिक सनद याची माहीती लिहा.

ब) कल्याणकारी हुकूमशाही-संकल्पना स्पष्ट करा.

क) श्वेतपत्रिका म्हणजे काय?

ड) पील कमिशनची माहीती द्या?

इ) वहाबी चळवळीबद्दल माहीती लिहा.

फ) आशियान संघटनेची रचना सांगा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) 1962 च्या भारत - चीन युद्धाची कारणे लिहा.

ब) जपानच्या परराष्ट्रीय धोरणांचा आढावा घ्या?

क) इब्न सौदच्या कामगिरिचे मुल्यमापन करा?

ड) 1948 ते 1973 या काळातील अरब-इस्त्राईल संघर्षाचा वृत्तांत द्या.

munotes.in

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नांचे 400 शब्दांत उत्तर लिहा. **[20]**

अ) चीनच्या इतिहासातील डॉ. सन येत सेन यांचे योगदान लिहा.

ब) पहील्या महायुद्धातील तूर्कस्थानची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणतेही चार) **[20]**

अ) लाँग मार्च

ब) सकल इस्लामबाद

क) रशिद अली

ड) अरब राष्ट्रवाद

इ) झिऑनिस्ट चळवळ

फ) तिसरे जग

munotes.in

OOOO

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7348

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3021
T.Y. B.A. (Regular)
3169 : POLITICAL SCIENCE
(Special Paper - IV)
(International Politics)
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Attempt any Four Questions (in 100 words each) : **[20]**

a) Types of Balance of power.

b) Meaning and nature of power.

c) Importance of collective security.

d) Mention the function of diplomats

e) Mention the types of disarmament

f) Regional security

Q2) Attempt any two Questions (in 200 words each) : **[20]**

a) Describe the nature and scope of International Politics.

b) Define the term 'Diplomacy'. Discuss various types of diplomacy.

c) Explain the nature and limitations of collective security.

d) Explain in detail 'Realistic theory' of International politics.

Q3) Attempt any one question (in 400 words) : **[20]**

a) Write an essay on 'causes and consequences of terrorism'.

b) Write the meaning and need of the term Disarmament'. Discuss - various challenges before disarmament.

P.T.O.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) C.T.B.T.

b) Idealistic theory of International Politics

c) Importance of International Politics

d) Human Rights : Meaning and nature

e) Decision making approach of the study of International politics

f) State the changing nature of national power

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P7348

[5808]-3021
T.Y. B.A. (Regular)
3169 : POLITICAL SCIENCE
(Special Paper - IV)
(International Politics)
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 100 शब्दात) **[20]**

अ) सत्ता संतुलनाचे प्रकार

ब) सत्ता: अर्थ व स्वरुप

क) सामूहिक सुरक्षिततेचे महत्व

ड) राजनयज्ञांची कार्य नमूद करा

इ) नि:शस्त्रीकरणाचे प्रकार नमूद करा

फ) प्रादेशिक सुरक्षा

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा (प्रत्येकी 200 शब्दात) **[20]**

अ) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे स्वरुप आणि व्याप्ती स्पष्ट करा.

ब) 'राजनय' संकल्पनेची व्याख्या लिहा. राजनयाच्या विविध प्रकारांची चर्चा करा.

क) सामुहिक सुरक्षिततेचे स्वरुप आणि मर्यादा स्पष्ट करा.

ड) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा 'वास्तववादी सिद्धान्त' सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा (400 शब्दांत) **[20]**

अ) 'दहशतवाद कारणे आणि परिणाम' यावर निबंध लिहा.

ब) नि:शस्त्रीकरणाचा अर्थ सांगून आवश्यकता लिहा. तसेच नि:शस्त्रीकरणापुढील आव्हानांची चर्चा करा.

P.T.O.

munotes.in

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) सी.टी.बी.टी.

ब) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचा आदर्शवादी सिद्धान्त

क) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाचे महत्व

ड) मानवी हक्क: अर्थ आणि स्वरुप

इ) आंतरराष्ट्रीय राजकारणाच्या अभ्यासाचा निर्णयग्राही दृष्टीकोन

फ) राष्ट्रीय सत्तेचे बदलते स्वरुप

munotes.in

Total No. of Questions : 5

SEAT No. [ ]

P-7349

Total No. of Pages : 2

[5808]-3022
T.Y.B.A.
URDU
Urdu Special Paper -IV (2013Pattern)
3079: (Essay, Grammar, Prosody & Philology)

Total Marks : 80] ***[Time : 3 Hours***

Instructions: ***1) Attempt all Questions.***

2) Figures to the left indicate full marks.

munotes.in

تمام سوالات لازمی ہیں:

سوال نمبر1: ذیل میں سے کسی ایک عنوان پر مضمون لکھئے۔ **[10]**

1) عصر حاضر میں ذرائع ابلاغ کی اہمیت

2) سوشل میڈیا کے نقصانات

3) نہیں منت کش تاب شنیدن داستاں میری

سوال نمبر2:(الف) ذیل میں سے کسی دو کی تعریف مع مثال بیان کیجئے۔ **[10]**

1) اسم کی قسمیں

2) اعراب

3) ضمیر اور اس کی قسمیں

(ب): ذیل میں سے کوئی چار کی تعریف کیجئے۔ **[8]**

1) تلمیح 2) تضاد 3) حسن تعلیل

4) تجنیس تام 5) مبالغہ 6) لف و نشر

P.T.O.

(ج): ذیل میں سے کوئی دو اشعار کی تقطیع کیجئے اور بحر کا نام لکھئے۔ [10]

1) مصیبت میں غیروں کے کام آنے والا : وہ اپنے پرایوں کا غم کھانے والا

2) بنا کر فقیروں کا ہم بھیس غالب : تماشائے اہل کرم دیکھتے ہیں

3) مجھے دل کی خطا پر یاس شرمانا نہیں آتا : پرایا جرم اپنے نام لکھوانا نہیں آتا

سوال نمبر 3: لسانیات کیا ہے؟ اس کا دیگر علوم سے کیا تعلق ہے واضح کیجیے۔ [15]

یا

اردو زبان کے آغاز سے متعلق محمود شیرانی کے نظریے پر روشنی ڈالئے۔

سوال نمبر 4: اردو زبان کے ارتقاء میں صوفیاؤں کے کردار پر روشنی ڈالئے۔ [15]

یا

لسانیات کے مقاصد، اہمیت و افادیت کا جائزہ لیجیے۔

سوال نمبر 5: مندرجہ ذیل میں سے کسی ایک عنوان پر ادبی مضمون لکھئے۔ [12]

1) علامہ اقبال کی شاعری میں شاہین کا نظریہ

2) سرسید اور علی گڑھ تحریک

3) اردو ادب کے عناصر خمسہ

✔ ✔ ✔ ✔

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7350

[Total No. of Pages : 2

[5808]-3023
T.Y. B.A. (Regular)
MARATHI (मराठी)
विशेषस्तर अभ्यासपत्रिका क्र. 4
(भाषाविज्ञान – वर्णनात्मक आणि ऐतिहासिक)
(2013 Pattern) (3029) (Special Paper - IV)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न *1)* खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी बीस शब्दांपर्यंत लिहा. **[20]**

1) वाक्य म्हणजे काय?

2) गुणव्यंजक अर्थ म्हणजे काय?

3) इंडोयुरोपिअन भाषाकुलात कोणत्या भाषा बोलल्या जातात?

4) मराठी भाषेच्या उत्पत्तीसंबंधी कोणता वाद प्रसिध्द आहे?

5) संयुक्त वाक्यांचे प्रकार कोणते?

6) अर्थाचे दोन प्रकार लिहा.

7) ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाचा सिध्दान्त कोणी मांडला?

8) मराठी भाषेचा जन्मकाळ ठरविणारी साधने कोणती?

9) 'अपभ्रंश' ही भाषा कोणत्या भाषेतून उदयास आली?

10) ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाला कोणत्या पर्यायी नावाने ओळखले जाते?

11) अर्थविन्यास म्हणजे काय?

12) इंडोयुरोपिअन भाषाकुलात किती भाषाकुले आहेत?

13) मराठीतील आद्यताम्रपट कोणता?

P.T.O.

munotes.in

प्रश्न 2) **खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 50 शब्दांपर्यंत लिहा.** **[10]**

1) **वाक्याचे प्रकार थोडक्यात विशद करा.**

2) **अर्थविचाराचे स्वरुप थोडक्यात स्पष्ट करा.**

3) **ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाच्या मर्यादा विशद करा.**

4) **भाषाकुल संकल्पनेचे स्वरुप थोडक्यात लिहा.**

प्रश्न 3) **खालीलपैकी प्रत्येक गटातील एका प्रश्नाचे उत्तर 150 शब्दांपर्यंत लिहा.** **[20]**

1) **'भाषा हे संज्ञापनाचे सर्वश्रेष्ठ साधन आहे' या विधानाचा परामर्श घ्या.**

किंवा

'स्वनिम' ही संकल्पना स्पष्ट करुन स्वनिमाची तत्त्वे विशद करा.

2) **'अर्थ' ही संकल्पना स्पष्ट करुन अर्थाचे प्रकार लिहा.**

किंवा

ऐतिहासिक भाषाविज्ञानाचे स्वरुप सांगून, महत्त्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) **खालीलपैकी प्रत्येक गटातील एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांपर्यंत लिहा.** **[30]**

1) **वागिंद्रियाची रचना व कार्ये विशद करा.**

किंवा

रुपिका-रुपिम-रुपिकांतरे यातील परस्परसंबंध स्पष्ट करा.

2) **आर्य भारतीय भाषाशाखांचा परिचय करुन द्या.**

किंवा

मराठी भाषेच्या उत्पत्तीसंबंधीचे विविध वाद सविस्तर स्पष्ट करा.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7351

[Total No. of Pages : 2

[5808]-3024

T.Y.B.A.

ENGLISH

G3 - Advanced Study of English Language and Literature

(2013 Pattern) (Regular) (Optional)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Texts: i) A Collection of Indian English Poetry by Radha Mohan Singh.

ii) Linguistics: An Introduction by Board of Editors.

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

munotes.in

Q1) Attempt any two of the following in about 100 words each: **[16]**

a) Comment on the elements of love and pathos in the poem 'Song of the Hindustanee Minstrel'.

b) Write a note on the central theme of the poem 'The Striders'.

c) Explain the steps referred to in the poem 'Silent Steps'

d) Discuss the central idea of the poem 'An Introduction'.

Q2) Write short notes on any four of the following in about 100 words each : **[16]**

a) Phrase Structure Rules.

b) Syntax

c) Direct & Indirect objects

d) Simple, Compound & Complex sentences.

e) Functional classification of sentences

f) Transitive and intransitive verbs.

Q3) Attempt any two of the following in about 100 words each: **[16]**

a) How does the poet bring out the modern man's faithlessness and root-lessness in the poem 'The Bus'?

b) Describe in detail the central theme of the poem 'The Season's of the Plains'.

c) The father described in the poem 'Tribute to Papa' is a typical Indian middle class man. Explain.

d) Comment on the use of imagery in the poem 'The Captive Air of Chandipur-on-Sea'.

P.T.O.

Q4) Attempt any two of the following in about 100 words each : **[16]**

a) Define semantics and explain its scope.

b) Explain the difference between homophony and polysemy.

c) Write a note on synonymy and autonymy.

d) Elaborate the term 'Metonymy' with appropriate examples.

Q5) Attempt any two of the following in about 100 words each : **[16]**

a) Discuss Austin's Speech act theory.

b) Explain any two maxims of co-operative principle with suitable examples.

c) Comment on the various maxims of politeness principle

d) Write a note on Directives and Commissives.

☆☆☆

munotes.in

Total No. of Questions : 5

SEAT No. [ ]

P-7352

Total No. of Pages : 2

[5808]-3025
T.Y.B.A.
URDU
3077: Urdu General Paper-III
(History of Novel, Drama and Afsana) (2013Pattern)

Total Marks : 80] ***[Time : 3 Hours***

Instructions: ***1) Attempt All questions.***

2) Figures to the left indicate Full Marks.

سوال نمبر1: اردو میں ناول نگاری کے ارتقاء میں تفصیل سے روشنی ڈالیئے۔ **[16]**

یا

ناول نگاری کی فنی اجزأ کا سلسلہ وار جائزہ لیجئے۔

سوال نمبر2: عبدالحلیم شرر کا ناول نگاری پر تبصرہ کیجئے۔ **[16]**

یا

ناول فردوس بریں کا تنقیدی جائزہ پیش کیجئے۔

سوال نمبر3: اُردو ڈرامہ کے تاریخی ارتقاء پر روشنی ڈالیئے۔ **[16]**

یا

اُردو ڈرامہ کی ترقی میں پارسی تھیٹر کے کردار پر تفصیل سے اظہار خیال کیجئے۔

munotes.in

P.T.O.

سوال نمبر 4: افسانہ نگاری کا فنی جائزہ پیش کیجئے۔ [16]

یا

اُردو میں افسانے کے آغاز و ارتقاء پر تفصیل سے اظہار خیال کیجئے۔

سوال نمبر 5: ذیل میں کسی دو پر اظہار خیال کیجئے۔ [16]

1) انارکلی کا کردار

2) بختیار

3) ثریّا کا کردار

4) اکبرِ اعظم

✔ ✔ ✔ ✔

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7353

[Total No. of Pages : 3

[5808]-3026
T.Y. B.A.
GERMAN
(3047) : General Paper - III
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *10 marks are for Listening Comprehension and 10 marks for Oral Exam. Use of dictionary is allowed.*

munotes.in

I. Übersetzen Sie! **[12]**

A. Übersetzen Sie ins Englische oder Marathi! **[6]**

Food-Fotografie : Das Auge isst mit!

Die Aufnahme von Nahrungsmitteln ist lebensnotwendig - und im besten Falle alltäglich. Doch Essen ist weit mehr als "nur" das Grundbedürfnis der Nahrungsaufnahme. Es betrifft das private und das öffentliche Leben. Vielen Eltern ist es bis heute ein Anliegen, ihren Kindern die Bedeutung des gemeinsamen Einnehmens der Mahlzeiten zu vermitteln. Als festes, gültiges Ritual, das dem Verspeisen einer Tiefkühlpizza vor dem Computer vorzuziehen ist.

Religionen und Feierlichkeiten unterschiedlichster Art sind ohne das gemeinsame Essen undenkbar. Essen kann Ausdruck von Wünschen und Fantasien sein. Auf unseren Tellern spiegelt sich der gesellschaftliche Diskurs wider, unsere kulturellen Vorlieben und sozialen Verhältnisse.

B. Übersetzen Sie ins Deutsche! (Nur 3) **[6]**

1. The kids are laughing and running through the park.
2. She told me that her mother is cooking the dinner.
3. When we were in the school, we used to eat a lot of cookies.
4. Learning a new language is indeed difficult, but it is also rewarding.
5. The documents need to be signed as soon as possible.
6. How great it would be if I had a dog!

II. Beantworten Sie! **[22]**

A. Beantworten Sie VIER der folgenden Fragen! **[12]**

1. Fassen Sie die Geschichte ‚Handydieb' kurz zusammen!
2. Welche Unterschiede und Ähnlichkeiten gibt es bei der traditionellen Rollenverteilung in Indien und Deutschland?
3. Analysieren Sie das Gedicht ‚Jetzt'
4. Geben Sie bitte ein paar Tipps um das Lernen einer Fremdsprache!
5. Wie kann man das Gedicht ‚Im Park' interpretieren?
6. Welche Pläne haben Sie für Ihre Zukunft?
7. Warum ist ‚danke' das schwerste Wort laut dem Autor?

B. Lesen Sie den Text und beantworten Sie die Fragen! **[10]**

Für viele Menschen gehört ein Hund einfach zum Leben dazu – als Spielkamerad, Begleiter auf Spaziergängen oder einziger Freund. Er bewacht das Haus, dient bei der Polizei, hilft, verschüttete Menschen aufzuspüren. Und er ermöglicht denjenigen, die nicht sehen können,

mobil zu bleiben. So zum Beispiel der 65-jährigen Bettina Möller, die durch einen Unfall erblindet ist. In ihrer Wohnung findet sie sich zurecht, weiß den Weg zum Herd, zum Radio, ins Bad. Anders in der Welt draußen. Da geht nichts ohne fremde Hilfe – oder ohne ihren Blindenhund Moritz. Möchte Bettina Möller zum Bäcker, Arzt oder sonst wohin, streift sie Moritz eine spezielle Leinen-Konstruktion über und kommandiert: „Moritz los, wir müssen zur Gymnastik." Und Moritz geht zielstrebig los, unbeeindruckt von den Ablenkungen der Straße. Bettina Möller vertraut sich ganz und gar seiner Führung an. Nur 1.500 der 150.000 Blinden in Deutschland meistern ihr Leben mit Hilfe eines Blindenhundes. Für diese geringe Anzahl gibt es verschiedene Gründe – nicht jeder Mensch mag Hunde. Ebenso kann es Widerstand in der Familie geben, Probleme mit dem Vermieter, den Nachbarn oder dem Platz. Wer sich aber einmal für einen Blindenhund entschieden hat, wird nie mehr auf ihn verzichten wollen – nicht auf die Freiheit, die er schafft und nicht auf seine Wärme und Anhänglichkeit. Ein Hund wie Moritz ist das Ergebnis einer sorgfältigen Auswahl und Ausbildung. Sogenannte Blindenführhundschulen suchen bald nach der Geburt potenziell fähige Hunde aus, die sich in Pflegefamilien ein Jahr lang an das Zusammenleben mit Menschen gewöhnen. Danach wird in einem Eignungstest eingehend das Wesen der Tiere erkundet. Nur aufmerksame, konzentrierte Junghunde, die zugleich gutmütig und geduldig sind, kommen letztlich infrage. Aggressive Tiere oder solche, die ihrem Jagdtrieb folgen, scheiden als Blindenhunde aus.

A. Beantworten Sie die Fragen! (nur 3) **[6]**

i. In wie fern hilft Moritz Frau Möller bei ihrem Alltag?
ii. Warum gibt es eine geringe Anzahl von Blindenhunden in Deutschland?
iii. Wie wird es in einer Blindenführhundschulen geprüft, ob ein Tier zum Blindhund fähig ist?
iv. Wie sieht die Situation mit den Blindenhunden in Ihrem Land aus?

B. Erklären Sie die Bedeutung! **[2]**

i. Pflegefamilie
ii. Ablenkung

C. Schreiben Sie Gegenteile aus dem Text: **[2]**

a. alles x _________ b. gleich x ________

III. Grammatik und Wortschatz **[20]**

A. Bilden Sie Passiv! (nur 4) **[4]**

i. Die Handwerker müssen dringend die Wohnung reparieren.
ii. In dem Film hat die Hauptfigur den Bösewicht umgebracht.
iii. In diesem Saal fanden Tanzabende statt.
iv. Der Koch kocht ein neues afrikanisches Gericht.
v. Die Kinder sollen ihr Zimmer selbst aufräumen.
vi. Sie löste die schwierigsten Probleme immer allein.

B. Erklären Sie die Redewendung! (nur 4) **[4]**

i. Die Daumen fest drücken
ii. Irren ist menschlich.
iii. Lügen haben kurze Beine.
iv. Reden ist Silber, Schweigen ist Gold.
v. Ende gut, alles gut.
vi. Durch Schaden wird man klug.

munotes.in

C. **Ergänzen Sie die richtige Form : Partizip I oder Partizip II! Beachten Sie auch dabei die Adjektivendungen! (nur 4)** **[4]**

i. Erika fand ihren __________ Laptop im Garten. (verloren/verlierend)
ii. Das immer am Handy __________ Paar hat sich tatsächlich getroffen. (gesprochen/sprechend)
iii. Der im Ausland ________ Tochter schickt die Mutter Süßigkeiten. (gewohnt/wohnend)
iv. Der frisch ________ Kuchen schmeckt sehr lecker. (gebacken/backend)
v. Eine neulich __________ Wohnung kostet mehr. (renoiert/renovierend)
vi. Das ________ Kind hat viel geweint.(geschlafen/schlafend)

D. **Bilden Sie die Konjuktiv I! (nur 4)** **[4]**

i. Arwed sagt, „Nicole kocht für mich immer traditionelle Gerichte.''
ii. Die Großmutter sagt zu den Enkelkindern, „Ihr könnt im Sommer bei mir kommen.''
iii. Clara und Rick erzählen, „Wir heiraten nach sechs Monaten.''
iv. Martha meint, „der Chef soll sich nicht ärgern.''
v. Marc sagt, „Ich bin heute beschäftigt.''
vi. Die Eltern erklären der Tochter, „Wir geben dir am Geburtstag ein neues Handy.''

E. **Schreiben Sie um! (nur 4)** **[4]**

i. Sie hat neue CDs gekauft. Sie hat keinen DVD- Player. (zwar....aber)
ii. Man : spät schlafen : müde werden (je....desto)
iii. Ich kaufe keine Tasche und keinen Rucksack.
iv. Er kocht am Wochenende. Er geht am Wochenende ins Restaurant. (entweder.... oder)
v. Wir fahren nach Paris und Amsterdam. (sowohl... als auch)
vi. Sie haben den Haushalt gemacht. Sie können ruhig schlafen. (nachdem)

IV. Wirtschaftsdeutsch **[6]**

Schreiben Sie eine Bewerbung als GrundschullehrerIn an die Max-Rill Schule, München

Oder

Schreiben Sie eine Beschwerde an Amazon, 110256 Berlin. Sie haben vor 4 Tagen einen Rock und ein T-Shirt auf Amazon.de bestellt. Aber Sie sind mit dem Service nicht zufrieden. Die Packung war schmutzig. Beide Kleidungsstücke sind auch zerrissen.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7354

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3027

T.Y. B.A.

MARATHI (मराठी)

सामान्यस्तर अभ्यासपत्रिका क्र.3 (G-3)

(आधुनिक मराठी साहित्य आणि व्यावहारिक व उपयोजित मराठी)

पर्यायी अभ्यास क्रम (3027)

(2013 Pattern)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

अभ्यासक्रम : 1) ग्रंथपरीक्षण
2) विचारधारा – संपा. स्नेहल तावरे / डॉ. शेळके भास्कर
3) देशविदेश – संपा. स्नेहल तावरे / डॉ. अशोक शिंद, डॉ. अरुण कोळेअर

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालीलपैकी प्रत्येक गटातील एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. **[16]**

अ) ग्रंथ परीक्षण कसे करावे ते लिहा.

किंवा

ग्रंथ परीक्षण म्हणजे काय ते सांगून त्याची आवश्यकता लिहा.

ब) एका साहित्यकृतीचे परीक्षण करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी प्रत्येक गटातील तीन प्रश्नांची उत्तरे 20 शब्दापर्यंत लिहा. **[12]**

अ) i) प्रवास वर्णनाची व्याख्या लिहा.

ii) कोणत्याही दोन मराठीतील प्रवासवर्णनाची नावे लिहा.

iii) प्रवास वर्णनाचे घटक कोणते?

iv) 'केल्याने देशाटन, पंडित, मैत्री, सभेत संचार' हे सुभाषित कोणाचे आहे?

v) 'देशविदेश' चे संपादन कोणी केले आहे?

P.T.O.

munotes.in

ब) i) गोडसे भटजीचे प्रवासवर्णन कोणते सांगा.

ii) 'कळस आणि क्रुस' हा लेख कोणाचा आहे?

iii) 'भूलोकीचे नंदनवन' कोणत्या स्थळास म्हटले आहे?

iv) अनंत काणेकर यांच्या 'देशविदेश' या पुस्तकातील लेखाचे नाव लिहा.

v) 'कन्याकुमारी' या प्रवासवर्णनाचे लेखक कोण आहेत?

प्रश्न 3) खालीलपैकी प्रत्येक गटातील एका प्रश्नाचे उत्तर 50 शब्दांपर्यंत लिहा. **[12]**

अ) i) प्रवासवर्णन या साहित्य प्रकाराचे स्वरुप व व्याख्या लिहा.

ii) प्रवासवर्णनाची वाटचाल थोडक्यात लिहा.

ब) i) 'झाशीवरील हल्ला' या लेखाचा आशय तुमच्या शब्दात लिहा.

ii) 'काश्मीर' या नावाविषयी कोणती कथा सांगीतली जाते?

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 150 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) i) नाना शंरुरशेठ यांचे शैक्षणिक व सामाजिक कार्य थोडक्यात लिहा.

ii) 'सुगंधाची कळ' या लेखाचे आधारे दुर्गाबाई भागवत यांचे विचार उदाहरणासह लिहा.

ब) i) भारतीय संस्कृती जपणारे आजोबा श्री. सुझूकी यांचे भारताविषयीचे विचार थोडक्यात लिहा.

ii) जयवंत दळवी यांनी कोणत्या प्रेरणेने वैशिष्टनचा प्रवास केला ते लिहा.

प्रश्न 5) खालीलपैकी प्रत्येक गटातील कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 300 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) वा. म. जोशी यांच्या 'संदेश' लेखातील विचार स्पष्ट करा.

किंवा

नाना शंकरशेठ यांच्या कार्यकर्तृत्वाचा तुमच्या शब्दात मागोवा घ्या.

ब) काश्मीर-भूलोकीचे नंदनवन या लेखाचे आधारे श्रीनगरचे वर्णन लेखिकेने कसे घडवले ते लिहा.

किंवा

वसंत बापट यांना ''करकरीत चंढीगढ'' का वाटते? यांची साधार चर्चा करा.

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7354

[5808]-3027
T.Y. B.A.
MARATHI (मराठी)
सामान्यस्तर अभ्यासपत्रिका क्र.-3 (G-3)
(पर्यायी अभ्याक्रम)
व्यावहारिक व उपयोजित मराठी
(2013 Pattern) (3027)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) *उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.*

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही दहा प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी वीस शब्दांपर्यंत लिहा : **[20]**

अ) भाषण म्हणजे काय?

ब) मुलाखत म्हणजे काय?

क) रूपक म्हणजे काय?

ड) आकाशवाणीच्या बातमी लेखनाचे वेगळेपण सांगा.

इ) वृत्तान्त लेखन म्हणजे काय?

फ) श्रुतिका म्हणजे काय?

य) नभोनाटय म्हणजे काय?

र) दूरचित्रवाणीमाध्यमाचे वेगळेपण लिहा.

ल) माहितीपट कोणत्या विषयांवर लिहिले जातात.

व) अग्रलेख म्हणजे काय?

श) मालिकांचे विशेष सांगा.

ष) लघुपटाचे कोणतेही चार विषय सांगा.

स) संवाद लेखन म्हणजे काय?

munotes.in

प्रश्न *2)* **खालीलपैकी प्रत्येक गटातील एका प्रश्नांचे उत्तर पन्नास शब्दांपर्यंत लिहा : [10]**

अ) प्रसारमाध्यमातील भाषेचे स्वरुप कसे असावे ते सांगा.

किंवा

आकाशवाणीसाठी 'साबण' या विषयावर जाहिरात लिहा.

ब) दूरचित्रवाणीच्या मुलाखतीचे स्वरुप व प्रकार लिहा.

किंवा

आकाशवाणीसाठी 'मराठी भाषा पंधरवडा' निमित्त वृत्तान्त लेखन करा.

प्रश्न *3)* **खालीलपैकी प्रत्येक गटातील एका प्रश्नांचे उत्तर प्रत्येकी दोनशे शब्दांपर्यंत लिहा : [20]**

अ) वर्तमानपत्रासाठी 'रस्त्यांचा प्रश्न' या विषयावर अग्रलेख लिहा.

किंवा

दूरचित्रवाणीसाठी 'पर्यावरण संवर्धन' या विषयावर जाहिरात लेखन करा.

ब) आकाशवाणीसाठी 'शेतकऱ्यांचे प्रश्न' या विषयावर रूपक तयार करा.

किंवा

दूरचित्रवाणीसाठी 'पाण्याचे संवर्धन' या विषयावर संवाद लेखन करा.

प्रश्न *4)* **खालीलपैकी प्रत्येक गटातील एका प्रश्नांचे उत्तर प्रत्येकी तीनशे शब्दांपर्यंत लिहा : [30]**

अ) तुमच्या प्रेरणादायी शिक्षकाची वर्तमानपत्रासाठी मुलाखत तयार करा.

किंवा

प्रसार माध्यमांचे सामर्थ्य व मार्यादा लिहा.

ब) आकाशवाणीसाठी 'मोबाईलच्या अतिरेळी वापराचे दुष्परिणाम' या विषयावर भाषण तयार करा.

किंवा

दूरचित्रवाणीसाठी 'पाणी आडवा पाणी जिरवा' या विषयावार माहितीपट तयार करा.

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7355

[Total No. of Pages : 3

[5808]-3028

T. Y. B.A.

3117 : SANSKRIT

(General Paper - III) (2013 Pattern)

Title : i) Veṇīsaṁhāram (वेणीसंहारम्)

ii) Bhāminīvilāsaḥ (भामिनीविलासः)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

प्र.1) a) Translate into English or Marathi. (any two) **[10]**

इंग्रजीत किंवा मराठीत भाषांतर करा. (कोणत्याही दोहोंचे)

i) दृष्टः सप्रेम देव्या किमिदमिति भयात् संभ्रमाच्चासुरीभिः शान्तान्तस्तत्त्वसारैः सकरूणमृषिभिर्विष्णुना सस्मितेन। आकृष्यास्त्रं सगर्वैरूपशमितवधूसंभ्रमैर्दैत्य वीरैः सानन्दं देवताभिर्मयपुरदहने धूर्जटिः पातु युष्मान्।।

ii) सूतः - आयुष्मन्, यथैव मातुलस्ते शारद्वतः कथयति तत् तथा।

अश्वत्थामा - आर्य, सत्यमेवेदम्। किंत्वतिदुर्वहत्वाच्छोक-भारस्य न शक्नोमि तातविरहितः क्षणमपि प्राणान् धारयितुम्। तद् गच्छामि तमेवोद्देशं यत्र तथाविधमपि पितरं द्रक्ष्यामि। (उत्तिष्ठन्, खड्गमालोक्य विचिन्त्य च) कृतमद्यापि शस्त्रग्रहणविडम्बनया।

iii) धृतराष्ट्रः- वत्स, एवं गतेऽपि मत्प्रार्थनया न किंचिन्न करोति युधिष्ठिरः। अन्यच्च सर्वं दैवापकृष्टं मन्यते युधिष्ठिरः।

दुर्योधनः - कथमिव।

धृतराष्ट्रः - वत्स, श्रूयतां प्रतिज्ञा युधिष्ठिरस्य नाहमेकस्त्रापि भ्रातुर्विपत्तौ प्राणान् धारयामीति। बहुच्छलत्वात् संग्रामस्यानुजनाश माशङ्कमानो यदैव भवते रोचते तदैवासौ सज्जः संधातुम्।

b) Explain with reference to the context. (any two) **[10]**

ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा. (कोणत्याही दोहोंचे)

i) गुरूः खेदं खिन्ने भजति मयि नाद्यापि कुरूषु।

ii) स्वस्था भवन्ति मयि जीवति धार्तराष्ट्राः।

iii) विमोक्ष्ये शस्त्र त्वामहमपि यतः स्वस्ति भवते।

munotes.in

P.T.O.

प्र.2) a) Explain the appropriatance of the title of the Drama Venīsaṁhāra. **[10]**

वेणीसंहार नाटकाच्या शीर्षकाची समर्पकता स्पष्ट करा.

OR/**किंवा**

Critically appreciate the 4th act of Venīsaṁhāra.

वेणीसंहार नाटकाच्या चौथ्या अंकाचे रसग्रहण करा.

b) Fill in the blanks choosing the correct option (any five) **[10]**

उचितं पर्यायं चित्वा रिक्तस्थानानि पूरयत (कान्यपि पञ्च)

(राजन्, बिभ्यन्ति, वन्द्याः, रिपुबलानि, संदिष्टं, अवश्यं, प्रतिविधातव्यं)

i) **अप्रमत्तसंचरणीयानि .... श्रूयन्ते।**

ii) **............. वन्दनीयौ गुरू।**

iii) **आशा बलवती .... ।**

iv) **कालानुरूपं .... ।**

v) **को हि नाम भगवता .... विकल्पयति।**

vi) **फलन्ति काकतालीयं तेभ्यः प्राज्ञा न .... ।**

vii) **............. खलु गुरवः।**

प्र.3) a) Translate into English or Marathi. (any two): **[10]**

इंग्रजीत किंवा मराठीत भाषांतर करा. (कोणत्याही दोहोंचे)

i) **तृष्णालोलविलोचने कलयति प्राचीक्षकोरी गणे मौनं मुञ्चति किञ्च कैरवकुले कामे धनुर्धन्वति।**
माने मानवतीजनस्य सपदि प्रस्थातुकामेऽधुना घातः! किन्नु विषौ विधातुमुचितो धाराधराडम्बरः।।

ii) **याते मय्यचिरान्निदाघमिहिरज्वालाशतैः शुष्कतां**
गन्ता कम्प्रति पान्थसन्ततिरसौ सन्तापमालाकुला
एवं यस्य निरन्तराधिपटलैर्नित्यं वपुः क्षीयते।
धन्यञ्जीवनमस्य मार्गसरसो धिग् वारिधीनाञ्जनुः।।

iii) **अये! जलधिनन्दिनीनयनीरजालम्बन**
ज्वलज्ज्वलनजित्वराभङ्गुरम्।
प्रभातजलजोन्नमद्गरिमगर्वसर्वङ्कषैः
जगत्त्रियरोचनैः शिशिरयाशु माँल्लोचनैः।।

b) Explain with reference to the context. (any two) **[10]**

ससंदर्भ स्पष्टीकरण करा. (कोणत्याही दोहोंचे)

i) **मीनो नु हन्त कतमां गतिमभ्युपैतु।**

ii) **श्रीकृष्णेनि रसायनं रसयरे शून्यैः किमन्यैः श्रमैः।**

iii) **परिमलमयमन्यो बान्धवो गन्धवाहः।**

munotes.in

प्र.4) a) Write an essay on **भ्रमरान्योक्ती** **[10]**

भ्रमरान्योक्तीवर निबंध लिहा.

OR/**किंवा**

Write notes on

i) **बर्बुरान्योक्ती**

ii) **बकुलान्योक्ती**

b) **उचितं पर्यायं वृत्वा रिक्तस्थानानि पूरयत। (कान्यपि पञ्च)** **[10]**

उचित पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा. (कोणत्याही पाच)

(कृतोपकार:, शिव शिव, हरिणा, भविता, घन:, कुटजे, प्रवीण:)

i) .... **हरिणालीषु कथ्यतां कथं पराक्रम: ?**

ii) .... **करेणु परिशेषिता मही।**

iii) **कृत्येन केन भवितासि .... ।**

iv) **तथापि हरते तापं लोकानामुन्नतो .... ।**

v) **हरेद्य द्वारे .... शिवानां कलकल:।**

vi) **नैवान्यो जगति समीरणात् .... ।**

vii) .... **खलु लेनेहातनेहा मधुकरेण कथम् ?**

☯☯☯☯

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P7356

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3029

T.Y. B.A. (Regular)

HINDI (G - 3) (हिंदी सामान्य – 3)

आत्मकथांश, काव्यनाटक तथा लेखन

(2013 Pattern) (3097)

पाठ्यपुस्तके :– i) सृजन संदर्भ और मैं –

संपा. डॉ.पी.व्ही. कोटमे

डॉ. व्ही.एन. भालेराव

ii) एक कंठ विषपायी – दुष्यंत कुमार

समय : 3 घण्टे] *[पूर्णांक : 80*

सूचनाएँ :–

1) सभी प्रश्न अनिवार्य हैं।

2) दाहिनी ओर लिखे अंक प्रश्नों के पूर्णांक हैं।

प्रश्न 1) अ) निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए : **[10]**

i) 'मेरा जीवन' आत्मकथांश के माध्यम से प्रेमचंद जी ने अपने जीवन संघर्ष को किस प्रकार वाणी दी है?

ii) 'शब्दकाया' आत्मकथांश की कथावस्तु पर प्रकाश डालिए।

आ) निम्नलिखित में से किसी एक प्रश्न का उत्तर विस्तार से लिखिए : **[10]**

i) 'एक कंठ विषपायी' काव्य–नाटक की प्रतिकात्मकता स्पष्ट कीजिए।

ii) 'एक कंठ विषपायी' काव्य–नाटक के माध्यम से दुष्यंतकुमार ने युद्ध की भयानकता का चित्रण किस प्रकार किया है?

प्रश्न 2) अ) निम्नलिखित में से किन्हीं दो प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए : **[10]**

i) 'जो कहा नहीं गया' आत्मकथांश का सारांश अपने शब्दों में लिखिए।

ii) 'अपने–अपने पिंजरे' आत्मकथांश में लेखक ने मुंबई का चित्रण कैसे किया है?

iii) हरिवंशराय बच्चन ने कायस्थ पाठशाला का वर्णन कैसे किया है?

iv) 'संतप्त' आत्मकथांश के लेखन सूरजपाल चौहान को सामान्य प्रशासन विभाग में कौन–सा अनुभव आता है?

munotes.in

आ) निम्नलिखित में से किन्हीं <u>तीन</u> प्रश्नों के उत्तर संक्षेप में लिखिए : [15]

i) प्रजापति दक्ष का चरित्र–चित्रण कीजिए ।

ii) सती यज्ञ में आत्मदहन क्यों करती है?

iii) सर्वहत का चरित्र–चित्रण कीजिए ।

iv) सती के मृत्यू का प्रतिशोध भगवान शंकर ने कैसे लिया?

v) 'एक कंठ विषपायी' काव्यनाटक में आधुनिकता बोध स्पष्ट कीजिए ।

प्रश्न 3) निम्नलिखित में से किन्हीं दो अवतरणों की ससंदर्भ व्याख्या कीजिए : [10]

अ) '' लगता है
आपको
सती के जाने का आधात लगा है
पितृ–हृदय की ममता को
धक्का पहुँचा है ।''

आ) '' चाहे न चाहे
किन्तु
शासक को भूलों का उत्तरदायित्व
प्रजा को वहन करना पड़ता है,
उसे गलित मूल्यों का दण्ड भरना पड़ता है ।
और मैं मनुष्य ही नहीं हूँ ।
मैं प्रजा भी हूँ ।''

इ) '' महादेव!
मुझे भले कुछ समझें ।
लेकिन मैं मनस्ताप
आपका समझाता हूँ ।
आपकी मन: स्थिति से
चिन्तित है देवलोक ।''

ई) '' मुझको तो आदेश चाहिए
मैं तो शासक नहीं
प्रजा हूँ
मात्र भृत्य हूँ
इसलिए केवल सुनना मेरा स्वभाव है ।''

munotes.in

प्रश्न *4)* अ) **निम्नलिखित संक्षिप्तियों में से किन्हीं पाँच के हिंदी विस्तारित रूप लिखिए : [10]**

i) B.P.E.

ii) C.B.R.

iii) C.I.A.

iv) D.K.

v) V.C.

vi) L.S.S.

vii) S.F.L.

आ) **निम्नलिखित में से किसी एक विषय पर वृत्तांत लेखन का प्रारूप तैयार कीजिए : [5]**

i) **महाविद्यालय में संपन्न 'क्रीडा महोत्सव' का समाचार पत्र के लिए वृत्तांत लेखन तैयार कीजिए ।**

ii) **'रस्ता सुरक्षा अभियान' का रेडियो के लिए वृत्तांत लेखन कीजिए ।**

प्रश्न *5)* अ) **निम्नलिखित में से किसी एक विषय पर पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए : [5]**

i) **संदीप शर्मा, अवर सचिव, पर्यावरण मंत्रालय, भारत सरकार सभी राज्य सरकारों को 'प्रदूषण मुक्त भारत अभियान' की कार्यवाही के संदर्भ में परिपत्र लिखते हैं ।**

ii) **रमेश नायर, उपसचिव, विधि मंत्रालय, भारत सरकार श्रीमती अनिता पाटील सहायक को विशेष सहायक पद पर नियुक्त करने का कार्यालय आदेश जारी करते हैं ।**

आ) **निम्नलिखित मराठी अथवा अंग्रेजी अनुच्छेद का हिंदी में अनुवाद कीजिए : [5]**

युध्दापासुन पूर्ण पणे मुक्ती मिळविण्यासाठी काही मार्ग निघतो का हे सर्व राष्ट्रांतल्या शहाण्या माणसांनी एकत्र येऊन पाहिले पाहिजे. पहिली आवश्यक गोष्ट म्हणजे राष्ट्रांमध्ये परस्पर सहकार्य असले पाहिजे, सहकार्य हा फार मोठा शब्द झाला, पण त्याचा एकत्र मिळून काम करणे हा अगदी साधा अर्थ आहे. जर राष्ट्रे मित्रां प्रमाणे एकत्र काम करायला शिकले, तर आपापली भांडणे खेळीमेळीने सोडविण्याचा मार्ग लगेच सापडेल. एकमेकांबद्दल मत्सर बाळगण्याऐवजी, संशयग्रस्त रहाण्याऐवजी आणि स्वत:च्या अधिकाराबद्दल अभिमान धरण्याऐवजी त्यांनी एकमेकांशी मित्र भावाने रहायला, वागायला आणि एकमेकांच्या मदतीसाठी तत्पर रहायला पाहिजे.

munotes.in

अथवा

The wiseman of all nations have got together to see if they can find a way of getting rid of war altogether. The first thing that is wanted is Co-operation among all the nations. Co-operation is a big word, but it simply means. Working together. If nations can learn together as friends, they will soon find way of setting their disputes in a friendly way. Instead of being jealous of each other and suspicious and proud of their rights they must learn to be friendly and reasonable and anxious to help each other.

▽▽▽▽

munotes.in

Total No. of Questions : 5

SEAT No. [ ]

P-7357

Total No. of Pages : 4

[5808]-3030
T.Y.B.A.
ARABIC
3147:ARABIC GENERAL - III
(2013-Pattern)

Total Marks : 80] ***[Time : 3.00 Hours***

Instructions to candidates :

1) *Attempt all questions.*
2) *Figures to the right side indicate full marks.*

munotes.in

Q.1) Translate into English or Urdu or Marathi any Two of the following Passages: [16]

(الف) ا لنّحلَةُ حَيوَانٌ صَغيرٌ ـ اَلْهَم/ اللّٰهُ النّحلَةَ دقَّةَ الصَّنعَةِ فِي بِناَءِ بَيتِهَا ـ فَتَجْمَعُ دِيهِ الذَّخَائِرُ. وَلَهَا اَربعُ اَرجُلٍ وَيَدَانِ ، تَجْمَعُ بهَا مِن وَرَق اَلاَ شجارِ ـ وَالزَّهْرِ وَالثّمارِ. الرُّطو باَتِ الدُّهنِيَّةَ اَلّتِىْ تَبنِي بِهَا بَيْتَهاـ وَلَهَا اَرْبَعَةُاَجنِحَةٍ خَفِيفَةٍ حر بيرِيَّةٍ تسبَحُ بِهَا فِي جَوّا لمَّا ءِ. وَلَهَا حُمِئَةٌ حَادّةٌ. كَا نَّهَا شَوكَةٌ تُدَافِعُ بِهاَ عَن لَفنِسهَا. وَتَاْكُلُ مِنَ الثِمّارِ وَ تَمْتَصُّ رَحيقَ الاَزهَاروَ تُخْرِج لَنَا مِنُ بَطَنِهَا عَسلاً حُلوًا لَذيذً ا مُختَلفًا____ اَلوَا نُهُ فِيةِ شِفَاءٌ______ ''

(ب) كُنَّا فِي بَيْتِ عَمِّنَا يومَ الخميس اَلمَاضِي وَحِينَمَا عُدنَا مِن اَلمَسْجِدِ صَبَاحًا وأخذ نَا مَجْلَسَنَا فِي غُرُ فَةٍ وَا سَعَةٍ مِن غُرَفُ البيَتِ، سَمِعْنَا صَوتَ الجَرَس مِن اَلبَابِ، يَرِنُّ بِشِدَّةٍ فَعَرِفَ مَا جِدٌ اَنَّهُ بَالِعُ الصُّحُفِ اَحْضَرَ صَحِيَفَة الصَّبَاح فَفَتَحَ الباب وَاَخذ مِن البَالِع ثَلا ث صُحُفٍ وَعَرَضَهَا عَلَينا ـ فَأَ خَذَ كُلٌّ مّنَّا صَحِفَتَهُ اَلمُختَارَةَ وَ بَدَانَا نَقرَأُ. اَطّلَعِنَا

P.T.O.

عَلیٰ اَخبارٍ مَحلِّیَّةٍ وَاَنبَاءٍ عَالمَییَّةٍ وَحَصلَت لَنا مَعلُومَاتٌ کثیرَةٌ۔
ثُمَّ قالَ لِی مَاجِدٌ: حَظُّنَا سَعِیدٌ ، اَلجَوُّ دَافِعٌ۔ اَلیَومَ وَالسّماءُ صَافِیَةٌ
نَستطیعُ اَن۔ نَخرُجَ بَعدَ سَاعَةٍ لِلنُّزهَةِ فِي المَدِینَةِ ____"

(ج) اَلشَائی شَرابٌ مُنعِشٌ عَمِیُم الا ستِعمَالِ فِي وَقتِ اَلحَاضِرو وَیُضَحُ
هٰذا الشّرَابُ مِن اَوراقِ الشّائي بِوَضعِ اکمَاءِ اَمغاتیٌ عَلَیهَا وَاَصلُ مَو
طِنہِ بِلاَدُ الصَّین۔ فَأ وّلُ ظُهُورِہ کَانَ فِیهَا ثُمَّ انتَشَرَتِ زَراعتُهُ اِلیٰ
خارِجِهَا۔ وَهُوَ اَلآ ن یَنبُتُ فِي الیَابَانِ وَفِی جهاتٍ مِن بِلاد اَلهندکآ
سام وَ سَیلانَ ۔ وَ قَدْ کَانَ فِي بَادِئِ اَمرہ بَرِیًّا ، یَنبُتُ فِي الاَحراشِ
اَشجَارٌ عَالِیَةٌ۔ اَمّاالآن وَقَد عُرِفَت فائدَتُهُ فَبدَا أ لنّاسُ۔ یَهتَمّوُنَ بزِ
راعَةِ وَ یَغرِسُونَهُ فِي لبسَاتینَ خَاصَّةً وَلَیعتَنُونَ بِاَشجارِہ فَلایَترُکُو
نَهَاتطُولُ بَل یُقلِمُّونَهَا وَهِیَ صغیرةٌ لِکیمَا تَلثُرُ اَورَاقُهَا____"

Q.2) A) Explain any One of the following : **[8]**

1) اَلفُرقَانُ 2) اَلبُرُوجُ 3) اَلا لِنفِطَارُ

B) Summarise any two of the following : **[8]**

1) اَخلاقُ المُومن 2) الکُوخ والقصِر 3) جَوامِعُ الکلِمُ

Q.3) A) Explain with reference to the context any four of the following Verses: **[8]**

1) اَلجِدُّ فِي الجَدّوالحرمانُ فِي الکسلِ
فَانُصبُ تُصِبُ عَن قریبٍ غَایَة الاَ مَلُ____

2) وَ الصّبرُ عَلیٰ کُلُّ مَا یَاتِي الزّمَانُ بِہِ
صَبرَ اَلحُسام بَکَفّ اَدّارع اَبطَلَ________

3) وَالسُنشعَرَ لَحِلمُ فِي كُلِّ اَلا مُورِوَلا
تُرِعُ بِبادِزةٍ يَومًا اِلىٰ رَجُلِ ______

4) وَان بُلِيت بشِخصٍ لاخَلاقِ لَهُ
فَكُن كَانّكَ لَمْ لستَمِعُ وَلَمْ يَقلُ ______

5) وَلاَ يَغُرّنّكَ مَنْ تبدَءُوُ وَبشَاشَتُهُ______
مِنهُ اِليكَ فَانِّ اَلسُمَّ فِي العَسَلِ________

6) وَ اِنْ اَرَدْتُ نَجا حًا اَوُ بُلُونح مِنّى
فاكَتُم اُمورَكَ عَن حاَفٍ وَمُنتعَلُ______

7) وَعَوّدْ مَقَالَ الصّدِق لَفِنكَ وَاَرُصنَهُ
تُصَدَّقْ وَلا تَرکُنُ اِلىٰ قَولٍ مُفتَرٍ______

B) Write the short notes on any two of the following: **[8]**

1) اَلحريرِى __
2) اُبو العُتَاهِيةُ __
3) اَلفَرَزْدَقُ __
4) عَالئشة تَيمُور يةُ

Q.4) Define and illustrate any two of the following Grammar : **[16]**

1) اَلحُروفُ المُشَبَّهُ بالِفعِلِ__
2) الاعَدَادُ___
3) اَلتَّشْبِيهُ__
4) الاقتباسُ __

Q.5) A) Translate the following Passage into English: **[8]**

"______تَمْتَازُ مَدِينَةُ مدراس بطَقْسِهَا الْمُعَتدِلُ فَهِىَ لَيستُ شَدِيدَةَ الحَرارَة فِي الصيف َكَبَقِيَّةِ اَلمُرُنُ وَلَيُسَتُ شَديدة اَلبُرُ رَةَ فِي الشَّتَاءِ وَلَتسقُطُ عَليَهَا اَمطَارٌ مَو سَمِيَّةٌ لَتستَقِي اكَحيوانَ يَزِيدُ وَالنّبات. مَدِينَةُ مَدراسُ مَدينتهٌ كبِيَرةٌ. يَزِيدُ عَدَدُ سُكّانِها عَلىٰ ثلاَثَةِ مَلاَيِيُن لَنُمَةً وَ هِىَ عاَصِمَةُ وِلاَ يَةِ " تامل َنا دُو" وَلَتقَعُ فِي الجُنُوبِ عَلىٰ خليج بنغال _____"

(B) Translate the following passage into Arabic : **[8]**

"_______India is my Country. It is rich region. Its land is fertile and good for agriculture. Her fruits are much. Her climate is moderate. Its sky is clear and its resources are abundant. Out country is the biggest democracy in the World. And our Army is among the strongest armies of the World. I am Soldier, a servant of my country. India is a member of the United Nations - Organisations and it plays on important role in all its activities _______"

✔ ✔ ✔ ✔

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7358

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3031
T.Y. B.A. (Regular)
ECONOMICS
Economic Development and Planning
(2013 Pattern) (General Paper - III)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) All questions are compulsory.

2) Figures to the right indicate full marks.

Q1) Answer the following questions in 100 words each (Any four) : **[20]**

a) State the defination of Economic Development and Economic Growth.

b) State the Economic Characteristics of Developing Countries.

c) State the Objectives of Monetary Policy.

d) State the Types of Private Foreign investment.

e) State the Needs of Economic Planing.

f) State Population Explosion Constraints on Development.

munotes.in

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) State the indicators of Economic Development.

b) State the process of Economic Development in Capitalistic Economy according to Karl Mark.

c) Critically analyze Big push Theory.

d) Explain the Role of Foreign capital in Economic Development.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words : **[20]**

a) Critically Examine Adam Smiths Theory of Economic Development.

b) What is Fiscal Policy? Explain the objectives and Instruments of Fiscal Policy.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Balanced Growth Approach.

b) Tide Foreign Aid.

c) Inclusive Growth concept.

d) Scarcity of capital.

e) Socio-Cultural Characteristics of Developing Country.

f) NITI AAYOG.

♣ ♣ ♣

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7358

[5808]-3031
T.Y. B.A. (Regular)
ECONOMICS
Economic Development and Planning
(2013 Pattern) (General Paper - III)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) *संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

munotes.in

प्रश्न *1)* खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) आर्थिक विकास व आर्थिक वृध्दी यांच्या व्याख्या सांगा.

ब) विकसनशील अर्थव्यवस्थेची आर्थिक वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

क) चलनविषयक धोरणाची उद्दिष्टे सांगा.

ड) खाजगी परकिय गुंतवणुकीचे प्रकार सांगा.

इ) आर्थिक नियोजनाची आवश्यकता सांगा.

फ) आर्थिक विकासातील लोकसंख्या विस्फोटाचा अडथळा सांगा.

प्रश्न *2)* खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) आर्थिक विकासाचे निर्देशक सांगा.

ब) कार्ल मार्क्स यांची भांडवलशाही अर्थव्यवस्थेतील आर्थिक विकासाची प्रक्रिया सांगा.

क) प्रबळ चालना सिद्धांताचे टिकात्मक परिक्षण करा.

ड) परकिय भांडवलाची आर्थिक विकासातील भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न *3)* खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 400 शब्दात उत्तर लिहा. **[20]**

अ) ॲडम स्मिथ यांच्या आर्थिक विकास सिद्धांताचे टिकात्मक परिक्षण करा.

ब) राजकोषीय धोरण म्हणजे काय? राजकोषीय धोरणाची उद्दिष्टे व साधने स्पष्ट करा.

प्रश्न ***4)*** थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) संतुलित विकास दृष्टीकोन.

ब) सशर्त विदेशी मदत.

क) सर्वसमावेशक वृध्दी संकल्पना.

ड) भांडवलाची टंचाई.

इ) विकसनशील अर्थव्यवस्थेची सामाजिक सांस्कृतिक वैशिष्ट्ये.

फ) नीती आयोग.

♣ ♣ ♣

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7359

[Total No. of Pages : 8

[5808]-3032
T.Y. B.A. (Regular)
POLITICAL SCIENCE
Political Ideologies (General Paper - III)
(2013 Pattern) (3167)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Attempt any four questions (in 100 words each) : **[20]**

a) Write the meaning and nature of ideology.

b) State principles of fascism.

c) Meaning of democratic socialism.

d) State the theory of class struggle.

e) Nature of feminism.

f) Mahatma Gandhi's concept on truth.

Q2) Attempt any two questions (in 200 words each) : **[20]**

a) Discuss the limitations of Democratic socialism.

b) Write Dialectic Materialism of Karl Marx.

c) Explain progressive and reactionary nationalism.

d) State the thoughts of Mahatma Phule on equality.

Q3) Attempt any one question (in 400 words) : **[20]**

a) Define nationalism and explain the elements of nationalism.

b) State the meaning of satyagraha and state the technique of satyagraha.

P.T.O.

Q4) Write short notes on any four (100 words each) : **[20]**

a) Fabian Socialism

b) End of ideology

c) Feminism and patriarchy

d) Corporate state

e) Dr. Ambedkar's views on Religion

f) Gram Swaraj

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P7359

[5808]-3032
T.Y. B.A. (Regular)
POLITICAL SCIENCE
Political Ideologies (General Paper - III)
(2013 Pattern) (3167)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

munotes.in

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 100 शब्दांत) **[20]**

अ) विचारप्रणालीचा अर्थ आणि स्वरुप लिहा.

ब) फॅसिझमचे तत्वे सांगा.

क) लोकशाही समाजवादाचा अर्थ

ड) वर्ग संघर्ष सिध्दांत सांगा

इ) स्त्रीवादाचे स्वरुप

फ) महात्मा गांधींची सत्य संकल्पना

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 200 शब्दांत) **[20]**

अ) लोकशाही समाजवादाच्या मर्यादाची चर्चा करा.

ब) कार्लमार्क्सचा द्वंद्वात्मक भौतिकवादी सिध्दांत लिहा.

क) प्रागतिक आणि प्रतिगामी राष्ट्रवाद स्पष्ट करा.

ड) महात्मा फूलेंचे समताविषयक विचार सांगा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (400 शब्दांत) **[20]**

अ) राष्ट्रवादाची व्याख्या सांगून राष्ट्रवादाचे घटक स्पष्ट करा.

ब) सत्याग्रहाचा अर्थ सांगून सत्याग्रहाची तंत्रे सांगा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही चार) : **[20]**

अ) फेबियन समाजवाद

ब) विचारप्रणालीचा अंत

क) स्त्रीवाद आणि पितृसत्ता

ड) महामंडळात्मक राज्य

इ) डॉ. आंबेडकरांचे धर्मविषयक विचार

फ) ग्राम स्वराज

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7359

[5808]-3032
T.Y. B.A. (Regular)
POLITICAL SCIENCE
Local Self-Government in Maharashtra (General Paper - III)
(2013 Pattern) (3167)

[Max. Marks : 80

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Attempt any four questions (in 100 words each) : **[20]**

a) Principal P.B. Patil Commitee.

b) Election Reforms.

c) Function of Nagarpanchayat

d) Chief Executive officer of Zilha Parishad.

e) Democratic Decentralization.

f) Women's leadership in Local Self Government.

Q2) Attempt any two questions (in 200 words each) : **[20]**

a) Explain the composition and functions of Panchayat Samiti.

b) Discuss the recommendations of Vasantrao Naik Committee in Local Self-Government.

c) Explain the importance of 74th Constitutional Amendment.

d) Explain the Challenges before Local Self Government.

Q3) Attempt any one question of the following (in 400 words) : **[20]**

a) Explain the composition, powers and functions of Muncipal Corporation.

b) Discuss the composition, powers and functions of Zilha Parishad.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Solutions for financial challenges before Local Self - Government.

b) Role of Leadership in Development.

c) Functions of Gram Sevak.

d) Importance of 73rd Constitutional Amendment.

e) Emerging Pattern of Leadership.

f) Issues of Participation in Local Self - Government.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P7359

[5808]-3032
T.Y. B.A. (Regular)
POLITICAL SCIENCE
Local Self-Government in Maharashtra (General Paper - III)
(2013 Pattern) (3167)
(मराठी रूपांतर)

[एकूण गुण : 80

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) *उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणतेही चार प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 100 शब्दांत) **[20]**

अ) प्राचार्य पी.बी. पाटील समिती.

ब) निवडणुक सुधारणा

क) नगर पंचायतीची कार्य

ड) जिल्हा परिषदेचा मुख्य कार्यकारी अधिकारी

इ) लोकशाही विकेंद्रीकरण

फ) स्थानिक स्वराज्य संस्थांमधील महिला नेतृत्व.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा. (प्रत्येकी 200 शब्दांत) **[20]**

अ) पंचायत समितीची रचना व कार्य स्पष्ट करा.

ब) वसंतराव नाईक समितीच्या शिफारशींची चर्चा करा.

क) 74 व्या घटनादुरूस्तीचे महत्व स्पष्ट करा.

ड) स्थानिक स्वराज्य संस्थेसमोरील आव्हाने स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणताही एक प्रश्न सोडवा. (400 शब्दांत) **[20]**

अ) महानगरपालिकेची रचना, अधिकार व कार्य स्पष्ट करा.

ब) जिल्हा परिषदेची रचना, अधिकार व कार्य यांची चर्चा करा.

munotes.in

प्रश्न 4) **थोडक्यात टीपा लिहा. (कोणत्याही चार) :** **[20]**

अ) **स्थानिक स्वराज्य संस्थांपुढील आर्थिक आव्हानांच्या उपाययोजना**

ब) **विकासात नेतृत्वाची भूमिका**

क) **ग्रामसेवकाची कार्य**

ड) 73 **व्या घटनादुरुस्तीचे महत्व**

इ) **नेतृत्वाच्या उदयाची प्रारूपे**

फ) **स्थानिक स्वराज्य संस्थेतील सहभागाचा मुद्दा**

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7360

[Total No. of Pages : 2

[5808]-3033

T.Y. B.A.

HISTORY

History of the World in 20th Century (1914 - 1992)

(2013 Pattern) (General Paper - III) (Regular) (3177)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Answer the following questions in 100 words each. (any four) **[20]**

a) Explain the concept 'Dictatorship'.

b) Explain the concept 'Cold war'.

c) State any two causes of great depression.

d) Write the work of assembly of the UNO.

e) What is meant by 'star war'?

f) State the main stages of disintegration of U.S.S.R.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Write the principles of Nazism.

b) State the political and social background of Russian Revolution.

c) Write the causes of world war II.

d) Give an account of the rise of Russia as a world power.

Q3) Answer the following questions in 400 words each. (any one). **[20]**

a) Discuss the reforms introduced by Kemal Pasha in Turkey.

b) Take a Review of Non – alignment movement.

Q4) Write short notes (any four). **[20]**

a) League of Nation.

b) Lenin.

c) Nature of Great Depression.

d) Glasnost.

e) OPEC

f) Terrorism.

⌘⌘⌘

P.T.O.

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7360

[5808]-3033
T.Y. B.A.
HISTORY
History of the World in 20th Century (1914 - 1992)
(2013 Pattern) (General Paper - III) (Regular) (3177)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] [एकूण गुण : 80

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्र.1) पुढील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) 'हुकूमशाही' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
ब) 'शीतयुद्ध' ही संकल्पना स्पष्ट करा.
क) आर्थिक महामंदीची कोणतेही दोन कारणे सांगा.
ड) संयुक्त राष्ट्रसंघाच्या महासभेची कामे लिहा.
इ) स्टार वॉर म्हणजे काय?
फ) सोव्हिएत रशियाच्या विघटनाचे मुख्य टप्पे सांगा.

प्र.2) पुढील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) नाझीवादाचे तत्वज्ञान लिहा.
ब) रशियन राज्यक्रांतीची राजकीय व सामाजिक पार्श्वभूमी सांगा.
क) दुसऱ्या महायुद्धाची कारणे लिहा.
ड) एक जागतिक सत्ता म्हणून रशियाच्या उदयाचा वृत्तांत द्या.

प्र.3) पुढीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) तर्कस्थानात केमाल पाशाने केलेल्या सुधारणांची चर्चा करा.
ब) अलिप्ततावादी चळवळीचा आढावा घ्या.

प्र.4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) राष्ट्रसंघ
ब) लेनिन
क) आर्थिक महामंदीचे स्वरूप
ड) ग्लासनोस्त
इ) ओपेक
फ) दहशतवाद

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7361

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3034
T.Y. B.A. (Regular)
PUBLIC ADMINISTRATION
G 3 : Institutions & Issues in Indian Administration
(2013 Pattern) (3447)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) Explain meaning & significance of Public Finance.

b) State the features of Civil Services.

c) State the functions of State Reserve Police.

d) Explain the concept of Globalisation.

e) State the nature of reservation policy.

f) State meaning of voluntary agencies.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Explain the meaning & significance of Governance.

b) Explain the importance & functions of Voluntary Agencies.

c) Explain the functions of Union Public Service Commission.

d) State the functions of National Human Rights Commission.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words : **[20]**

a) Explain the budgetary process in India.

b) Explain the impact of liberalisation & globalisation on India.

P.T.O.

Q4) Write Short Notes on (any four) : **[20]**

a) Administrative Staff College, Hyderabad.

b) Estimate Committee.

c) Department of Law Affairs.

d) Social Justice.

e) Lokpal & Lokayukta.

f) Control over Finance.

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7361

[5808]-3034

T.Y. B.A. (Regular)

PUBLIC ADMINISTRATION

G 3 : Institutions & Issues in Indian Administration

(2013 Pattern) (3447)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.*
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) सार्वजनिक वित्तचा अर्थ व महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) सनदी सेवेची वैशिष्ट्ये सांगा.

क) राज्य राखीव पोलिस दलाची कार्ये सांगा.

ड) जागतिकीकरण संकल्पना स्पष्ट करा.

इ) आरक्षण धोरणाचे स्वरूप सांगा.

फ) स्वयंसेवी अभिकरणांचा अर्थ सांगा.

munotes.in

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) सुशासनाचा अर्थ व महत्त्व स्पष्ट करा.

ब) स्वयंसेवी अभिकरणे/संघटनेचे महत्त्व व कार्ये स्पष्ट करा.

क) संघलोकसेवा आयोगाची कार्ये स्पष्ट करा.

ड) राष्ट्रीय मानव अधिकार आयोगाची कार्ये सांगा.

P.T.O.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. **[20]**

अ) भारतातील अर्थसंकल्पाची प्रक्रिया स्पष्ट करा.

ब) उदारीकरण व जागतिकीकरणाचे भारतावरील परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) प्रशासकीय स्टाफ कॉलेज, हैदराबाद.

ब) अंदाज समिती.

क) विधी मामलेचा विभाग.

ड) सामाजिक न्याय.

इ) लोकपाल व लोकायुक्त.

फ) वित्त वर नियंत्रण.

munotes.in

❄ ❄ ❄

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7362

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3035

T.Y. B.A.

GEOGRAPHY (General Paper)

3207 : Regional Geography of India

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Use of map stencils is allowed.***
4) ***Draw neat diagrams wherever necessary.***

munotes.in

Q1) Answer in about 20 words each (any Ten) **[20]**

i) How many states and union territories are there in India?

ii) What is the total area of India?

iii) Name the highest mountain peak in India.

iv) What does 'Tarai' mean?

v) Which three river courses confluence to make the Ganga river?

vi) Name any two tributaries of the river Krishna.

vii) Name the place in India which receives highest rainfall.

viii) Write the types of Monsoon winds based on directions.

ix) Name the major nutrients in soil.

x) Write any two reasons for soil erosion.

xi) Name the two types of minerals.

xii) Write the types of coal based on the carbon content.

xiii) What is blue revolution?

xiv) Write any two advantages of tissue culture.

xv) Write any two objectives of regional planning.

P.T.O.

Q2) Answer in about 50 words each (any two) : **[10]**

a) Historical background of India.

b) Characteristic of Indian Climate.

c) Energy crisis in India.

d) Objectives of Regional Planning.

Q3) Answer in about 150 words each (any two) : **[20]**

a) Explain the relation of India with its neighbouring countries.

b) Explain the factors affecting Indian Climate.

c) Write a detailed note on energy resources in India.

d) Explain the regional development in Maharashtra.

Q4) Answer in about 300 words each (any two) : **[30]**

a) Give the physiographic divisions of India and discuss the northern mountain ranges in detail.

b) Elaborate the Himalayan rivers.

c) Explain the problems and solutions associated with deforestation.

d) Explain the reasons and solutions regarding the productivity of Indian Agriculture.

▽▽▽▽

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7362

[5808]-3035

T.Y. B.A.

GEOGRAPHY (General Paper)

3207 : Regional Geography of India

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) *उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *आवश्यक तेथे आकृत्या व आराखडे काढा.*
4) *नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.*

प्रश्न 1) प्रत्येकी सुमारे 20 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा) **[20]**

i) भारतात एकूण किती घटक राज्य व केंद्रशासित प्रदेश आहेत.

ii) भारताचे एकूण क्षेत्रफळ किती आहे?

iii) भारतातील सर्वांत उंच शिखर कोणते?

iv) तराई म्हणजे काय?

v) कोणत्या तीन प्रवाहाची मिळून गंगा नदीची निर्मिती होते?

vi) कृष्णा नदीच्या कोणत्याही दोन उपनदया लिहा.

vii) भारतातील सर्वाधीक पर्जन्याचे ठिकाण कोणते?

viii) भारतातील दिशांवरून मोसमी वाऱ्यांचे प्रकार लिहा.

ix) मृदेमधील प्रमुख अन्नघटक कोणते?

x) मृदा धुपेचे कोणतेही दोन कारणे सांगा.

xi) खनिजांचे दोन प्रकार सांगा.

xii) दगडी कोळशाचे त्यातील कार्बनच्या प्रमाणानुसार प्रकार सांगा.

xiii) निलक्रांती म्हणजे काय?

xiv) उती संर्वधनाचे कोणतेही दोन फायदे लिहा.

xv) प्रादेशिक नियोजनाची दोन उद्दिष्टे लिहा.

P.T.O.

munotes.in

प्रश्न 2) प्रत्येकी सुमारे 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

अ) भारताची ऐतिहासिक पार्श्वभुमी

ब) भारतीय हवामानाची वैशिष्टे

क) भारतातील उर्जा संकट

ड) प्रादेशिक नियोजनाची उद्दिष्टे

प्रश्न 3) प्रत्येकी सुमारे 150 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) भारताचे शेजारील देशांशी असणारे सहसंबध स्पष्ट करा.

ब) भारतीय हवामानावर परिणाम करणारे घटक स्पष्ट करा.

क) भारतातील उर्जासाधनांचा वृत्तांत लिहा.

ड) महाराष्ट्रातील प्रादेशिक विकास स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) प्रत्येकी सुमारे 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[30]**

अ) भारताचे प्रमुख प्राकृतिक विभाग सांगून उत्तरेकडील पर्वतीय प्रदेश सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) हिमालयीन नद्या स्पष्ट करा.

क) वृक्षतोडीमुळे निर्माण होणाऱ्या समस्या व उपाययोजना स्पष्ट करा.

ड) भारतीय शेतीची उत्पादकता कमी असण्याची कारणे व उपाययोजना स्पष्ट करा.

▽▽▽▽

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P8382

[Total No. of Pages : 2

[5808]-3035
T.Y. B.A.
GEOGRAPHY (General Paper)
3207 : Human Geography

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :
1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.
3) आवश्यक तेथे सुबक आकृत्या काढा.
4) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास परवानगी आहे.

प्रश्न 1) प्रत्येकी सुमारे 20 शब्दांपर्यत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दहा) **[20]**

i) मानवी भूगोल म्हणजे काय?

ii) मानववादी अभ्यास पद्धती म्हणजे काय?

iii) निश्चयवादाची व्याख्या सांगा.

iv) आधुनिक कालखंडातील कोणत्याही दोन भूगोलकारांची नावे लिहा.

v) मानवी वंशाचे कोणतेही दोन प्रमुख प्रकार लिहा.

vi) वंश उत्क्रांतीचा सिद्धांत कोणी मांडला?

vii) पिग्मी लोकांच्या कोणत्याही दोन आर्थिक क्रिया लिहा.

viii) भिल्ल लोकांच्या कोणत्याही दोन हत्यारांची नावे सागा.

ix) महाराष्ट्रातील दोन प्रमुख आदिवासी जमातींची नावे लिहा.

x) इस्लाम धर्माचे संस्थापक कोण?

xi) आशियामधील दोन भाषाकुळं लिहा.

xii) बुद्धीवहन म्हणजे काय?

xiii) लोकसंख्या विस्फोट म्हणजे काय?

xiv) पुराचे दोन परिणाम लिहा.

xv) जन्मदर म्हणजे काय?

P.T.O.

प्रश्न 2) प्रत्येकी 50 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[10]**

अ) थांबा व जा निसर्गवाद.

ब) मानवीवंशाचे मापदंड.

क) धर्म आणि राष्ट्रीय एकात्मता.

ड) लोकसंख्या – एक साधनसंपदा.

प्रश्न 3) प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) आधुनिक कालखंडातील मानवी भूगोलाचे वर्णन करा.

ब) मानवी उत्कांतीचे टप्पे स्पष्ट करा.

क) हिंदू धर्मांचे वर्णन करा.

ड) लोकसंख्यावाढीचे जलसाधनसंपत्तीवरील प्रतिकुल परिणाम स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) प्रत्येकी 300 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[30]**

अ) मानवी भूगोल म्हणजे काय? मानवी भूगोलाचे स्वरूप व व्याप्ती स्पष्ट करा.

ब) एस्किमोंच्या जीवनावर भौगोलिक वृत्तांत लिहा.

क) गोंड जमातीचे आर्थिक, सामाजिक व सांस्कृतिक जीवन सविस्तर स्पष्ट करा.

ड) स्थलांतराची व्याख्या सांगून स्थलांतराचे परिणाम सविस्तर स्पष्ट करा.

▽▽▽▽

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P7363

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3036

T.Y. B.A. (Regular)

PSYCHOLOGY (General Paper - III)

3227 : Industrial and Organizational (I/O) Psychology

(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (Any Four) : **[20]**

a) Write the future of Industrial and organizational psychology.

b) Explain the concept job profile.

c) Describe the graphic rating scales of appraisal rating system.

d) Explain job satisfaction as a job attitude.

e) Explain the nature of organizational development.

f) Write the factors of organizational change.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (Any Two) : **[20]**

a) Explain the functions of Industrial Psychology.

b) Write the psychological principles in training.

c) Describe the person - machine system.

d) Explain the measuring techniques of job satisfaction.

Q3) Answer the following questions in 400 words (Any one) : **[20]**

a) What is work motivation? Explain McClelland and Herzberg need theory of work motivation.

b) Explain the nature of leadership. Discuss the specific leadership skills in detail.

P.T.O.

Q4) Write Short Notes on (Any Four) : **[20]**

a) The history of Industrial and Organizational (I/O) psychology.

b) Bio data.

c) 360 degree evaluation.

d) Seniority.

e) Work space design.

f) Ethics : Challenges to organizational behavior.

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P7363

[5808]-3036
T.Y. B.A. (Regular)
PSYCHOLOGY (General Paper - III)
3227 : Industrial and Organizational (I/O) Psychology
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : 1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) *उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *संदर्भासाठी मुळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा : **[20]**

अ) औद्योगिक व संघटनात्मक मानसशास्त्राचा भविष्यकाळ लिहा.

ब) कार्य वर्णन संकल्पना स्पष्ट करा.

क) मूल्यांकन पदनिश्चयन प्रणालीच्या आलेखात्मक पदनिश्चयन श्रेणी पद्धतीचे वर्णन करा.

ड) कार्य समाधान एक कार्य अभिवृत्ती स्पष्ट करा.

इ) संघटनात्मक विकासाचे स्वरूप स्पष्ट करा.

फ) संघटनात्मक बदलाचे घटक लिहा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा : **[20]**

अ) औद्योगिक मानसशास्त्राची कार्य स्पष्ट करा.

ब) कर्मचारी प्रशिक्षणातील मानसशास्त्रीय तत्वे लिहा.

क) मानव–यंत्र प्रणालीचे वर्णन करा.

ड) कार्य समाधानाची मापन तंत्रे स्पष्ट करा.

munotes.in

प्रश्न 3) **खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 400 शब्दांत उत्तर लिहा.** **[20]**

अ) कार्य प्रेरणा म्हणजे काय? मॅकलेलॅन्ड आणि हर्झबर्गचा कार्यप्रेरणा विषयक गरज सिद्धांत स्पष्ट करा.

ब) नेतृत्वाचे स्वरूप स्पष्ट करा. नेतृत्वाच्या विशेषीकृत कौशल्यांची सविस्तर चर्चा करा.

प्रश्न 4) **थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)** **[20]**

अ) औद्योगिक व संघटनात्मक मानसशास्त्राचा इतिहास.

ब) जीवन विषयक सूची (Bio-data)

क) 360 अंशिय मूल्यांकन

ड) सेवाजेष्ठता.

इ) कार्य अवकाश आराखडा.

फ) नीतीमूल्ये : संघटनात्मक वर्तनापूढील आव्हान

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P8383

[Total No. of Pages : 12

[5808]-3037
T.Y. B.A.
3277 : DEFENCE & STRATEGIC STUDIES
D.S. G-3(A) : India's National Security
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) State the Nuclear agreement between India and USA.

b) Explain the concept of terrorism.

c) What are the objectives of Nuclear Policy.

d) State any five principles of the Indian Foreign Policy.

e) What are the objectives of Defence Policy?

f) State the strategic importance of Indian Ocean.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Describe the India’s role in SAARC.

b) Explain the India’s Defence policy.

c) State the meaning and concept of National Security.

d) Explain the causes and measures of insurgency.

Q3) Answer the following questions in 400 words each (any one) : **[20]**

a) Explain the Indo - Pak relations with special reference to the 'Kashmir issue'.

b) State the determinants of Foreign Policy of India.

P.T.O.

Q4) Write short notes (any four) : **[20]**

a) Nuclear Test, 1974

b) Achievement of SAARC

c) MacMohan Line

d) Importance of National Security

e) India's Naval Strategy

f) Objectives of Indian Foreign Policy

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P8383

[5808]-3037
T.Y. B.A.
3277 : DEFENCE & STRATEGIC STUDIES
D.S. G-3(A) : India's National Security
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) भारत – अमेरिका आण्विक करार सांगा.

ब) दहशतवादाची संकल्पना स्पष्ट करा.

क) आण्विक धोरणाची उद्दिष्टे कोणती?

ड) भारतीय परराष्ट्रीय धोरणाची कोणतीही पाच तत्त्वे स्पष्ट करा.

इ) संरक्षण धोरणाची उद्दिष्टे कोणती?

फ) हिंदी महासागराचे सामरिक महत्त्व सांगा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) भारताची सार्कमधील भूमिका विशद करा.

ब) भारताचे संरक्षण धोरण स्पष्ट करा.

क) राष्ट्रीय सुरक्षेचा अर्थ आणि संकल्पना सांगा.

ड) विप्लवाची कारणे आणि उपाय स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तर 400 शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) **[20]**

अ) काश्मीर प्रश्नाचा संदर्भ देऊन भारत – पाक संबंध स्पष्ट करा.

ब) भारताच्या परराष्ट्रीय धोरणाचे घटक सांगा.

munotes.in

प्रश्न 4) **थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)** **[20]**

अ) 1974 ची आण्विक चाचणी

ब) सार्कची प्रगती

क) मॅकमोहनरेषा

ड) राष्ट्रीय सुरक्षेचे महत्तव

इ) भारताचे सागरी डावपेच

फ) भारतीय परराष्ट्रीय धोरणाची उद्दिष्टे

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P8383

[5808]-3037
T.Y. B.A.
3277 : DEFENCE & STRATEGIC STUDIES
D.S. G-3(B) : India and South Asia
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) Explain area of co-operation between India and Maldives.

b) Indian Ocean is a peaceful zone. Explain.

c) Write the causes of 1965 war.

d) India's military capability. Explain.

e) Write the present status in India and Nepal Friendship.

f) Explain the achievements of SAARC.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Explain the ethnic problem in Sri Lanka

b) State the importance of Geo-politics.

c) Explain the Strategic Importance of Nepal.

d) Describe India's role in Bhutan development.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words : **[20]**

a) Describe India's role in the Independence of Bangladesh.

b) Kashmir issue is a crucial issue in India-Pakistan relations'. Explain.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Tin Bigha Corridor

b) Pakistan Military Capability

c) Maritime Security

d) India’s Indian ocean Policy

e) IPKF (Indian Peace Kipping Force)

f) Chakma Refugees

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P8383

[5808]-3037
T.Y. B.A.
3277 : DEFENCE & STRATEGIC STUDIES
D.S. G-3(B) : India and South Asia
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.*
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दांत लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) भारत आणि मालदिवमधील सहकार्याचे क्षेत्र स्पष्ट करा.

ब) हिंदी महासागर हे एक शांतता क्षेत्र स्पष्ट करा.

क) 1965 च्या युद्धाची कारणे लिहा.

ड) भारताची लष्करी क्षमता स्पष्ट करा.

इ) भारत आणि नेपाळमधील सदयास्थितीतील मैत्री संबंध लिहा.

फ) सार्कची यशस्विता स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) श्रीलंकेतील वांशिक समस्या स्पष्ट करा.

ब) भूराजनितीचे महत्त्व सांगा.

क) नेपाळचे सामरिक महत्त्व स्पष्ट करा.

ड) भूतानच्या विकासातील भारताच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा. (कोणताही एक) **[20]**

अ) बांगलादेश स्वातंत्र्यातील भारताच्या भूमिकेचे वर्णन करा.

ब) भारत – पाकिस्तान संबंधात काश्मीर प्रश्न ही एक कठीण समस्या आहे स्पष्ट करा.

P.T.O.

munotes.in

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) तीन बिघा जमिन

ब) पाकिस्तानची लष्करी क्षमता

क) सागरी सुरक्षा

ड) भारताचे हिंदी महासागर विषयक धोरण

इ) आय.पी.के.एफ. (भारतीय शांती सेना)

फ) चकमा निर्वासित

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

P8383

[5808]-3037
T.Y. B.A.
3277 : DEFENCE & STRATEGIC STUDIES
D.S. G-3(C) : Contemporary Warfare
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) What are the psychological Causes of war?

b) Explain the Concept of Conventional Warfare.

c) What is Revolutionary war?

d) State the factors affecting on the Chemical War.

e) State the importance of Propaganda during wartime.

f) What are the Objectives of Economic Warfare?

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Explain the evolution of Conventional warfare.

b) State the Characteristics of Guerrilla warfare.

c) Describe the Nature of Chemical Warfare.

d) Explain the Scope of Electronics Warfare.

Q3) Answer the following questions in 400 words each (any one) : **[20]**

a) What are the Principles of war? Explain any three of them.

b) What is Economic Warfare? Explain it's Means and Methods.

Q4) Write Short Notes on (any Four) : **[20]**

a) Total War

b) Guerilla Warfare

c) Nature of Insurgency

d) Objectives of Psychological Warfare

e) Biological Warfare

f) Means of Cyber Warfare

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P8383

[5808]-3037
T.Y. B.A.
3277 : DEFENCE & STRATEGIC STUDIES
D.S. G-3(C) : Contemporary Warfare
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : *1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.*
2) उजवीकडील अंक प्रश्नाचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) युद्धाची मानसशास्त्रीय कारणे कोणती?

ब) पारंपारिक युद्धाची संकल्पना स्पष्ट करा.

क) क्रांतीकारी युद्ध म्हणजे काय?

ड) रासायनिक युद्धावर परिणाम करणारे घटक सांगा.

इ) प्रचाराचे युद्धकाळातील महत्व सांगा.

फ) आर्थिक युद्धपद्धतीची उद्दिष्टे कोणती?

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) पारंपारिक युद्धपद्धतीची उत्क्रांती स्पष्ट करा.

ब) गनिमी युद्धपद्धतीची वैशिष्ट्ये सांगा.

क) रासायनिक युद्धपद्धतीच्या स्वरूपाचे वर्णन करा.

ड) इलेक्ट्रॉनिक्स युद्धपद्धतीची व्याप्ती स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांचे उत्तर 400 शब्दात लिहा. (कोणताही एक) **[20]**

अ) युद्धाची तत्वे कोणती? त्यापैकी कोणतीही तीन तत्वे स्पष्ट करा.

ब) आर्थिक युद्धपद्धती म्हणजे काय? त्याची साधने आणि पद्धती स्पष्ट करा.

munotes.in

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) सर्वकष युद्ध

ब) गनिमी युद्धपद्धत

क) विप्लवाचे स्वरूप

ड) मानसशास्त्रीय युद्धपद्धतीची उद्दिष्टे

इ) जैविक युद्धपद्धत

फ) सायबर युद्धपद्धतीची साधने

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P8384

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3038
T.Y. B.A.
MATHEMATICAL STATISTICS (General)
(Statistical Inference)
(2013 Pattern) (3327)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***
3) ***Use of statistical tables and calculator is allowed.***
4) ***Symbols and abbreviations have their usual meaning.***

munotes.in

Q1) Attempt each of the following : **[1 Mark Each]**

a) State whether each of the following statements is true or false :

i) The choice of one tailed or two tailed test depends on the null hypothesis.

ii) M.L.E. is a function of sufficient statistic.

iii) In SPRT sample size is a random variable.

iv) MVBUE is unique if it exists.

b) Choose correct alternative in the following : **[1 Mark Each]**

i) Let $X \rightarrow N(\mu, \sigma^2)$ distribution to test $H_0 : \mu = \mu_0$ against $H_1 : \mu > \mu_0$, the best critical region is of the form

1) $\sum x^2 > c$

2) $\overline{x} > c$

3) $\overline{x} < c$

4) $\sum (x - \overline{x})^2 > c$

where c is a constant.

P.T.O.

ii) The Power of a test is

1) Probability of rejecting H_0 when H_0 is true

2) Probability of accepting H_0 when H_0 is false

3) Probability of rejecting H_0 when H_0 is false

4) Probability of rejecting H_1 when H_0 is false

iii) If a random sample of size n is taken from $U(0,\theta)$ then m.l.e. of θ is

1) $X_{(1)}$

2) $X_{(n)}$

3) $\bar{X}$

4) $\dfrac{X_{(1)}+X_{(n)}}{z}$

iv) If T is consistent estimator of θ then $\phi(T)$ is consistent estimator of $\phi(\theta)$ if ϕ is

1) Linear and continuous function

2) Continuous but not linear

3) Linear function

4) Continuous function

c) Answer in brief : **[2 Marks Each]**

i) Explain method of moment for estimation of parameter.

ii) Explain relative efficiency of an estimator T_1 w.r.t. T_2.

iii) Explain empirical distribution function $S_n(x)$.

iv) Define Wald's SPRT of strength (α,β).

Q2) Attempt any four of the following : **[4 × 4 = 16]**

a) Explain the following terms related to interval estimation :

i) Notion of interval estimation.

ii) Confidence interval.

munotes.in

b) Describe briefly the method of moments to obtain estimators of parameters. Hence obtain moment estimator of θ for exponential distribution with mean θ.

c) If $X_1, X_2, ..., X_n$ is a random sample from Laplace $(\mu,\lambda), \lambda$ known then find the M.L.E. of μ.

d) Define Fisher's information function. If $X \sim P(\lambda)$, find the Fisher information function $I(\lambda)$.

e) Define minimum variance bound unbiased estimator (MVBUE) of $\phi(\theta)$. Prove that MVBUE IS M.L.E.

f) Explain the concept of sufficiency. Prove that, if T is sufficient for θ then T is also sufficient for $\phi(\theta)$.

Q3) Attempt any four of the following : **[4 × 4 = 16]**

a) Define an unbiased estimator and biased estimator. Prove that, if T is an unbiased estimator of θ, then $\phi(T)$ is unbiased estimator of $\phi(\theta)$ provided $\phi(\cdot)$ is a linear function.

b) State and Prove Chebychev's inequality.

c) Explain empirical distribution function $S_n(x)$. State the properties of $S_n(x)$ as an estimator of $F(\cdot)$.

d) If $X_1, X_2, ..., X_n$ is a random sample from $N(\mu,\sigma^2)$ distribution, μ known then state the pivotal for interval estimation of σ^2 and hence construct a $(1-\alpha)$ 100% confidence interval for σ^2.

e) If $X_1, X_2, ..., X_n$ is a random sample from Bernoulli distribution with parameter p, find the sufficient statistic of p.

f) Show that there exists an infinite number of unbiased estimators of the parameter λ of Poisson distribution.

munotes.in

Q4) Attempt any two of the following : **[2 × 8 = 16]**

a) Construct UMP test of level of significance α for testing $H_0 : \theta = \theta_0$ against $H_1 : \theta > \theta_0$ where θ is the mean of exponential distribution based on a random sample of size *n* drawn form it.

b) Notion of likelihood ratio test (LRT). Construct LRT of level of significance α for testing $H_0 : \mu = \mu_0$ against $H_1 : \mu \neq \mu_0$ where μ is the mean of $N(\mu, \sigma^2)$ distribution where σ^2 is unknown.

c) Construct SPRT of strength (α, β) for testing $H_0 : \theta = 4$ against $H_1 : \theta = 3$ if $f(x, \theta) = \theta e^{-\theta x}, x \geq 0, \theta > 0$ where, $\alpha = \beta = 0.01$.

d) Write a note on Sign test and Wilcoxon signed rank test.

Q5) Attempt any one of the following :

a) i) Can the following random sample 12, 14, 15, 18, 19 of marks obtained by 5 students be regarded as drawn from U (10, 20), test at 5% level of significance. **[8]**

ii) State and Prove Cramer-Rao inequality. **[8]**

b) i) Explain run test for two-sample problem. **[4]**

ii) Following is a random sample drawn from the continuous population in the order in which the observations are made :

75, 56, 44, 89, 95, 23, 32, 84, 77, 71, 88, 41

Test the hypothesis of randomness of the sample. Use 5% l.o.s. **[4]**

iii) A random sample of size 25 drawn from $N(\mu, \sigma^2)$ distribution : **[8]**

1) Find MP test of size 0.05 to test $H_0 : \sigma = 4$ against $H_1 : \sigma = 6$.

2) Is this Uniformly Most Powerful (UMP) if $H_1 : \sigma > 6$? Plot the power curve taking values of σ as 6.1, 6.3, 6.5, 6.8 and 7.0.

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P8394

[Total No. of Pages : 2

[5808]-3039
T.Y. B.A.
ENGLISH (General Paper)
3287 : Linguistics in English
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] ***[Max. Marks : 80***

Text : ***Linguistics in English.***

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

munotes.in

Q1) Attempt **any two** of the following in about 100 words each : **[16]**

a) Explain speech act with its type.

b) Explain complements and adverbials as parts of a clause.

c) Give functional Classification of Sentences.

d) Explain with example Subject-verb concord.

Q2) Attempt **any two** of the following in about 100 words each : **[16]**

a) What is syntax?

b) Give the structural classification of sentences.

c) Explain the direct and indirect speech act with suitable examples.

d) Explain the different functions of speech act.

Q3) Attempt any two of the following in about 100 words each : **[16]**

a) What is Semantics? Explain its scope.

b) Explain the difference between synonymy and antonymy.

c) What is the difference between denotative and connotative Meanings? Illustrate.

d) Write a note on homophony and homography.

P.T.O.

Q4) Attempt **any two** of the following in about 100 words each : **[16]**

a) Explain Searle's typology.

b) Write a note on Polysemy.

c) Explain metonymy with suitable examples.

d) Discuss any two maxims of co-operative principle with suitable examples.

Q5) Attempt **any two** of the following in about 100 words each : **[16]**

a) Write a detailed note on Maxims of Co-operative principle.

b) Explain locutionary, illocutionary and perlocutional speech acts with suitable examples.

c) Discuss any two maxims of politeness principle.

d) Write a detailed note on direct and indirect speech acts.

□□□

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P8385

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3040
T.Y. B.A.
EDUCATION (General Paper - III)
(2013 Pattern) (3307)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

munotes.in

Q1) **Answer the following questions in 100 words each (Any Four) : [20]**

a) Write the role of school to develop personality.

b) Explain the need of school counselling.

c) Explain the educational importance of sensation.

d) Write the importance of ICT in education evaluation.

e) Write the functions of District Education Officer.

f) Explain the role of school to developmental health.

Q2) **Answer the following questions in 200 words each (Any Two) : [20]**

a) Explain the importance of ICT in education.

b) Explain the need of educational guidance.

c) What is individual differences? Explain educational importance of individual differences.

d) What is creativity? Explain educational importance of creativity.

Q3) **Answer any one question in 400 words : [20]**

a) Explain meaning, nature, merits and limitations of project method.

b) Explain the challenges before higher education with appropriate examples.

P.T.O.

Q4) **Write short notes in 50 words each (any four) :** **[20]**

a) Importance of Action Research in education.

b) Need of vocational guidance.

c) Role of School to maintain mental stress.

d) Importance of ICT in education management.

e) Concept of education management.

f) Causes of mental conflicts.

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P8385

[5808]-3040
T.Y. B.A.
EDUCATION (General Paper - III)
(2013 Pattern) (3307)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) *उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*

---

munotes.in

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा (कोणतेही चार) : **[20]**

अ) व्यक्तिमत्व विकसनात शाळेची भूमिका लिहा.

ब) शालेय समूपडेशनाची गरज स्पष्ट करा.

क) संवेदनेचे शैक्षणिक महत्व स्पष्ट करा.

ड) शैक्षणिक मूल्यमापनात माहिती व संप्रेषण तंत्रज्ञानाचे महत्व लिहा.

इ) जिल्हा शिक्षणाधिकाऱ्यांची कार्ये लिहा.

फ) मानसिक आरोग्य विकसनात शाळेची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन) : **[20]**

अ) शिक्षणात माहिती व संप्रेषण तंत्रज्ञानाचे महत्व स्पष्ट करा.

ब) शैक्षणिक मार्गदर्शनाची गरज स्पष्ट करा.

क) व्यक्तिभेद म्हणजे काय? व्यक्तिभेदाचे शैक्षणिक महत्व स्पष्ट करा.

ड) सर्जनशीलता म्हणजे काय? सर्जनशीलतेचे शैक्षणिक महत्व स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दांत लिहा : **[20]**

अ) प्रकल्प पध्दतीचा अर्थ, स्वरुप, गुण व मर्यादा सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) उच्च शिक्षणासमोरील आव्हाने सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) प्रत्येकी 50 शब्दांत टीपा लिहा (कोणत्याही चार) : **[20]**

अ) शिक्षणात कृती संशोधनाचे महत्व

ब) व्यवसायिक मार्गदर्शनाची गरज

क) मानसिक तणाव व्यवस्थापनात शाळेची भूमिका

ड) शैक्षणिक व्यवस्थापनात माहिती व संप्रेषण तंत्रज्ञानाचे महत्व

इ) शैक्षणिक व्यवस्थापनाची संकल्पना

फ) मानसिक संघर्षाची कारणे

⌘⌘⌘

munotes.in

Total No. of Questions : 5]

SEAT No. :

P8386

[Total No. of Pages : 3

[5808]-3041
T.Y. B.A.
MATHEMATICS
MG-3: Group Theory and Ring Theory
(2013 Pattern) (3347)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) ***All questions are compulsory.***
2) ***Figures to the right indicate full marks.***

munotes.in

Q1) Attempt **any eight** of the following : **[16]**

a) Define cyclic group. Is every cyclic group abelian?

b) Prove that inverse in a group is unique.

c) Show that the set of all 2×2 matrices with real entries is a non-abelian group with respect to Matrix multiplication.

d) Define simple group. Is $\mathbb{Z}_6$ simple?

e) Define normal subgroup of a group G.

f) Define maximal ideal. Give an example of a maximal ideal in $\mathbb{Z}$.

g) If R is a ring with additive identity O, then show that $a(-b) = -ab$ for all $a, b \in R$.

h) Is the polynomial $3x-4$ irreducible in $\mathbb{Q}[x]$? Justify.

i) Define multiplicative norm N on an integral domain D.

j) Define Principal ideal domain. Is $\mathbb{Z}$ a principal ideal domain?

P.T.O.

Q2) A) Attempt **any one** of the following : **[6]**

a) State and prove Lagrange's theorem for finite groups.

b) Show that every permutation in S_n can be expressed as a product of disjoint cycles.

B) Attempt **any two** of the following : **[10]**

a) Find all group homomorphisms of $\mathbb{Z}$ onto $\mathbb{Z}$.

b) Show that M is a maximal normal subgroup of G if and only if G/M is simple.

c) Prove that a subgroup N of G is a normal subgroup of G if and only if every left coset of N in G is a right coset of N in G.

Q3) A) Attempt **any two** of the following : **[8]**

a) Let $\phi : G \rightarrow G'$ be a group homomorphism. Show that ϕ is one-one homomorphism if and only if Kerϕ = $\{e\}$.

b) Prove that any subgroup of a cyclic group is cyclic.

c) Show that $\mathbb{Z}_4 \times \mathbb{Z}_6 / \langle (0,1) \rangle$ is a cyclic group.

B) Attempt **any one** of the following : **[8]**

a) If D is a UFD then prove that D[x] is a UFD.

b) Prove that an ideal $\langle P(x) \rangle \neq \{0\}$ of $\mathbb{F}[x]$ is maximal if and only if P(x) is irreducible over $\mathbb{F}$.

Q4) A) Attempt **any one** of the following : **[6]**

a) Let $f(x) \in \mathbb{F}[x]$ and let $f(x)$ be of degree 2 or 3. Then prove that $f(x)$ is reducible over $\mathbb{F}$ if and only if it has a zero in $\mathbb{F}$.

b) Prove that the polynomial, $\phi_P(x) = x^{P-1} + x^{P-2} + ... + x + 1$ is irreducible over $\mathbb{Q}$ for any prime P.

munotes.in

B) Attempt **any two** of the following : **[10]**

a) If R is a ring with unity and N is an ideal of R containing a unit then prove that N = R.

b) Let $\phi : R \to S$ be a ring homomorphism from ring R to a ring S. Prove that $\text{Ker}\,\phi = \{x \in \mathbb{R} / \phi(x) = 0\}$ is an ideal of R.

c) Show that $\mathbb{Z}[i]$ is an Euclidean domain.

Q5) Attempt **any two** of the following : **[16]**

a) State and prove Eisenstein's criterion for irreducibility of polynomials over $\mathbb{Q}$.

b) Prove that every Euclidean domain is a P.I.D. Is the converse true? Justify.

c) If D is a UFD, then prove that D[x] is a UFD.

.

✷✷✷

munotes.in

Total No. of Questions : 8]

SEAT No. :

P8387

[Total No. of Pages : 6

[5808]-3042
T.Y. B.A.
SOCIOLOGY
Group (A) - G-3 : Work and Society
OR
Group (B) - G-3 : Crime and Society
(2013 Pattern) (3377)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*
3) *Attempt Group 'A' or Group 'B'.*

munotes.in

Group (A) - G-3 : Work and Society

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) Elucidate the problems of agricultural labourers in India.

b) State BPOs.

c) Write the meaning of seasonal labour.

d) Explain the nature of Industrial labour in India.

e) State the characteristics of informal sector.

f) Describe problems of migrant labourers.

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Elucidate the future of Trade Union Movement in India.

b) Describe the characteristics of Bureaucracy

c) Elucidate the effects of privatization on workers of informal sector.

d) Discuss the problems of service sector employees.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words : **[20]**

a) Critically evaluate women's work and new international division of labour.

b) Explain the role of Multi National Companies (MNC's) in global economy.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Human Resource Management.

b) Flexibility.

c) Guild System.

d) Importance of work.

e) Issues of migrant workers.

f) Bureaucracy.

OR

Group (B) - G-3 : Crime and Society

Q1) Answer the following questions in 100 words each (any four) : **[20]**

a) Define Crime.

b) Write the marxist perspective of crime.

c) Write the meaning of cyber crime.

d) Give the meaning of Terrorism.

e) What is international Crime.

f) What is Environmental Crime.

munotes.in

Q2) Answer the following questions in 200 words each (any two) : **[20]**

a) Explain the Neo-Marxist Perspective of Crime.

b) Describe the features of organised crime.

c) Explain the concept of rehabilitation of prisoners.

d) Explain the Human Rights Violation.

Q3) Answer any one of the following questions in 400 words : **[20]**

a) Describe the meaning and Causes of Crime.

b) Explain the Reformative Theory of Punishment.

Q4) Write short notes on (any four) : **[20]**

a) Anomie.

b) Dowry Death.

c) Crime against STs.

d) Criminalisation of Politics.

e) Terrorism.

f) Parrole

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 8]

P8387

[5808]-3042
T.Y. B.A.
SOCIOLOGY
Group (A) - G-3 : Work and Society
OR
Group (B) - G-3 : Crime and Society
(2013 Pattern) (3377)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना :
1) *सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.*
2) *उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.*
3) *संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.*
4) *गट 'अ' किंवा गट 'ब' पैकी एक सोडवा.*

munotes.in

<u>Group (A) - G-3 : Work and Society</u>

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी <u>100</u> शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) भारतातील शेत मजुरांच्या समस्या विशद करा.

ब) बाह्यस्मोतार्थ व्यावसायिक प्रक्रिया सांगा.(BPOs)

क) हंगामी कामगाराचा अर्थ लिहा.

ड) भारतातील औद्योगीक कामगारांच्या स्वरूपाचे विश्लेषण लिहा.

य) अनौपचारिक क्षेत्राची वैशिष्टे सांगा.

र) स्थलांतरित कामगारांच्या समस्यांचे वर्णन करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी <u>200</u> शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) भारतातील कामगार संघटना चळवळीचे भविष्य विशद करा.

ब) नौकरशाहीच्या वैशिष्टाचे वर्णन करा.

क) अनौपचारिक क्षेत्रातील कामगारांवर खाजगीकरणाच्या परिणामांचे वर्णन करा.

ड) सेवा क्षेत्रातील कामगारांच्या समस्यांची चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे 400 शब्दांत उत्तर लिहा. **[20]**

अ) स्त्री कामगार आणि नविन आंतरराष्ट्रीय श्रम विभाजनाचे टिकात्मक मुल्यमापन करा.

ब) जागतिक अर्थ व्यवस्थेतील बहुराष्ट्रीय कंपन्याची भूमिका स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) मानवी स्रोत व्यवस्थापन.

ब) लवचीकता (कामाचे लवचीक स्वरूप).

क) संघपद्धत.

ड) श्रमाचे महत्व.

य) स्थलांतरीत कामगारांचे प्रश्न.

र) नौकरशाही.

किंवा

Group (B) - G-3 : Crime and Society

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 100 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) गुन्ह्याची व्याख्या लिहा.

ब) गुन्ह्याचा मार्क्सवादी दृष्टीकोन लिहा.

क) संगणकीय गुन्ह्याचा अर्थ लिहा.

ड) दहशतवादाचा अर्थ सांगा.

य) आंतरराष्ट्रीय गुन्हे म्हणजे काय?

र) पर्यावरणीय गुन्हा म्हणजे काय?

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची प्रत्येकी 200 शब्दांत उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) गुन्ह्याचा नवमार्क्सवादी दृष्टीकोन स्पष्ट करा.

ब) संघटित गुन्ह्याची वैशिष्टचे विशद करा.

क) कैद्यांचे पुनर्वसन ही संकल्पना स्पष्ट करा.

ड) मानवी अधिकाराचे उल्लंघन स्पष्ट करा.

munotes.in

प्रश्न 3) खालील कोणत्याही एका प्रश्नाचे <u>400</u> शब्दांत उत्तर लिहा. **[20]**

अ) गुन्ह्याचा अर्थ सांगून त्याची कारणे विशद करा.

ब) शिक्षेसंबंधी सुधारणात्मक सिद्धांत स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) प्रमाणकशून्यता.

ब) हुंडाबळी.

क) अनुसूचित जमाती विरोधी गुन्हे.

ड) राजकारणाचे गुन्हेगारीकरण.

य) दहशतवाद.

र) अभिवचन.

❄ ❄ ❄

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P8388

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3043

T.Y. B.A.

LOGIC

G - 3 : Logic and Methodology of Science

(2013 Pattern) (3367)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*

2) *Figures to the right indicate full marks.*

munotes.in

Q1) **Answer the following questions in 100 words each (Any Four) : [20]**

a) Explain the objectives of science.

b) Explain the Hume's criticism of Induction.

c) Explain the D. N. Model.

d) Explain empirical laws of nature.

e) What are the benefits of Observation?

f) Explain the concept of Induction by Analogy.

Q2) **Answer the following questions in 200 words each (Any Two) : [20]**

a) What is Induction? Explain inductive leap.

b) Explain in detail the nature of hypothesis.

c) Discuss about value neutrality in social sciences.

d) Explain the merits and demerits of Survey.

P.T.O.

Q3) **Answer the following questions in 400 words each (Any One) :** **[20]**

a) What are characteristics of Law of nature? Explain types of it.

b) Discuss in detail in difference between common sense and science.

Q4) **Write Short notes (Any Four) :** **[20]**

a) Scientific induction.

b) Uniformity of nature.

c) Merits of interview.

d) Statistical method.

e) Nature of Social Institutions.

f) Consistency: as a condition of good hypothesis.

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P8388

[5808]-3043

T.Y. B.A.

LOGIC

G - 3 : Logic and Methodology of Science

(2013 Pattern) (3367)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना:

1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालील प्रश्नांची उत्तरे 100 शब्दात लिहा. (कोणतेही चार) **[20]**

अ) विज्ञानाची उद्दिष्टे स्पष्ट करा.

ब) ह्युमची विगमनावरील टीका स्पष्ट करा.

क) डी. एन. प्रारूप स्पष्ट करा.

ड) निसर्गाचा अनुभवजन्य नियम स्पष्ट करा.

इ) निरीक्षणाचे फायदे कोणते?

फ) साम्यानुमानाच्या आधारे विगमनाची संकल्पना स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालील प्रश्नांची उत्तरे 200 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) विगमन म्हणजे काय? वैगमनिक झेपेचे स्पष्टीकरण करा.

ब) सिद्धान्त कल्पनेचे स्वरूप सविस्तर स्पष्ट करा.

क) सामाजिक शास्त्रातील मूल्यनिरपेक्षतेची सविस्तर चर्चा करा.

ड) सर्वेक्षण पद्धतीचे गुण आणि मर्यादा स्पष्ट करा.

munotes.in

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांचे उत्तर 400 शब्दात लिहा. (कोणतेही दोन) **[20]**

अ) निसर्ग नियमांची वैशिष्टे कोणती? त्यांच्या प्रकारांचे वर्णन करा.

ब) व्यवहारिक ज्ञान आणि विज्ञान यातील फरक सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही चार) **[20]**

अ) शास्त्रीय विगमन

ब) निसर्गाची एकविधता

क) मुलाखतीचे फायदे

ड) संख्यात्मक प्रारूप

इ) सामाजिक संस्थांचे स्वरूप

फ) निश्चितता: उचित सिद्धान्त कल्पनेची अट.

□□□

munotes.in

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P8389

[Total No. of Pages : 4

[5808]-3044
T.Y. B.A.
3427 : PHILOSOPHY
G-3 : Aesthetics and Philosophy of Religion
(2013 Pattern)

Time : 3 Hours] *[Max. Marks : 80*

Instructions to the candidates:

1) *All questions are compulsory.*
2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) **Answer any four of the following questions in 100 words each : [20]**

a) Discuss the problems associated with Secularism.

b) State and explain any two kinds of *Rasa*.

c) Discuss the interrelation between religion and morality.

d) State Saint Augustine's argument for the existence of god.

e) State and briefly explain the classification of Art.

f) 'Aesthetic as a branch of Philosophy; explains it.

Q2) **Answer the any Two of the following questions in 200 words each :[20]**

a) Elaborately explain Dr. B.R. Ambedakar's views on critiques on Hindu religion.

b) Elaborately explain the nature and scope of Aesthetics.

c) Discuss in detail the nature and scope of Philosophy of Religion.

d) Discuss and examine tolstoy's views 'Art as a communication.'

P.T.O.

munotes.in

Q3) **Answer any one of the following in 400 words each : [20]**

a) State and examine ontological and cosmological arguments for the existence of God.

b) Explain the nature of *Bharatmunis theory of Rasa*.

Q4) **Write short notes on any Four of the following : [20]**

a) Fundamentalism.

b) Art as a Significant Form.

c) concept of Beauty.

d) Concept of Religion.

e) Freud's views about Belief of God.

f) Medium of Art.

♣ ♣ ♣

munotes.in

Total No. of Questions: 4]

P8389

[5808]-3044
T.Y. B.A.
3427 : तत्त्वज्ञान
G-3 : सौंदर्यशास्त्र आणि धर्माचे तत्त्वज्ञान
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 3 तास] *[एकूण गुण : 80*

सूचना : *1)* सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.
3) संदर्भासाठी मूळ इंग्रजी प्रश्नपत्रिका पहावी.

प्रश्न 1) खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 100 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) धर्मनिरपेक्षतावादाशी निगडीत समस्यांची चर्चा करा.

ब) रसाचे कोणतेही दोन प्रकार सांगून स्पष्ट करा.

क) धर्म आणि नैतिकता यांच्यातील आंतरसंबंधाची चर्चा करा.

ड) ईश्वराच्या अस्तित्वासंबंधीचा सेंट ऑगस्टाईनचा युक्तिवाद स्पष्ट करा.

इ) कलेचे वर्गीकरण सांगून थोडक्यात स्पष्ट करा.

फ) 'सौंदर्यशास्त्र ही तत्वज्ञानाची एक शाखा आहे' स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी 200 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकरांची हिंदू धर्मावरील टीका सविस्तर स्पष्ट करा.

ब) सौन्दर्यशास्त्राचे स्वरूप व व्याप्ती सविस्तर स्पष्ट करा.

क) धर्माच्या तत्त्वज्ञानाचे स्वरूप व व्याप्तीची सविस्तर चर्चा करा.

ड) टॉलस्टॉयला अनुसरून "कला म्हणजे संवाद" या कलाविषयक सिद्धांताची चर्चा करून परीक्षण करा.

 P.T.O.

प्रश्न 3) खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर 400 शब्दात लिहा. **[20]**

अ) ईश्वराच्या अस्तित्वाविषयीचा सत्ताशास्त्रीय आणि विश्वकारणवादी युक्तिवाद स्पष्ट करा.

ब) भरतमुनींच्या रससिद्धांताचे स्वरूप स्पष्ट करा.

प्रश्न 4) खालीलपैकी कोणत्याही चारांवर संक्षिप्त टीपा लिहा. **[20]**

अ) मूलतत्त्ववाद

ब) कला म्हणजे समयोचित आकार

क) 'सुंदर' ही संकल्पना

ड) धर्मसंकल्पना

इ) ईश्वरावरील विश्वासासंबंधीचा फ्राइडचा युक्तिवाद

फ) कलेचे माध्यम

♣ ♣ ♣

munotes.in